

Samrådsredogörelse

Fördjupad översiktsplan för
Borlänge tätort

Beslutad av kommunstyrelsen 2017-11-07

BORLÄNGE

Innehåll

1	Arbetet med fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort.....	4
2	Vad är en samrådsredogörelse?	4
3	Så har samrådet genomförts	4
3.1	Samrådshandlingar.....	4
3.2	Inbjudan till samråd.....	4
3.3	Öppet hus och andra möten	4
3.4	Webb och Facebook	5
4	Inkomna yttranden.....	5
4.1	Tabell med utvalda synpunkter från yttrandena.....	5
4.2	Sammanfattning av och kommentarer till inkomna synpunkter	8
4.2.1	Statliga myndigheter	8
4.2.2	Kommuner	16
4.2.3	Regionala organisationer.....	17
4.2.4	Kommunala nämnder, bolag och råd	21
4.2.5	Politiska partier	38
4.2.6	Intresseorganisationer, föreningar och större markägare	44
4.2.7	Privatpersoner	51
5	Förslag till ändringar av Fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort	82

1 Arbetet med fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort

Kommunstyrelsens näringslivs- och planutskott beslutade 2014-05-26 att en fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort skulle tas fram. Arbetet har genomförts enligt en projektplan som godkänts av kommunstyrelsens arbetsutskott 2015-09-28.

Samrådsversionen av den fördjupade översiktsplanen har tagits fram av kommunens plan- och markkontor. Tjänstepersoner från kommunkoncernen har deltagit i arbetet. Gemensamma workshoppar och samordningsmöten har också hållits med Falu kommun, som parallellt tar fram fördjupad översiktsplan för Falu tätort.

En styrgrupp bestående av kommunstyrelsens arbetsutskott och byggnadsnämndens ordförande har lett arbetet.

2 Vad är en samrådsredogörelse?

Syftet med samrådet är att samla in synpunkter på förslaget till fördjupad översiktsplan och få en dialog med allmänhet, föreningar, organisationer, kommunala nämnder, politiska partier och statliga myndigheter om utvecklingen i Borlänge tätort. Alla synpunkter som kommer in ställs samman i en samrådsredogörelse. Där redovisas också hur kommunen tar ställning till de synpunkter som kommit in, och hur planförslaget ska ändras. Kommunstyrelsen beslutar om samrådsredogörelsen, som sedan fungerar som en bilaga till utställningsversionen av den fördjupade översiktsplanen.

3 Så har samrådet genomförts

Förslaget till fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort godkändes för samråd av kommunstyrelsen i Borlänge 2017-01-30.

Samrådstiden har varit 8 februari-5 april 2017.

3.1 Samrådshandlingar

Samrådshandlingarna bestod av en webbplats, www.borlange.se/vaxer. Någon PDF-handling har inte funnits. Samrådshandlingen har haft ett upplägg där det inte funnits ett sammanvägt planförslag, utan ett antal frågor och förslag för olika teman.

3.2 Inbjudan till samråd

Inbjudan till samråd och Öppet hus har skett genom annonsering i dagspressen, genom utskick via e-post samt på webben och via Facebook. Inbjudan har också skickats ut via e-post till länsstyrelsen och andra statliga myndigheter, kommuner i Dalarna, regionala organisationer, kommunala nämnder, bolag och råd, politiska partier, intresseorganisationer, föreningar och större företag, sammanlagt ca 80 inbjudna.

Annonsering om samrådet har gjorts i Borlänge tidning, Dalademokraten och Annonsbladet. Annonsering har också gjorts på och i lokalbussar, affischer har även satts upp på utvalda platser.

3.3 Öppet hus och andra möten

Under februari och mars hölls Öppet hus kl. 15.30- 18.30, vid fem tillfällen, där intresserade medborgare fick information och hade möjlighet att diskutera med kommunens tjänstepersoner och politiker. Öppet hus hölls på följande platser:

- Forssacklacksskolan (3 personer)
- Domnarvet (27 personer)
- Jakobsgårdarna (12 personer)
- Gylleskolan (14 personer)
- Biblioteket (68 personer)

Sammanlagt kom 123 personer, 58 kvinnor, 59 män och 7 barn till Öppet hus.

Övriga möten som har ordnats efter förfrågan har varit med Bergvik Skog och Miljöpartiet.

3.4 Webb och Facebook

I samrådet har kommunen valt att jobba på ett nytt vis med fokus på webb och sociala medier. På traditionellt vis har som beskriv ovan, öppet hus anordnats vid ett flertal tillfällen och utskick med mera. Samrådsförslaget har i sin helhet dock enbart funnits tillgängligt på en egen webbsida. Under perioden för samrådet har webbsidan haft drygt 8650 unika besökare, där den mest besökta sidan har varit "Vad tycker du".

Facebook har använts tillsammans med annonsering i lokaltidningarna för att skapa intresse och engagemang runt planen. Till facebook annonseringen togs inspirations/visionsfilmen *Borlänge växer fram*. Inlägget där filmen *Borlänge växer* visades var det som nådde flest, med över 13 000 unika visningar. Filmen har under hela perioden också funnits tillgänglig på planens startsida samt via *borlange.se* och youtube.

Intresset på sociala medier har varit stort och det har diskuterats en mängd olika frågor, där kommunen varit behjälplig. För att yttra sig konkret på planen har borlängeborna uppmanats att lämna sina synpunkter via svarsformuläret på planhemsidan för att lämna in ett formellt yttrande.

4 Inkomna yttranden

Under samrådet har 108 skriftliga yttranden kommit in. Fördelningen av vilka som svarat syns i nedanstående tabell. Från privatpersoner har 75 yttranden kommit in, men antalet personer bakom varje yttrande kan vara flera.

Länsstyrelsen (samordnar svar från alla statliga myndigheter)	1
Statliga myndigheter	3
Kommuner i Dalarna	4
Regionala organ och myndigheter	3
Kommunala nämnder, bolag och råd	10
Politiska partier	2
Intresseorganisationer, föreningar och större företag	10
Privatpersoner	72
Totalt	105

4.1 Tabell med utvalda synpunkter från yttrandena

Statliga myndigheter	
Länsstyrelsen Dalarna	<p>Brist på ställningstaganden och konsekvensbeskrivning, innebär troligen detaljerade synpunkter i granskningsyttrandet.</p> <p>Riksintresse kulturmiljö Sör Amsberg</p> <p>(har inte kommenterat riksintresse kommunikation/järnvägsreservat)</p> <p>Övrigt: Buller, luft, energi och klimat, förorenad mark, hälsa och säkerhet, jordbruksmark, jämställdhet, kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik, naturvärden, vatten och avlopp</p>
Kommuner	
Falu kommun	Ingen erinran
Leksands kommun	Positivt för Leksand att Borlänge satsar på utveckling
Orsa kommun	Ingen erinran
Säters kommun	Positiv till fler bostäder och annan utveckling. Lyfter fram vikten av samarbete med närliggande kommuner.
Regionala organisationer	
Dalarnas museum	Pekar på brister i planens redovisning av kulturmiljövärden, samt att den moderna bebyggelsen saknas i kommunens kulturmiljöprogram.
Landstinget Dalarna	Vill medverka i fortsatt planering
Polisen	Lyfter fram mötesplatser, dialog, bra boende och arbete samt trafiksäkerhet som förutsättningar för människors trygghet och välmående.
Trafikverket	Utredning ska göras om järnvägsreservatets bredd under 2017. Har utrett 5 plankorsningar med förslag om säkerhetshöjande åtgärder. Inga kommentarer kring övriga plankorsningar.
Kommunala nämnder, bolag, råd och förvaltningar	
Barn- och bildningsnämnden	Lokalisering av nya skolor och förskolor. Behov av flexibilitet och tät dialog inom kommunens förvaltningar. Skolans roll i samhället och samband med andra samhällsfunktioner
Byggnadsnämnden	Förslag till upplägg för att FÖP ska bli tydlig, bli områdesvis redovisning. Pekar på behov av bättre redovisning av kulturmiljöer.

Fritidsnämnden	Inga synpunkter
Kulturnämnden	Inga synpunkter
Miljönämnden	Ställningstaganden saknas, detaljeringsgraden behöver öka. Undvik motsättningar vid blandade verksamheter.
Omsorgsnämnden	Redovisar viktiga faktorer för att skapa bra boendemiljö för äldre. Inga ställningstaganden till föreslagna platser för äldreboenden. Vill att trygghetsbostäder ska ingå i FÖP.
Borlänge Energi	Positivt höja statusen på utvalda huvudcykelstråk. Hur ska gående och cyklister separeras, vilka investeringar är motiverade? Bygg bort gc-sträckor i blandtrafik. Hänvisar till kommande trafiknätsplan som inkluderar cykeltrafik. Redovisning av gröna stråk behöver förfinas. En parkstruktur behöver redovisas, med målsättningar och prioriteringar. Lyft fram parkernas roll i dagvattenhantering
Räddningstjänsten Dala Mitt	Saknar redovisning av vissa riskobjekt (KP, Dala airport). Pekar på behov av riskanalys för Borlänge Combiterminal.
Tunabyggen AB	Koppling Centrum-Jakobsgårdarna, mötesplatser, "blanda", bostäder i centrum, fjärrvärme, återvinning
Trygghet och hållbarhet (hållbar utveckling, kollektivtrafikansvarig, risk- och säkerhetssamordnare)	Klimatsmart byggande, resurseffektivitet, jämlika livsvillkor. Saknar förslag hur man stärker den gröna strukturen. Bygg inte p-platser i markplan. Gör Stationsgatan och hela stadskärnan bilfri, inför bussfiler.
Politiska partier	
Miljöpartiet	I stort positiv till förslaget. Hänsyn ska tas till buller, luft, möjligheter att gå och cykla, vid lokalisering av bostäder och skolor/förskolor. Ok flytta busstrafiken från Stationsgatan men bör utredas vart.
Nya Moderaterna	Ifrågasätter utgångspunkten om minskad biltrafik. Ok flytta busstrafiken från Stationsgatan. Vill ha en markerad stadskärna med fler höga hus. Bygg över spårdiket. Samla mötesplatser.
Intresseorganisationer, föreningar och större markägare	
Bergvik Skog	Negativ till naturreservat vid Äxuln.
Brf Ekbacken	Positiva till mer bebyggelse och att Borlänge knyts ihop. Oro för att utbyggnad av planerat

	bostadsområde i Östrabarkargärdet kan ändra karaktär på dagens område.
Ellevio	Har inget att erinra.
Hallgruppen	Förslag att skapa ett nytt idrottscenter i och runt gamla Coop komplexet.
Naturskyddsföreningen	Positiva till tankarna att binda samman gröna stråk och resonemang kring ekosystemtjänster. Saknar konkreta förslag.
Skanova	Önskar att tidigt medverka i planarbete.
SSAB	Beakta skyddsavstånd till industriområdet vid ny bebyggelse. Negativa till naturreservat vid Islingbyholen.
Svenska Kraftnät	Har inget att erinra.
Tunabygdens fågelklubb m fl föreningar	Påpekar vikten av naturvård som en integrerad del i samhällsplaneringen.
Tunabygdens hembygdsförening	Stödjer yttrandet som Dalarnas museum lämnat.
Privatpersoner	
	<ul style="list-style-type: none"> • Bygg inte i skogen i Barkargärdet. • Bygg/bygg inte i Romme. • Bygg i centrum, gärna högt, bygg på befintliga hus. • Var rädd om och utveckla parker och naturområden. • Bra cykelvägar överlag men vissa platser pekas ut som bristfälliga. • Mötesplatser – både sprida och samla.

4.2 Sammanfattning av och kommentarer till inkomna synpunkter

Nedan följer alla yttranden med kommentarer. Länsstyrelsen samordnar statliga intressen och deras yttrande redovisas i sin helhet. Övriga yttranden redovisas också i sin helhet. Alla yttranden är diarieförda och finns tillgängliga på plan- och markkontoret, Borlänge kommun.

4.2.1 Statliga myndigheter

Länsstyrelsen Dalarna	Kommentar
Övergripande synpunkter	
Planens struktur: Länsstyrelsen uppfattar den aktuella fördjupade översiktsplanen som svåröverskådlig i sin uppbyggnad. Det vore önskvärt att i tillägg till den hemsdebaserade layouten med flikar kunna få alla sidor i ett sammanhållet dokument, bland annat för att på ett enkelt sätt	Den slutliga layouten för den fördjupade översiktsplanen har omarbetats till viss del inför utställningen för att göra den överskådlig. Synpunkten noteras och ska tas i beaktning i det fortsatta arbetet. Det generella upplägget innebär också att de frågor som är behandlade på en tillräcklig detaljningsnivå för

<p>kunna skriva ut dokumentet.</p>	<p>planområdet redan i Översiktsplan FalunBorlänge inte upprepas igen i den fördjupade översiktsplanen.</p>
<p>Ställningstaganden och konsekvenser: Den fördjupade översiktsplanen är i ett tidigt skede där kommunen ännu inte kunnat beskriva ett eller flera alternativa förslag och följande konsekvenser. Inga, eller få markanvändningsavvägningar är gjorda och det saknas helt avvägningar mellan olika intressen. Översiktsplanen bör kompletteras genom att det förtydligas vad kommunen vill göra och hur planens många viljeriktningar och mål ska verkställas och följas upp. Det behöver framgå hur kommunen planerar att tillgodose olika intressen och behov och på bekostnad av vad. Vissa aspekter saknas fortfarande och kommunen behöver reda ut vad olika begrepp innebär. Kommunens ställningstaganden i olika frågor behöver motiveras på ett tydligt sätt.</p> <p>Med hänvisning till den generellt hållna beskrivningen av dagens och framtidens Borlänge tätort kan Länsstyrelsen i nuläget endast yttra sig på en övergripande nivå. Länsstyrelsens yttrande i utställningsskedet kommer därmed troligen att ha karaktären av ett samrådsyttrande med kommentarer på kommunens ställningstaganden och eventuella avvägningar mellan motstående allmänna intressen.</p>	<p>Synpunkterna noteras. I samrådsversionen har fokus varit att öppna upp processen för att få in synpunkter från Borlängebor, organisationer och statliga myndigheter på Borlänges framtida utveckling. I utställningsförslaget ska en sammanvägd markanvändning redovisas, där avvägningar mellan olika intressen beskrivs och motiveras.</p>
<p>Länsstyrelsens särskilda granskning</p>	
<p>Riksintressen: Det är positivt att kommunen i den fördjupade översiktsplanen har utformat riktlinjer för bebyggelsens gestaltning i Sör Amsberg. För ett långsiktigt säkerställande av riksintressets kulturmiljövärden är det dock angeläget att kommunen upprättar områdesbestämmelser.</p>	<p>Kommunen har för avsikt att ta fram områdesbestämmelser för Sör Amsberg under planperioden. I avvaktan på att områdesbestämmelser upprättas ska riktade informationsinsatser till fastighetsägare och andra berörda i området genomföras. Kunskap om värdena kan bidra till ett säkerställande av riksintresset till dess att områdesbestämmelser upprättats.</p>
<p>Vad gäller kommunens förslag till ändring av riksintresseområdet för kulturmiljövård K 81 11 Sör Amsberg anser länsstyrelsen det viktigt att älven i hela sin bredd ingår i riksintresset då vattensystemet spelat en betydande roll för etableringen på platsen. Länsstyrelsen anser att den södra avgränsningen ska bestå med hänsyn till de fornlämningar nära gränsen som utgör huvudmotiv för riksintresset, även om de villor som nu ligger inom riksintresseområdet inte utgör något motiv för riksintresset.</p> <p>Oavsett var gränsen för riksintresset ligger, kan områden utanför komma att ha stor inverkan på området. Markområdena på båda sidor av älven som</p>	<p>Samrådsversionens förslag till ändrad dragning av gräns för riksintresset har tagits bort i utställningshandlingarna och nu gällande gränsdragning är fortsatt den gällande.</p>

<p>i dag till stora delar är beväxta med träd har historiskt utgjort odlingsmark och är från kulturmiljösynpunkt olämpliga att bebygga.</p>	
	<p>Kommunen noterar att Länsstyrelsen inte yttrat sig över kommunens förslag att minska utbredningen av riksintresse för kommunikation/järnvägsreservat.</p>
<p>Länsstyrelsens övriga synpunkter</p>	
<p>Buller: det är positivt att kommunen ska göra en övergripande bullerutredning för hela staden, men eftersom den inte är färdig kan länsstyrelsen i nuläget inte kommentera den. Kommunen bör i den fördjupade översiktsplanen peka ut områden där det kan bli aktuellt med olika typer av bebyggelse, som till exempel bostäder. Med hjälp av bullerutredningen behöver kommunen sedan beskriva vilka åtgärder för att klara bullerkraven som kan bli aktuella på platsen. Det kan exempelvis innebära att utforma bostadshusen på ett visst sätt, för att få till en bra boendemiljö både inom- och utomhus. Det kan också handla om att uppföra kompletterande bebyggelse som inte är bostadshus.</p>	<p>En bullerutredning är framtagen för hela planområdet och samtidigt har ett omfattande arbete runt riskhantering genomförts, där buller utgör en del i arbetet. Planen pekar ut ett antal utredningsområden för bostäder, inom vilka mer exakta placeringar, konkurrerande anspråk och liknande ska ses över närmare. I kartmaterialet finns klickbar information kopplad till respektive utpekade utredningsområde, bland annat utgör risker och buller några av faktorerna att ta hänsyn till.</p>
<p>Gällande riksintresset för flygplatsen är det svårt att på kartan se var gränserna för de olika bullerzonerna går. Det är viktigt att kommunen tar hänsyn till Förordning (2015:216) för trafikbuller vid bostadsbyggnader i sitt ställningstagande. Kommunen hänvisar till en utredning som gjordes 1992, vilket innebär att den är väldigt gammal och att det behöver tas fram en ny bullerutredning för bullret från flygplatsen.</p>	<p>Bullerzonerna har gjorts transparenta för att göra informationen mer lättanvänd.</p>
<p>Energi och klimat: Det anges i den fördjupade översiktsplanen att avfall och flisförbränning samt spillvärme används till stor del inom kommunen och att det är ett miljövänligt sätt att ordna uppvärmning. Fjärrvärmesystemet ställs sedan mot småskaliga lösningar, men vad som menas med småskaliga lösningar framgår inte. Det framgår inte heller om alternativen är lika bra eller bättre än fjärrvärmen. Kommunen behöver ange om det är kommunens vilja att bygga ut fjärrvärmen och ifall det finns tillräcklig kapacitet för att göra det.</p>	<p>Kommunens vilja är att i den mån det är möjligt bygga ut fjärrvärmenätet och använda det som den primära värmekällan. Kapacitet för utbyggnad fjärrvärmenätet finns. En utbyggnad av fjärrvärmenätet är dock inte möjlig överallt och där förordas andra småskaliga lösningar. Ytterligare information/beskrivning finns under avsnittet Teknisk försörjning.</p>
<p>Förorenad mark: information om förorenade områden saknas i den fördjupade översiktsplanen. För att underlätta kommande detaljplanering behöver den allmänna föroreningsituationen beskrivas tydligt, både på karta och i text. Kartskikt för detta går att få från länsstyrelsen. Planen bör ha med information om hur förorenade områden ska hanteras inom planområdet. Områden som ska</p>	<p>Utställningsförslaget har kompletteras med ett kapitel för förorenade områden.</p>

<p>bebyggas eller på annat sätt få ändrad mark- eller vattenanvändning bör beläggas särskilt. En hänvisning bör också finnas till länsstyrelsens databas över potentiellt förorenade områden, EBH-stödet, där det går att få mer information om varje objekt/område.</p>	
<p>Hälsa och säkerhet: Det bör på ett tydligare sätt framgå av den fördjupade översiktsplanen vilken strategi kommunen har i fråga om hälsa och säkerhet. Kommunen behöver beskriva sina mål och ambitioner och uppge var det finns mer information om dessa. Det bör framgå om det finns kopplingar till kommunens handlingsprogram enligt LSO (lagen om skydd mot olyckor) eller risk- och sårbarhetsanalys.</p> <p>Det behövs en övergripande bedömning av eventuella behov av att utföra undersökningar och avhjälpan åtgärder relaterat till hälsa och säkerhet.</p>	<p>Kommunens strategi för hälsa och säkerhet framgår av Översiktsplan FalunBorlänge och hänvisas således dit.</p>
<p>Riskområden för ras och skred och behov av geotekniska utredningar skall beaktas med hänsyn till bostäder i närheten av Dalälven.</p>	<p>Detta redovisas i Översiktsplan FalunBorlänge, och återupprepas därför inte i den fördjupade översiktsplanen.</p>
<p>Riskobjekt i form av industrier som t.ex. Domnarvets jernverk och Kvarnsvedens pappersbruk saknas i planen. Planen bör redovisa riskobjekt med storskalig kemikaliehantering och hur riskhantering kring anläggningarna genomförs samt hur bebyggelse kring anläggningarna planeras.</p>	<p>Riskobjekten inom SSAB (tidigare Domnarvets Jernverk) område finns redovisade som punktobjekt. Planförslaget kompletteras med riskobjekten Kvarnsvedens pappersbruk och Dala Airport. I avsnittet för hänsyn finns nya resonemang och riktlinjer för riskhantering i planprocessen. Läs med under kapitel <i>Miljöstörande verksamheter och farligt gods</i>.</p>
<p>Räddningstjänstfrågor såsom t ex insatstider och framkomlighet bör behandlas i översiktsplanen. Förekommer bebyggelse där extra uppmärksamhet på brandrisken krävs, exempelvis kulturhistorisk värdefull bebyggelse bör också det behandlas i planen.</p>	<p>Synpunkterna noteras. I den kommande trafiknätplanen som kommunen jobbar med kommer räddningstjänstfrågor att behandlas.</p>
<p>Under rubriken gå, cykla och åka buss finns en illustrationsbild som redovisar kontorshus vid järnvägen vilken utgör transportled för farligt gods. Vid planeringen ska kommunen genomföra en riskhanteringsprocess utifrån länsstyrelsens Vägledning för planläggning intill transportleder för farligt gods.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Jordbruksmark: kommunen behöver beskriva vad brukningsvärd jordbruksmark innebär och under vilka omständigheter det är tillåtet att bygga på sådan.</p>	<p>Planhandlingarna har kompletterats med grundläggande ställningstaganden för bevarande av jordbruksmark, under avsnittet hänsyn.</p>
<p>Jämställdhet: det behöver beskrivas hur kommunen ska ta hänsyn till kvinnor-män och flickor-pojkar inom olika områden i planen. Det gäller bland annat arbetsplatser, där hänsyn behöver tas till mans- respektive kvinnodominerade branscher och</p>	<p>Planen avser att stärka förutsättningarna till att fler kvinnor, män och flickor och pojkar nyttjar gång- och cykelvägar genom att utforma dessa på sätt som gör att de upplevs som trygga och säkra. Att arbeta med god sikt och belysning är en del i det arbetet. I planen</p>

<p>utbildningar.</p> <p>Det gäller också offentliga platser. Kommunen bör verka för att skapa social trygghet i infrastrukturen, vilket kan göras bland annat genom att det till varje bostadsområde skapas ett tryggt nattstråk för fotgängare och cyklister, vilket passerar bostäder eller andra byggnader där det finns människor dygnet runt, och som ger användarna god överblick, t ex genom belysning samt genom att undvika mörka tunnlar och täta buskage.</p> <p>Effektiv kollektivtrafik, samt bra cykel- och gångstråk är bra både ur miljö- och jämställdhetssynpunkt, fler kvinnor än män reser kollektivt. Kommunen bör dock titta på hur stråken dras och för vem. Passerar de förbi förskolor och liknande, och hur ser det ut med kvinno- respektive mansdominerade arbetsplatser?</p> <p>Läs gärna länsstyrelsens checklista för mer information om hur jämställdhet kan integreras i planeringen.</p>	<p>hanteras endast huvudcykelstråket, som har syfte att koppla ihop stadens större stadsdelar, för att få en bra och säker koppling in mot centrum och vidare till större mötesplatser. Det finmaskiga nätets utveckling, med direkta kopplingar mot som nämns, skolor, äldreboenden eller andra viktiga funktioner ska hanteras inom den trafikplan som håller på att tas fram. Jämställdhetsfrågorna kommer således att behandlas mer detaljerat i det arbetet.</p> <p>Vi vill också att det ska vara lätt att mötas och finnas välplanerade mötesplatser, för såväl kvinnor, män och flickor och pojkar. Tillgängligheten till dessa mötesplatser är en viktig fråga att beakta.</p>
<p>Kollektivtrafik, cykel- och gångstråk: Kommunen bör beskriva hur olika bostadsområden hänger samman med kollektivtrafikens stråk. Det behöver beskrivas hur nya externa bostadsområden kan kopplas till kollektivtrafiknätet, och om det är ekonomiska rimligt att ge dem en god kollektivtrafikförsörjning. Kommunen behöver också redogöra för hur bostadsområden binds samman av gena och lättframkomliga gång- och cykelvägar.</p> <p>Både järnväg och kollektivtrafik mellan orterna finns omnämnt i den fördjupade översiktsplanen.</p>	<p>Planens övergripande strategi för bostäder fokuserar främst på att binda samman staden och stärka sambanden mellan stadsdelarna. Genom att bygga samman redan befintliga områden kan vi på ett naturligt vis dra nytta av och stärka redan utbyggda kollektivtrafik- samt gång- och cykelstråk. Om en ny stadsdel byggs i Barkargärdet, kommer kollektivtrafiklösningarna vara en viktig lösning för att det ska bli ett konkurrenskraftigt alternativ för stadelens nya invånare oavsett kön.</p>
<p>Kommunen skriver att cykel ska vara ett prioriterat färdssätt och bör därmed kunna beskriva hur kopplingen mellan Borlänge och Falun skulle kunna se ut vad gäller cykelleder.</p>	<p>I Översiktsplan FalunBorlänge redovisas tre alternativa cykelvägar mellan Borlänge och Falun, enligt följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Via väg 293, en asfalterad cykelväg till stora delar separerad från biltrafik, som även används som lokal cykelväg mellan orterna utmed väg 293.</i> - <i>Runnleden som till stora delar går på små grusvägar och inte är den genaste vägen mellan tätorterna.</i> - <i>Grusvägar via Olsbacka och Vassbo.</i> <p>(Översiktsplan FalunBorlänge, 2014)</p> <p>Alternativ ett ansluter till huvudcykelstråket som går via Kvarnsveden över älven och vidare upp till väg 293. Alternativ två och tre knyter an till det nya utpekade huvudcykelstråket via Domnarvet och Barkargärdet.</p>
<p>Miljö kvalitetsnormer: det är viktigt att säkerställa att miljö kvalitetsnormer för luftkvaliteten inte överskrids enligt gällande krav vid bostäder. Skulle luftkvaliteten</p>	<p>Kommunen är medveten om gällande lagstiftning avseende miljö kvalitetsnormer.</p>

<p>försämrans måste åtgärder sättas in för att säkerställa miljö kvalitetsnormer för luft.</p>	
<p>Det anges i planen att mätningar visar att det finns risk att miljö kvalitetsnormer för luft överskrids på Stationsgatan. Kommunen föreslår att flytta busstorget och att det borde avhjälpa situationen med dålig luft på Stationsgatan. Kommunen behöver i så fall bygga det nya busstorget så att miljö kvalitetsnormer för luft inte i framtiden riskerar att överskridas på den nya platsen.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Naturvärden: Inför exploatering av ny mark ska en naturvärdesinventering göras för att bedöma lämpligheten från fall till fall. Exploatering bör inte ske inom naturreservat, nyckelbiotoper, ängs- och betesmarker eller andra områden med naturvärden.</p> <p>Exploatering bör inte göras så att alléträd eller skyddsvärda träd berörs direkt eller indirekt. Exempelvis är det olämpligt att en bostadsetablering innebär att sådana träd måste tas bort för att bereda plats för infarter.</p> <p>Strövområden, gröna stråk och parker är viktiga för människors välbefinnande och som spridningskorridorer/livsmiljöer för växter och djur. Planen bör redovisa framtida grönstruktur, det vill säga områden som ska skyddas från exploatering.</p> <p>Vid områden för föreslagen industri vid Barkargärdet finns noteringar av rödlistade arter samt även nyckelbiotoper och ett biotopskyddsområde beslutat av Skogsstyrelsen. Områdena för föreslagen industri bör lokaliseras på ett sådant sätt att naturvärdena kan finnas kvar och utvecklas.</p> <p>I Barkargärdet Östra föreslås nedgrävning av befintlig luftburen kraftledning. Syftet är att bereda plats för ett nytt bostadsområde och skola. Nedgrävning av ledningen är positivt av säkerhetshänsyn, det är en förutsättning att ledningen grävs ner för att inte utsätta människor, framförallt barn, för strålning. I kraftledningsgatan finns dock observationer av de rödlistade arterna brun gräsfjäril och violettekantad guldvinge. Brun gräsfjäril är skyddad i 4 § artskyddsförordningen och artskyddsdispens kan krävas. Exploatering behöver därför ske med hänsyn till fjärilarna och deras livsmiljö så att de kan finnas kvar och utvecklas. Kontakta länsstyrelsens naturvårdsenhet för mer info. Carina Nordlander för frågor om artskyddsdispens och Uno Skog för information om hur hänsyn kan tas till fjärilarna.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Samrådsförslaget visade en översiktlig grönstruktur, utställningsförslaget har nu konkretiserats betydligt. I det nya materialet har information hämtats från flera olika parter, bland annat skogsstyrelsen och länsstyrelsen inventeringar. Redovisning av markanvändning kommer inte vara på en så detaljerad nivå, utan vissa avvägningar kommer att få göras i senare planeringsskeden, för större utredningsområden kommer på en översiktlig nivå konkurrerande anspråk att redovisas, exempelvis viktiga ekosystemtjänster.</p>
<p>Strandskydd: Om exploatering ska ske inom strandskyddat område, är det viktigt att kommunen på ett tydligt sätt motiverar exploateringen utifrån de</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>

särskilda skälen samt strandskyddets båda syften.	
<p>Vatten och avlopp: Det är bra att Badelundaåsen är utpekad på en karta och att befintliga vattenskyddsområden, inklusive nya föreslagna utvidgade skydds-zoner, är utritade.</p> <p>För att underlätta kommande detaljplanering bör det också finnas en karta över kommunalt verksamhetsområde för VA och var kommunen planerar för en eventuell utbyggnad.</p> <p>Kommunen behöver själva beskriva om kapaciteten för dricksvattenförsörjning räcker till eller inte och vilka planer det finns för att tillgodose det förväntade framtida behovet.</p>	<p>Synpunkterna noteras. I princip hela tätorten är verksamhetsområde för kommunalt VA. Kommunen jobbar med en uppdatering av VA-plan och hänvisar därför frågor om utbyggnadsplaner och verksamhetsområden till det arbetet för att uppdaterad information alltid ska finnas tillhands.</p>
<p>Kommunen ska genom ställningstaganden i översiktsplanen lyfta fram vattenmiljön och ge sin syn på hur en framtida exploatering och utbyggnadsstrategier kan komma att påverka vattenförekomsternas status och miljö kvalitetsnormer.</p>	<p>Inom hållbarhetsbedömningen, under avsnittet konsekvenser hanteras dessa frågor. För mer information gå till avsnittet konsekvenser.</p>
<p>Kommunen bör i den fördjupade översiktsplanen hänvisa till Dagvattenstrategi för Borlänge. Det vore positivt att lyfta ut de viktigaste ställningstagandena ur den för att peka på hur kommunen tänker kring dagvatten inför kommande planeringsskeden.</p>	<p>I utställningsförslaget finns en planeringsinriktning som säger att kommunens dagvattenstrategi ska uppdateras. Dagvattenfrågor behandlas även i Översiktsplan FalunBorlänge.</p>
<p>Behovsbedömning enligt 6 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar: Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
Trafikverket Region Mitt	
<p>Plankorsningar: Trafikverket har gjort en utredning som rör fem plankorsningar i Borlänge tätort. Slutsatsen där är att mindre säkerhetshöjande åtgärder kan göras, som tex ny gångfålla och sätta upp skylt.</p>	<p>Synpunkten noteras. Trafikverket kontaktas för mer information avseende vilka korsningar som avses.</p>
<p>Järnvägsreservat: en utredning ska göras som undersöker bredden på järnvägs-korridoren. Trafikverket, Falu kommun och Borlänge kommun ska göra utredningen tillsammans.</p> <p>Målet är att utredningen ska utmytna i en möjlighet att minska bredden utan att behöva göra en järnvägsplan.</p> <p>Innan utredningen är klar vet vi inte hur mycket och var det går att minska korridoren. Det innebär att Trafikverket behåller korridoren som den ser ut idag</p>	<p>Synpunkten noteras. Förslag om minskning av järnvägs-korridorens bredd behålls i väntan på utredningens resultat. Avsmalning av korridoren är viktig för att inte hindra Borlänges fortsatta stadsutveckling och den översiktliga planeringen av Borlänge.</p>

fram till dess att utredningen visar på var den går att minska.	
Lusbergsleden: Borlänge kommun fortsätter med det planarbete som påbörjats för den kommande logistikcentralen vid Lusberget. En utredning för denna kommer att genomföras i kommunens regi. För åtkomst till området planerar kommunen den s k Lusbergsleden. Den ska underlätta för den tunga godstrafiken att nå väg 50 och väg 70 och minska genomfart i småbyarna. Under 2018 finns planer från Trafikverkets sida på att genomföra en teknisk utredning av anslutningen till Skräddarbackens trafikplats som komplettering till planerna för Lusberget.	Informationen noteras.
Buller: det är viktigt att man vid planering av nya bostäder följer den nya förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Se nedanför delar av förordningen.	Synpunkterna noteras. En bullerkartläggning har genomförts för hela planområdet.
Lantmäteriet	
Har inget att tillföra planförslaget.	Synpunkten noteras.
Försvarsmakten	
Totalförsvaret: kommunen bör ta hänsyn till totalförsvarets civila del. Riksdagen har i den försvarspolitiska inriktningen för perioden 2016-2020 beslutat att en sammanhängande planering för totalförsvaret ska återupptas. Beslutet medför att totalförvarsplaneringen ska beaktas i all samhällsplanering. Regeringen har i planeringsanvisningar för det civila försvaret specificerat att myndigheter har ett särskilt ansvar inför och vid höjd beredskap, enligt förordningen om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052), och att dessa ska återuppta planeringen för sin beredskap inom ramen för det civila försvaret. Kommuner är en sådan ansvarig aktör som ska vidta de förberedelser som krävs.	Synpunkten noteras.
PTS	
Regeringen presenterade i oktober 2011 sin digitala agenda för Sverige. Det övergripande målet i agendan är att Sverige ska vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter. År 2016 presenterade regeringen en ny bredbandsstrategi "Sverige helt uppkopplat 2025" där det kortsiktiga målet är att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s år 2020. På längre sikt är målen att 98 procent av alla hushåll och	Synpunkterna noteras.

<p>företag i hela Sverige bör ha tillgång till minst 1 Gbit/s senast år 2025 samt att det bör finnas tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där människor normalt befinner sig senast år 2023.</p> <p>En robust och välutbyggd it-infrastruktur är viktig för att trygga välfärden. It är en central infrastruktur som ligger till grund för många andra områden. En väl fungerande och utbyggd it-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av denna anledning anser vi även att it-infrastrukturen måste in i samhällsplaneringsprocessen på regionnivå samt i alla kommuner. Om inte it-infrastruktur beaktas i samhällsplaneringen finns risken att de tjänster som är beroende av infrastrukturen inte når ut till användarna. Lagändringen i Plan- och bygglagen (PBL) från maj 2011, stärker även detta.</p> <p>PTS har inte tillgång till detaljinformation om hur operatörer och andra ledningsägare utformar sina nät utan hänvisar till de operatörer och ledningsägare som blir berörda inom aktuellt område att besvara remissen. I detta fall torde det vara lämpligt att kontakta Telia Sonera, Skanova, Tele2, Telenor, Tre, NET 1 samt Teracom. Även kommunen bör ha en förteckning över vilka ledningsägare som blir berörda.</p>	

4.2.2 Kommuner

Dalarnas län	
Sätters Kommun	Kommentar
<p>I sin fördjupade översiktsplan belyser Borlänge olika områden som är nödvändiga för att skapa en hållbar utveckling över tid för tätorten. Sätters kommun är positiv till Borlänges ambition att arbeta för att skapa fler bostäder samt utveckling inom en rad områden. Samtidigt vill Sätters kommun belysa vikten av att bostadsplanering samordnas med närliggande kommuner för att stödja regionens behov & utveckling på ett bra sätt. Sätters kommun vill påtala vikten av att åtgärder som ligger nära kommungräns särskilt behöver samordnas för att skapa möjlighet för ökat samarbete samt samordning.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Samtidigt vill Sätters kommun belysa vikten av att bostadsplanering samordnas med närliggande kommuner för att stödja regionens behov & utveckling på ett bra sätt. Sätters kommun vill påtala vikten av att åtgärder som ligger nära kommungräns</p>	<p>Samverkan är givetvis viktigt och behovet av samarbete lyfts också fram i Översiktsplan FalunBorlänge.</p>

särskilt behöver samordnas för att skapa möjlighet för ökat samarbete samt samordning.	
Formen för samrådet presenteras på ett nytt sätt vilket ökar tillgängligheten på ett bra sätt. Dock kan sättet att presentera den fördjupade översiktsplanen upplevas som aningen svår att skapa sig en helhetsbild utifrån.	Synpunkten noteras. Upplägget på planen har arbetats igenom med syfte att förenkla för läsaren och göra den mer lättillgänglig. En sammanvägd markanvändningskarta har också tagits fram till utställningen.
Leksands kommun	Kommentar
Leksands kommun har inga synpunkter på förslag till fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort.	
Mora Orsa kommun	Kommentar
Stadsbyggnadsförvaltningen har inga synpunkter på den <i>Fördjupade översiktsplan för Borlänge tätort</i> mer än att det kunde vara bra att även kunna skriva ut handlingen som ett dokument.	Synpunkten noteras.
Falu kommun	Kommentar
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har gått igenom samrådsförslaget till fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort och kan konstatera att det följer de planeringsinriktningar och rekommendationer som finns i Översiktsplan FalunBorlänge.	Synpunkten noteras.

4.2.3 Regionala organisationer

Dalarnas museum	Kommentar
I nuläget saknar planhandlingen betydande ställningstaganden rörande kommunens kulturmiljöer och kulturlandskap. Museet anser att detta är mycket problematiskt, eftersom en brist på sådana ställningstaganden kan leda till stora svårigheter med att hävda kommunens kulturvärden i förhållande till andra värden i framtiden. Särskilt viktigt är detta, sedan kommunen i den gällande översiktsplanen för Falun och Borlänge från 2014, redovisat en planeringsinriktning som tyder på intresse av att utveckla sitt kulturmiljöarbete: <i>"Kulturmiljövärdena är en väsentlig del av det som gör FalunBorlänge attraktivt att bo i och att besöka och därför viktiga att ta till vara och utveckla".</i> Den fördjupade översiktsplanen erbjuder goda	Synpunkterna noteras. En utpekad planeringsinriktning är att det ska tas fram ett nytt, alternativt att befintligt kulturmiljöprogram revideras. Kommunen har anställt en ny arkitekt som bland annat avses få i uppdrag att jobba med revidering/framtagning av nytt kulturmiljöprogram. Det möjliggör också ett bredare arbete med frågan, som kan täcka in mer än riksintresseområdena.

<p>möjligheter för kommunen att ytterligare konkretisera <i>hur</i> denna utveckling ska ske och vilka miljöer som ska ingå i kommunens kulturmiljöarbete.</p> <p>Borlänge kommun har ett kulturmiljöprogram som behandlar vissa av stadens kulturmiljöer och tar ställning för var och hur i planeringsprocessen dessa bör behandlas och skyddas. Många av stadens kulturmiljöer är enligt programmet lämpliga att skydda genom rekommendationer inom en översiktsplan. Några sådana rekommendationer finns dock inte i den antagna översiktsplanen för Falun och Borlänge. Utöver detta är det befintliga kulturmiljöprogrammet något daterat och behandlar inte alla kulturmiljöer i Borlänge på rätt intressnivå.</p> <p>Ifall kommunen önskar använda kulturmiljöprogrammet även i fortsättning bör de miljöer som föreslås behandling i översiktsplan även behandlas i översiktsplanen. Kulturmiljöprogrammet bör även kompletteras med ställningstaganden och information om de viktiga kulturmiljöer som idag står utanför kulturmiljöprogrammet.</p>	
<p>Riksintressen: det finns hänsynsbestämmelser rörande kulturmiljövårdens riksintresseområde Sör Amsberg (W11) i samrådshandlingen till den fördjupade översiktsplanen. Det finns dock fler fornlämningar i FMIS än vad som finns redovisat i planens kart- och textmaterial. Sör Amsberg uppvisar en komplex fornlämningsbild med arkeologiska lämningar från äldre stenålder till medeltid. Riksintresseområden har inte tillgodosetts med skydd i något annat plandokument och hänsynsbestämmelserna utgör ett välkommet inslag i planhandlingen.</p> <p>Övriga riksintressefrågor hänvisas till översiktsplanen för Falun och Borlänge, vilket är problematiskt sedan länsstyrelsen inte godtagit den rådande översiktsplanens redovisning över hur riksintressen för kulturmiljövård ska tillgodoses. Av detta skäl bör kommunen ta möjligheten att redovisa ställningstaganden för samtliga av de riksintressen för kulturmiljövården som återfinns inom planområdet. Det är viktigt att säkerställa riksintressen. Frågor rörande riksintressena bör föras i dialog med länsstyrelsen.</p>	<p>Synpunkterna noteras, i samrådshandlingarna redovisas rekommendationer att utgå ifrån dess att områdesbestämmelser tagits fram.</p> <p>För att stärka inte bara kulturmiljö av riksintresse ska kommunens kulturmiljöprogram revideras alternativt ett nytt tas fram.</p>
<p>Bebyggelse: kulturmiljöer (ej riksintressen) som omnämns i 2002 års kulturmiljöprogram och bör behandlas inom den fördjupade översiktsplanen, förslagsvis genom hänsynsbestämmelser eller som utvecklingsområden för kommunens egen kulturmiljööverksamhet.</p>	<p>Synpunkterna noteras och informationen tas med till processen med ett nytt kulturmiljöprogram. Fördjupad översiktsplan kommer inte att kompletteras med konkreta ställningstaganden för de modernistiska miljöerna. Planen nämner dock att även de modernistiska miljöerna ska ses som värdefulla och ställningstaganden kommer att ses över inom</p>

<p>I sitt yttrande redovisar Dalarnas museum en mängd exempel på intressanta kulturmiljöer att ta hänsyn till.</p> <p>Utöver det bör den fördjupade översiktsplanen innefatta ställningstaganden kring åtminstone ett urval av Borlänges välbevarade modernistiska bebyggelse. Borlänges modernistiska bebyggelsemiljöer är betydande i antal och ofta unika i Dalarna. De modernistiska miljöerna har nyligen undersökts genom Dalarnas museums inventeringsprojekt Dalamodernismen. Särskilt viktigt är framförallt: <i>Centrumområdet, Rekordårens bostadsbebyggelse, Offentliga idrotts- och skolmiljöer uppförda under perioden, Borlänges satellittorg.</i></p>	<p>kulturmiljöprogrammet.</p>
<p>Fornlämningar och arkeologi: i den fördjupade översiktsplanen för Borlänge tätort hänvisas till översiktsplanen för Falun och Borlänge (2014) samt förslag till kulturmiljöprogram 2002. Varken i den fördjupade översiktsplanen eller översiktsplanen finns något generellt skrivet om fornlämningar och i kulturmiljöprogrammet är informationen om fornlämningar och fornminnesregistret föråldrat. I den fördjupade översiktsplanen behövs information om fornlämningar, Kulturmiljölagen (KML) och det digitala fornlämningsregistret FMIS.</p> <p>Länsstyrelsen beslutar om fornlämningar och den som på något sätt vill ändra en fornlämning måste ha länsstyrelsens tillstånd. Det är alltså förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Befintliga fornlämningar och många lägen inom föreslagna exploateringsområden är sådana att man förväntar sig att det finns ytterligare lämningar ovan eller framförallt under markytan. Många områden behöver bli föremål för arkeologiska utredningar, vilket länsstyrelsen avgör.</p> <p>Inom eller i närheten av de flesta av de föreslagna exploateringsområdena finns redan många registrerade fornlämningar. Det rör sig om t ex boplatser från framförallt stenåldern, järnframställningsplatser, kolningsgropar, fångstgropar, stenbrott, fossil åkermark, plats med tradition, bytomter, avrättningsplatser m m. En rekommendation är att markera dessa på detaljkartorna. På kartan för Sör Amsberg finns några fornlämningar markerade, men inte alla.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Hänsyn till eventuella fornlämningar ingår som del i kommunens planförfarande och exploateringar.</p>
<p>Övrigt: i den fördjupade översiktsplanen nämns anläggandet av en dubbelspårig järnväg längs</p>	<p>I den fördjupade översiktsplanen redovisas möjligheterna till en dubbelspårig järnväg, om behovet</p>

<p>dalabanan mellan Borlänge bangård och Repbäcken. Den nuvarande sträckningen löper längs Allfarvägen mellan Bergslagsbyn och Bullermyren. Museet efterfrågar ett förtydligande om hur denna utvecklingsinriktning kan komma att inverka på Bergslagsbyn som är ett riksintresse för kulturmiljövården (W10). Kommer det bli fråga om omfattande markarbeten, tunnelgrävning eller andra former av planskiljning?</p>	<p>av ett ytterligare spår uppstår. Inga detaljerade utredningar är gjorda. Men en översiktlig bedömning är att en ny sträckning inte behöver ha någon större inverkan på Bergslagsbyn.</p>
<p>Kommunen skulle även kunna undersöka möjligheten att upprätta ett nytt kulturmiljöunderlag, som bättre och mer konkret redovisar hur kommunens kulturmiljöer ska skyddas så att deras värden inte minskar. Ifall kommunen ämnar upprätta ett nytt kulturmiljöunderlag bör detta framgå i den fördjupade översiktsplanen. Kommunen skulle även tjäna på att utreda möjligheten till att ta fram en kulturmiljöstrategi som förmedlar hur kommunen vill utveckla sin egen verksamhet för att ta vara på tätortens kulturmiljövärden.</p>	<p>Den fördjupade översiktsplanen föreslår att befintligt kulturmiljöprogram revideras alternativt att ett nytt tas fram, se kommentarer ovan. Synpunkten om kulturmiljöstrategi noteras och tas med till det fortsatta arbetet med kulturmiljöprogram.</p>
<p>Polismyndigheten Dalarna</p>	<p>Kommentar</p>
<p>I den fördjupade översiktsplanen för Borlänge tätort, ställs frågor om hur staden ska byggas utifrån olika perspektiv. Polisens grundsyn är att många delar kan öka tryggheten och minska brottsligheten.</p>	
<p>Under rubriken mötesplatser finns tankar om hur människor kan mötas. Ur ett brottsförebyggande perspektiv är dialogen kanske något av det mest verkningfulla. Att träffas kan förebygga många konflikter och därmed inte sällan upplevd otrygghet. Den delen kan utvecklas, i synnerhet som Borlänge idag delvis är uppdelat i bostadsområden utan naturliga kontaktvägar, med tydliga, men osynliga gränser.</p>	<p>Synpunkten noteras. Övergripande strategi för utvecklingen av Borlänge tätort är att bygga samman redan befintliga områden och göra det lättare för människor att mötas. Bra kollektivtrafik- samt gång- och cykelstråk ska göra det lättare att ta sig mellan olika målpunkter och mötesplatser. Nya mötesplatser ska företrädesvis placeras nära dessa stråk och gärna intill befintliga mötesplatser för att skapa möjligheter till möten och social interaktion. Viktiga saker att jobba med för att stärka trygghetskänslan föreslås är god belysning och sikt. I den fysiska planeringen kan vi skapa förutsättningar för detta, men för att vi ska nå ända fram kommer påverkansarbete att behövas på olika vis för att få inverkan på människors beteende.</p>
<p>Delen bo och arbeta är grundläggande för människors välmående och därmed i förlängningen även trygghet. Utan ett gott boende och arbete, finns uppenbar risk att det visar sig i ökad otrygghet och i förlängningen även i brott. En person som bor gott och har ett arbete, har troligen förutsättningar för att känna sig trygg och tillfreds i Borlänge. Den här punkten är väsentlig och har utvecklingspotential i Borlänge med utmaningarna att göra mer i bostadsområden med hög andel barnfattigdom och</p>	<p>Synpunkterna noteras.</p>

arbetslöshet. Grunden för arbete är utbildning. Då är det viktigt att göra något åt att det idag saknas gymnasiebehörighet hos en stor andel ungdomar i socioekonomiskt utsatta områden. Arbete och ett gott boende är rimligen i förlängningen brottförebyggande och där är behörighet att börja gymnasiet en viktig del.	
Landstinget Dalarna	Kommentar
Den fördjupade översiktsplanen med bilagor ger värdefull information i den långsiktiga planeringen för Landstinget Dalarna. Vart och på vilket sätt bostadsområdena planeras växa och hur infrastruktur utvecklas påverkar behovet av landstingets verksamheter och dess utbudsstruktur.	Synpunkterna noteras.

4.2.4 Kommunala nämnder, bolag och råd

Kulturnämnden	Kommentar
Kulturnämnden har beslutat att inte lämna några kommentarer på samrådsförslag till fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort.	
Fritidsnämnden	Kommentar
Kulturnämnden har beslutat att inte lämna några kommentarer på samrådsförslag till fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort.	
Barn- och bildningsnämnden	Kommentar
<p>Yttrandet avser säkerställandet att föreslagna skolor och förskolor ligger på rätt plats utifrån kommande behov och rådande kapacitet. Sammantaget är det av vikt att planen har en flexibilitet för att möta ändrade förutsättningar som ex. förändring i utbyggnadsplanen. Viktigt att det är en tät dialog mellan berörda sektorer/verksamheter samt att bildning tidigt blir informerad om nya planerade bostadsbyggnationer.</p> <p>Viktiga ställningstaganden</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. För att möta förändringar och nya behov är det viktigt med en flexibilitet i planen för ny-, till- och ombyggnation av förskolor och skolor. Utmaningen är att ställa prognoser som möter aktuella behov på längre sikt. Därför viktigt med en tät dialog mellan sektorer/verksamheter för att ha möjlighet att säkerställa antal och lokalisering av förskolor/skolor där behoven finns. 2. Förskola/skola har även en central roll i samhället som inkluderar och påverkar andra verksamheter med samhällsfunktioner som i sin tur även påverkar skolan. Det handlar ex om idrottshallar, bibliotek, kulturcentrum, och skolskogar alt. närhet till grönområde för 	<p>I utställningsförslaget finns som i samrådet ett antal platser utpekade där förskolor, skolor och gymnasieskolor bör prioriteras i markanvändningen. Huruvida utpekade platser används för skola eller förskola är i det här skedet inte bindande. Det viktiga är att marken pekas ut för skoländamål.</p> <p>En tät dialog mellan berörda sektorer är en förutsättning för att processerna ska kunna fungera på ett effektivt vis. Det gäller såväl samhällsbyggnadssektorns planarbeten som bildningssektorns behov samt önskan om lämpliga platser utifrån sin verksamhet.</p>

<p>pedagogiska aktiviteter. Därför bör detta tas i beaktande vid lokaliseringen av nya förskolor och skolor.</p> <p>3. Inom framtiden skola bygger vi flexibla enheter vilket innebär att enheterna kan växla verksamhet mellan förskola och skola över tid beroende på behov. Det bör därför synliggöras att en byggnation kan över tid innehålla både förskola och skola.</p>	
<p>Yttrandet är framtaget utifrån tvärsektoriellt arbete mellan kommunfastigheter, bildning och samhällsplanerare. Till yttrandet följer en bilaga med mer detaljerade synpunkter.</p>	<p>Avstämning avseende bilaga med detaljerade synpunkter har gjorts direkt med berörda tjänstemän inom de förvaltningar som varit involverade i yttrandet.</p>
<p>Tunabyggen AB</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Samband och struktur: Det pågår planering avseende en "ny" stadsdel där vi använder namnet västra Jakobsgårdarna. Vår bild att skapa variation, och där den nya stadsdelen på ett naturligt sätt knyter an till övriga Borlänge. Sambandet mellan dagens Jakobsgårdarna och Borlänge centrum är inte tydlig utan det kan till och med beskrivas som en tämligen svår manövrerad väg om vi utgår från ett fotgängarperspektiv. I en kommande plan bör vi hitta en tydligare lösning som kopplar ihop Jakobsgårdarna, västra Borlänge, med centrum och därmed överbrygga de barriärer som idag omger området.</p>	<p>I den fördjupade översiktsplanen pekas det nämnda området mellan centrum och Jakobsgårdarna via kupolenområdet/teknikdalen och vida re mot de västra delarna ut som ett utredningsområde för att hitta bättre samband framförallt vad gäller gång och cykel.</p>
<p>Mötesplatser: I takt med att staden växer kommer det att finnas behov av mindre mötesplatser i de olika områdena. Mötesplatserna skapar förutsättningar för naturliga möten mellan människor, men även förutsättningar att bostadsområdena ska attrahera en bredare målgrupp. Med exempelvis kompletteringshandel i nära anslutning till bostadsområden finns naturliga tillfällen där människor träffas. Dessa platser finns redan idag, exempelvis Domnarvets centrum, och utifrån de samtal vi fört med boende i området kan de inte tillräckligt understryka vikten av närheten till en mindre butik. Kanske är det så att i planeringen av framtida bostadsområden ska vi skapa förutsättningar för handel i mindre omfattning. Sannolikt kan det även vara ett sätt att minska användningen av bil i människors vardag.</p> <p>Vad avser större mötesplatser, exempelvis sporthall/simhall är det vår bedömning att det finns ett betydande värde att samla dessa både ur ett ekonomiskt/förvaltningsmässigt perspektiv och ur ett socialt perspektiv. Strävan, bör vara, i ett modernt samhälle är att dessa platser är tillgängliga oavsett</p>	<p>I de översiktliga planeringsinriktningarna finns vilja att blanda verksamheter, handel och bostäder för att dels skapa naturliga mötesplatser och samtidigt stärka förutsättningarna för att öka nyttjande av kollektivtrafik, cykel och gång. Mötesplatser var en viktig fråga som ställdes under samrådet, huruvida dessa skulle samlas eller spridas. I utställningsförslaget finns inget ställningstagande huruvida mötesplatserna ska samlas eller ej, utan den planeringsinriktning som pekas ut är istället befintliga mötesplatser ska utvecklas.</p>

<p>socioekonomisk tillhörighet. Att placera sådana anläggningar där tillgängligheten bygger på tillgången till bil känns inte som ett hållbart alternativ. Tillgängligheten är av stor betydelse när vi bygger ett samhälle för alla.</p>	
<p>Bo och arbeta: Vi delar ambitionen med att "blanda" och bedömer det som en strategisk fråga, vilken är avgörande för hur samhället utvecklas under kommande år. I tider av bostadsbrist är det lätt att endast se till enkla lösningar, exempelvis storskalig och återupprepad produktion av bostäder. Vi tror att det är av stor betydelse att just blanda upplåtelseformer, estetisk utformning/arkitektur och material för att skapa ett intryck av en vital och dynamisk stad. Människor kommer sannolikt framgent att göra medvetna val i allt större omfattning än vad som sker idag och då är variationen ett sätt att tillmötesgå människors olika preferenser. Variationen/blandningen kommer att bli en allt större framgångsfaktor när det avser utvecklingen av nya bostadsområden. Går det dessutom att skapa närhet till arbetsplatser finns en möjlighet att kunna minska vårt bilberoende.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Vi delar uppfattning om att skapa förutsättningar för ytterligare bostäder i centrum. Detta kan ske genom nyproduktion och/eller ombyggnad av befintliga lokaler som idag inte används. Fler människor i centrum kommer att öka stadens attraktivitet för både handel och framtida utveckling av bostäder i centrumnära lägen.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Värme och kyla: vår uppfattning är att vi bör fortsätta bygga ut fjärrvärmesystemet. Vi har synnerligen goda förutsättningar i Borlänge och dessa ska vi nyttja. Vi tänker inte enbart på möjligheten till sk spillvärme utan ser även att vår geografi, närhet, skapar goda förutsättningar för distribution av värme, men även i framtid för sk fjärrkyla. I de områden som ligger utanför fjärrvärmesystemet kan mindre produktionsanläggningar vara lämpliga. Närvärmeanläggningar som kan försörjas med restprodukter från närbeläget skogbruk, exempelvis grot som flisas.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Återvinning och avfall: Idag är vi mer eller mindre bilberoende för att kunna lämna avfall eller produkter till återvinning. Detta förhållande märks tydligt i våra bostadsområden där en stor del av avfallet skulle kunna återvinnas, men av olika anledningar hamnar det i "en tunna". Det är</p>	<p>Utredning för en eventuell flytt av återvinningscentralen vid Fågelmyra, för att bland annat minska transporter pågå. För Borlängeborna erbjuds även tjänsten "Fågelmyra on tour", där det är möjligt att vid utvalda tillfällen få större avfall</p>

<p>naturligtvis ett slöseri med resurser, men det blir även vanprydande för själva bostadsområdet när systemet inte fungerar. Hur skapar vi ett system för återvinning och avfall som inte är beroende av biltransport. Tänker närmast på avståndet till återvinningscentralen Fågelmyra. Det finns en socioekonomisk aspekt som vi inte kan bortse ifrån, och hanterar vi inte denna ökar risken för ytterligare stigmatisering av enskilda bostadsområden.</p>	<p>upphämtat på olika platser runtom i staden.</p>
<p>Trygghet och hållbarhet/Hållbar utveckling, Kollektivtrafikansvarig samt Risk- och säkerhetssamordnaren.</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Generella synpunkter: vi uppfattar det som positivt att pröva möjligheten att presentera samrådshandlingarna i form av en webbsida. Detta ger bl a bättre möjligheter att presentera kartmaterial. Negativt i sammanhanget är att kartfunktionen inte alltid fungerar optimalt.</p> <p>Kopplingarna till innehållet i Översiktsplan FalunBorlänge presenteras på ett tydligt sätt, vilket är positivt.</p>	<p>Kartfunktionerna kommer att utvecklas under processen med den fördjupade översiktsplanen. Till utställningen ska en funktion med ett sammanvägt markanvändningsförslag finnas tillgängligt. Kartverket har också utvecklats till att nu möjliggöra att lägga olika kartlager på varandra, för att göra det mer användbart.</p>
<p>Mötesplatser: hållbarhetsaspekten framgår tydligt, vilket är positivt.</p> <p>Kreativa och kulturella näringar prioriteras i Borlänge kommun. Även kultur ger upphov till möten, och kulturmötesplatser är viktiga för människor på samma sätt som parker och naturområden. Denna aspekt bör komma till uttryck i planen.</p>	<p>Mötesplatser som begrepp används i bred bemärkelse i planen och innefattar egentligen alla platser där människor kan mötas i parken, affären, på gång och cykelvägen eller i parken samt som nämns även i mer kulturpräglade mötesplatser.</p> <p>Under avsnittet arbetsplatser beskrivs att de kreativa och kulturella näringarna växer i betydelse kontra andra branscher. Musik är ett av kommunens uttalade profilområden inom näringslivsarbetet.</p>
<p>Bo och arbeta</p> <p>I Översiktsplanen anges att byggande i första hand ska ske genom förtätning. I Fördjupade översiktsplanen framgår tydligt att detta bl a innebär att bygga på parkeringsplatser. Det är positivt att detta ställningstagande är tydligt.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Under rubriken "Bygg klimatsmart" anges att det är viktigt att hus använder energi på ett effektivt sätt. Inriktningen för byggandet bör snarare vara att behovet av tillförd energi ska minimeras, att byggnader ska vara energisnåla, att byggnaders placering ska ge förutsättningar för installation av solpaneler för el och värme och att människor ska ges förutsättningar att leva hållbart. Detta bör slås fast genom tydliga formuleringar i planen.</p>	<p>Planförslaget kompletteras med förtydliganden om hållbart byggande.</p>

<p>Vidare anges under rubriken "Vatten, värme och återvinning" att det är en förhoppning att nya bostäder kommer att vara mer energieffektiva. Boverkets byggregler stramas åt på den här punkten, med en skärpning av energikraven för byggnader. I Borlänges Energi- och klimatstrategi anges att "el är en högvärdig energiform och ska inte användas som energikälla till uppvärmning av byggnader. Andelen elproduktion, baserad på vind- och vattenkraft samt andra förnyelsebara energikällor, ska öka i energisystemet". Det är viktigt att reglerna i BBR och intentionerna kommunens egen energi- och klimatstrategi tydliggörs.</p>	<p>Skrivningen i planen har ändrats till att nya bostäder, kommer att vara mer energieffektiva. Boverkets regler och kommunens egen energi- och klimatstrategi utgör naturliga underlag att förhålla sig till vid byggande av nya bostäder.</p>
<p>Resurseffektivitet är en viktig framtidsfråga. Det innebär bl a att vi behöver hitta nya lösningar för att nyttja byggnader på ett mer effektivt sätt, exempelvis genom att samnyttja lokaler för kontor och boende. Detta ställer krav på byggnadens utformning samt att de regleringar för användningen av mark och byggnader tillåter detta. Resurseffektivitet är en parameter som bör finnas omnämnd i planen.</p>	<p>I planeringsinriktningarna för avsnittet handel kontor och service finns ett ställningstagande att: <i>Vi ska visa öppenhet och skapa förutsättningar för effektivare arbetsplatser och arbetsätt.</i> Genom att göra detta kan vi som beskrivs nyttja fastigheter på nya sätt, med fokus på effektivt nyttjande och blandning av funktioner.</p>
<p>En annan aspekt av boende handlar om människors välbefinnande. Borlänge kommun bör eftersträva jämlika livsvillkor för alla kommuninvånare. En bra bostad till rimlig kostnad borde vara en självklarhet. Tillgången till bostäder måste spegla behoven: ett rum eller många rum, billigt eller påkostat, centralt eller utkant. Särskilt viktigt är det att det finns olika upplåtelseformer och att det finns en blandning av olika upplåtelseformer inom samma område. Dessa aspekter behöver tydliggöras i planen.</p>	<p>En av de övergripande planeringsinriktningarna för ny bebyggelse är som nämns här att blanda såväl bostäder och verksamheter som olika typer av upplåtelseformer för att få dynamiska bostadsområden där människor i olika skeden av livet kan leva jämte varandra.</p>
<p>Park och natur: avsnittet är till största delen en beskrivning av nuvarande situation samt betydelsen av park och natur för människans välbefinnande. Det finns mycket lite idéer om hur man kan förstärka de gröna strukturerna. Exempel på detta återfinns under rubriken Grön och blå struktur. Där finns en karta som bl a visar stråk där det saknas grönska. I texten framgår att det i dessa områden behövs "mer kraftfulla åtgärder", men vad sådana åtgärder kan innebära framgår inte. Det är önskvärt med förtydligande om vad sådana kraftfulla åtgärder kan innebära i praktiken.</p> <p>I planen bör framgå att nya parkeringsplatser inte ska byggas i markplan annat än i undantagsfall. Tomtmark som inte bebyggs ska istället användas för</p>	<p>I samrådshandlingarna har fokus varit fäst vid att samla in synpunkter på viktiga grönområden. I utställningsförslaget finns tydligare avväganden vad gäller de gröna stråk som pekats ut.</p>

<p>att förstärka grönstrukturen med parker, lekplatser eller odlingslotter. Därmed kan man undvika att öka andelen hårdgjorda ytor, förbättra dagvattenhanteringen och bidra till ökat välbefinnande för Borlängebon. I Översiktsplanen och Parkeringsstrategin finns stöd för ett sådant ställningstagande: "Bilparkeringar ska göras mer ändamålsenliga och anpassade i antal, mer utrymme ska skapas för annan utveckling av städernas centrala delar."</p>	
<p>Gå, cykla, åka buss: Tanken med ett busstorg på Ovanbroparkeringen är bra. I förslaget sägs att Stationsgatan därmed kan göras bussfri. Däremot finns en otydlighet beträffande biltrafik på Stationsgatan. Planen bör tydligt ange att Stationsgatan ska vara fri från både bussar och bilar. Det bör också finnas tydliga ställningstaganden beträffande minimering av biltrafik i centrum och en helt bilfri stadskärna.</p> <p>Kollektivtrafiken bör ges hög prioritet i bilvägnätet, t ex genom särskilda bussfiler där detta är möjligt och lämpligt. Därmed skulle kollektivtrafiken ges en konkurrensfördel jämfört med privatbil.</p> <p>I texten om Järnvägar nämns att den nya stadsdelen öster om Barkargärdet är ett möjligt läge för en pendeltågsstation. Denna information bör finnas även under rubriken Bostäder där den nya stadsdelen beskrivs.</p> <p>Trafikverket äger frågan om dubbelspårig järnväg mellan Borlänge och Falun. I planen markeras behovet av beslut i frågan, bl a genom att efterfråga en precisering av spårreservatets bredd. Borlänge kommun bör kunna vara ännu tydligare mot Trafikverket i denna fråga som är av stor vikt för en hållbar utveckling i regionen.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Förslaget i fördjupade översiktsplanen finns att stationsgatan skulle kunna göras bussfri, däremot ska bilar fortfarande få nyttja gatan, mer yta avses dock avsättas för gående och cyklister. Information avseende pendeltågsstation i anslutning till nya stadsdelen i Barkargärdet finns i den klickbara informationen i kartan.</p>
<p>Hänsyn: under rubriken "Klimatanpassning" behandlas endast frågan om dagvattenhantering. Ett varmare klimat ökar behovet av inomhuskyla och av skugga utomhus. Det är önskvärt med ett resonemang i planen om dessa behov.</p> <p>Under rubriken "Luft och buller" finns möjlighet för kommunen att göra ytterligare ställningstaganden beträffande alternativa drivmedel. Genom att skapa förutsättningar för elfordon, t ex beträffande laddinfrastruktur, skapas möjlighet att förbättra både luftkvalitet och bullernivåer.</p>	<p>Avsnittet klimatanpassning har kompletterats resonemang om varmare klimat.</p>
<p>Konsekvenser: i detta avsnitt används begreppen kulturell hållbarhet och rumslig hållbarhet. Inget av dessa begrepp kan anses vara vedertagna och behöver därför definieras om de ska användas.</p>	<p>Synpunkterna noteras, hållbarhetsbedömningen utgår från de vedertagna hållbarhetsperspektiven som Borlänge kommun utgår ifrån i sitt övergripande hållbarhetsarbete. Perspektiven som används är social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. I</p>

<p>En hållbarhetsbedömning ska tas fram som redovisar planförslagets konsekvenser för hållbarheten. Det bör framgå hur en sådan bedömning tas fram och vem som ansvarar för arbetet.</p> <p>Bland de frågor som bör behandlas i hållbarhetsbedömningen nämns konsekvenser för de som bor, arbetar och besöker staden. Under denna rubrik bör även möjlighet till rörelse, friluftsliv och aktiviteter belysas.</p>	<p>hållbarhetsbedömningen redovisas vilka som varit involverade och hur arbetet har genomförts.</p>
<p>Omsorgsnämnden</p>	<p>Kommentar</p>
<p>I översiktsplanen ingår uppförandet av 7 nya äldreboenden, planerad placering enligt Boendeplan för äldre. Gruppboendestäder och serviceboendestäder är också verksamheter som ingår i FÖP, med hänvisning till Boendeplan – Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS.</p> <p>De båda planerna FÖP och omsorgsnämndens boendeplaner motsäger inte varandra. Utöver vissa överväganden omsorgsnämnden önskar understryka, är det nödvändigt att under genomförandet av FÖP föra dialog med omsorgsnämnden som en stående och självklar punkt. Framför allt då förutsättningar och planering ändras. Med omsorgsnämndens överväganden påtalas behovet av trygghetsboendestäder och samlokalisering som funktioner där borlängeboens väg genom våra verksamheter förbättras och utvecklas. Dels kvalitativt för individen men även långsiktigt genom effektiv användning av kommunens samlade resurser. Något som inte är direkt uttryckt i den fördjupade översiktsplanen, FÖP.</p>	<p>Synpunkterna noteras.</p>
<p>Byggnadsnämnden</p>	
<p>För att kunna vara ett effektivt stöd i detaljplanehandläggningen behöver förslaget till den fördjupade översiktsplanen konkretiseras på flera punkter. Det är viktigt för att kunna se vilka ställningstaganden kommunen gör i mark- och vattenanvändningen. Det ger tydligare riktlinjer i ev. konflikter som kan hanteras i detaljplan. Det är också viktigt för handläggningen av både detaljplaner och ärenden om bygglov och förhandsbesked samt vid rådgivning att den fördjupade översiktsplanen redovisas på ett lättillgängligt sätt i befintliga arbetsverktyg, förslagsvis i en webbkarta.</p> <p>Den gällande översiktsplanen är indelad ämnesvis. I den fördjupade översiktsplanen vore det därför bra om beskrivningen, förutom en generell del också indelas områdesvis där de allmänna intressena från översiktsplanen sammanställs ner till vad som är</p>	<p>I samrådsversionen av den fördjupade översiktsplanen har fokus varit fäst vid att förslaget ska vara lätt att ta till sig och möjligt att lämna synpunkter på. Till utställningsversionen kommer fokus att skifta till att i större utsträckning bli ett verktyg i planeringsarbetet, delvis genom en webbaserad kartfunktion samt prioriterade planeringsriktningar.</p> <p>Ett nytt kulturmiljöprogram ska tas fram som kommer att titta närmare kulturmiljöer och hur hänsyn till dessa ska tas i planeringen.</p>

<p>tillämpligt på områdesnivå. Detta skulle förenkla och effektivisera handläggningen betydligt eftersom det då går att få en snabb överblick över förutsättningarna för området och koncentrera frågeställningarna i handläggningen på det som är viktigt för aktuellt område.</p> <p>Borlänge tätorts kulturmiljö bör utredas mer i den fördjupade översiktsplanen. I samrådsförslaget är det enbart inriktat på Sör Amsberg och riksintresset för kulturmiljö. Det krävs ett bredare perspektiv som även tar in andra kulturmiljöer och kulturintressen i tätorten. Det kan resultera i hur kommunen tar ställning till hur olika områden med kulturmiljövärden ska hanteras i planläggningen och i ärenden om bygglov. Då kunskapen i detta ämne ofta upplevs som bristfällig kan den fördjupade översiktsplanen vara ett lämpligt verktyg för att ge ett bra stöd i handläggningen.</p>	
<p>Räddningstjänsten DalaMitt</p>	
<p>Gällande identifiering och riskuppskattning av de riskkällor som påverkar planområdet saknas relevant underlag för följande objekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stora Enso Kvarnsvedens pappersbruk - riskobjektet redovisas inte. En riskanalys behöver tas fram som redovisar verksamhetsanpassade riskavstånd som kan användas i den fördjupade översiktplanen för att undvika schabloniserade riskavstånd på 5 kilometer. • Dala Airport – riskobjektet redovisas inte. • Borlänge Combiterminal – underlaget för bedömning av riskavstånd från Combiterminalen är mycket tunt. En riskanalys behöver tas fram som redovisar verksamhetsanpassade riskavstånd som kan användas i den fördjupade översiktplanen. Schabloniserade riskavstånd är olämpligt att använda eftersom det inte tar hänsyn till de specifika ämnen och mängder som hanteras på platsen. 	<p>Synpunkterna noteras. Planförslaget kompletteras med riskobjekten Kvarnsvedens pappersbruk, Dala Airport och SSAB. Riskhanteringsavståndet för Kvarnsvedens pappersbruk har minskat till 275 m. Avståndet är baserat på olycka/utsläpp som bedöms vara i jämförelse med värsta troliga händelse som kan inträffa inom anläggningen. Avstånden mellan samtliga studerade riskkällor med giftig gas inom anläggningen och exploateringsområdet överstiger med god marginal de beräknade konsekvensavstånden. Vid större exploateringar som exempelvis hela bostadskvarter, vårdanläggningar eller andra samhällsviktiga funktioner i närheten av anläggningen ska en mer utförlig riskbedömning göras för att bedöma lämpligheten.</p> <p>I avsnittet för hänsyn finns nya resonemang och riktlinjer för riskhantering i planprocessen. Läs mer under kapitel Miljöstörande verksamheter och farligt gods.</p>
<p>Miljönämnden</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Ställningstagande i konfliktfrågor</p> <p>Generellt</p> <p>Det nuvarande förslaget är svårt att ha synpunkter på eftersom att det i detta skede inte gjorts så många</p>	<p>Synpunkterna noteras.</p>

<p>ställningstaganden i konfliktfrågor. Det är därför viktigt att miljönämnden har möjlighet att komma med synpunkter även på det färdiga förslaget. Miljönämnden anser att det är viktigt att ställningstaganden görs i FÖPen för att den ska kunna bli användbar som ett verktyg i planering och byggande. Nedan följer olika exempel på önskvärda ställningstaganden i FÖPen</p>	
<p>Områden som inte är lämpliga att bygga bostäder på</p> <p>De områden som är utpekade för att bygga bostäder på är generellt utritade. Om det finns områden som av någon anledning är uppenbart olämpliga att bygga på (t ex intill bullrande verksamheter) inom de utpekade områdena bör dessa märkas ut. På samma sätt bör viktiga grönytor och andra naturvärden pekas ut för bevarande.</p>	<p>I kartfunktionen finns för de utredningsområden för bostäder som pekas ut en kort beskrivning, innefattande bland annat konkurrerande markanspråk samt risker och buller som är viktiga att ha med sig i det kommande arbetet.</p>
<p>Luftkvalitet</p> <p>Med tanke på att det finns en risk att man bygger in luftföroreningar om man bygger tätt och högt skulle ett exempel på ställningstagande kunna vara "Förtätning får inte leda till sämre luftkvalitet".</p>	<p>Synpunkten noteras och tas med i det fortsatta arbetet. I planen har vi tagit fram en planeringsinriktning som säger att: <i>"Kontinuerliga mätningar ska genomföras för att säkerställa god luftkvalitet i centrala Borlänge och behov av eventuella åtgärder"</i>. Centrala Borlänge är det område där störst risk för att överskrida gränsvärden funnits historiskt och därför det område vi också valt att fokusera på. En eventuell flytt av bussarna från stationsgatan förväntas ha positiv inverkan.</p>
<p>Skydd av Badelundaåsen</p> <p>Miljönämnden saknar ett resonemang om hur Badelundaåsen ska skyddas från vidare exploatering som kan äventyra kvaliteten på grundvattnet.</p> <p>Att dricksvattenanläggningarna i Lennheden och Tjärna är av riksintresse framgår inte.</p>	<p>Planhandlingarna har kompletterats med information om riksintresse för dricksvatten.</p>
<p>Fallskyddsmattor och konstgräs</p> <p>Konstgräs som finns på bland annat fotbollsplaner och rondeller samt fallskyddsmattor som finns på bland annat lekplatser och förskolor avger föroreningar och mikroplaster. Det är önskvärt med ett ställningstagande om att undvika att använda sådana material om det inte är nödvändigt. Snömassor och dagvatten från befintliga konstgräsytor bör renas för att undvika utsläpp.</p>	<p>Fördjupade översiktsplanen noterar frågan om materialval vid byggnationer och för frågan vidare till kommunens hållbarhetschef, som inom sitt ansvarsområde bland annat har kommunens miljöplan. I den fördjupade löversiktsplanen, ges övergripande rekommendationer att bygga klimatsmart, inom vilket en fråga likt denna bör diskuteras vidare, i nästa steg i planprocesser och upphandlingar.</p>

<p>Giftfritt och klimatsmart byggande</p> <p>Det bör finnas ett ställningstagande om att nya byggnader ska byggas med giftfria material som inte påverkar människors hälsa och miljön negativt. Det som bör undvikas är bl a cancerogena, hormonstörande och allergiframkallande material och ämnen.</p> <p>En annan aspekt är att byggnader inte bara bör utformas för att dra lite energi i användningsfasen utan att de även bör byggas med material som ur ett livscykelperspektiv har en låg energianvändning i framtagandet. När byggnader utformas för att dra mindre energi, används mer material (t ex till tjockare väggar med mer isolering). Det finns en risk att den mängd energi som gått åt i produktionsfasen av en byggnad överskrider den mängd energi som går åt under användningsfasen av en byggnad om inte material med låg energianvändning i framtagandet väljs. Det leder då till att byggnaden i slutändan ändå inte blir energisnål sett ur ett livscykelperspektiv.</p>	<p>Skrivningarna i planen har ändrats till att nya bostäder, ska vara mer energieffektiva genom att ta bättre tillvara på tillförd energi. Boverkets regler och kommunens egen energi- och klimatstrategi utgör naturliga underlag att förhålla sig till vid byggande av nya bostäder.</p>
<p>Stadsodlingar</p> <p>Ett ställningstagande om att främja blommande växter och odling i stadsmiljö bör finnas med. När staden förtätas finns risk att pollinerares rörelsemönster hindras. Pollinering är en av de grundläggande understödjande ekosystemtjänsterna och är därmed en förutsättning för att andra ekosystemtjänster ska fungera, t ex att vi ska kunna producera mat så det räcker till alla.</p> <p>När odlingsmark försvinner på grund av exploatering bör det kompenseras med odlingar på andra ställen.</p>	<p>Synpunkten noteras. Avsnittet för park och natur har utvecklats betydligt sedan samrådet och det har tillkommit nya resonemang och kartmaterial. Avsnittet är uppbyggt utifrån ekosystemtjänst perspektiv och för var och ett av de fyra kapitlen finns planeringsinriktningar för att stärka arbetet och förutsättningar med att utveckla ekosystemtjänster, exempelvis biologisk mångfald genom att utarbeta metoder för kompensation, då exempelvis jordbruksmark tas i anspråk för annan användning. Läs mer under avsnittet <i>Park och natur</i>, i utställningsförslaget.</p>
<p>Fjärrvärme</p> <p>Det är viktigt att avfallstrappan följs, d v s att avfall i första hand minimeras, i andra hand återanvänds, i tredje hand återvinns, i fjärde hand förbränns för energiutvinning och i sista hand och helst inte alls deponeras. Miljönämnden anser att fjärrvärme är positivt så länge avfallet som förbränns har följt avfallstrappan. Fjärrvärme som delvis är baserad på avfallsförbränning kanske långsiktigt dock inte är det bästa uppvärmningssystemet, om mängden avfall som kan förbrännas minskar tack vare att vi källsorterar mer.</p> <p>I framtiden vore det därför bra om det går att nyttja</p>	<p>Synpunkten noteras. Ungefär hälften av fjärrvärmens produceras vid Bäckelundsverket där vi energiåtervinner värme och el från sorterat avfall och i samarbete med Kvarnsvedens pappersbruk och SSAB återvinns rest- och spillvärme som utgör resterande hälft.</p> <p>I planen uppmuntras till användning av exempelvis solen som energikälla, genom att exempelvis placera husen i rätt väderstreck.</p>

<p>mer överskottsenergi från industrier eller andra verksamheter i fjärrvärmenätet. Det är också önskvärt att få in en större andel förnybar energi från andra källor, t.ex. solen.</p>	
<p>Fastighetsnära förpackningsinsamling (FNI)</p> <p>Miljönämnden önskar att fastighetsnära förpackningsinsamling (FNI) på sikt införs i hela kommunen. Alltså att inte bara brännbart och kompost hämtas vid bostaden utan att även t ex plast-, pappers-, glas-, och metallförpackningar hämtas. Det är mer motiverat och enkelt att källsortera för varje enskild person när allt hämtas vid bostaden. Det kan även minska transporter om en lastbil kör runt och hämtar avfall istället för att alla åker iväg med egen bil.</p> <p>I dagsläget ligger ansvaret för förpackningsinsamling på producenterna, men det betyder inte att de har monopol på att samla in förpackningar. Det finns många kommuner i Sverige som sedan långt tillbaka har infört FNI och där kommunen hämtar allt vid bostaden. Det pågår dessutom för tillfället en utredning om att ansvaret för insamling av förpackningar ska lämnas över till kommunerna.</p> <p>I väntan på fastighetsnära förpackningsinsamling (eller om det inte skulle bli aktuellt) kan det behövas fler lokala återvinningsstationer med större mottagningskapacitet när staden förtätas.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Vid utredningar av nya bostadsområden och förtätning inom redan befintliga är en del i de grundläggande utredningarna och planarbetet att säkerställa att behov av förpackningsinsamling uppfylls.</p>
<p>Ras, skred och erosion</p> <p>Det framkommer mer och mer att det finns risk för ras och skred längs Dalälven, Tunaån och på en del andra håll i kommunen. Finns behov av att ta fram en utökad riskutredning med avseende på ras, skred och erosion för att undvika att sådana ytor exploateras?</p>	<p>Ras, skred och erosion redovisas i Översiktsplan FalunBorlänge, och hänvisas dit.</p>
<p>Dagvatten</p> <p>En säker hantering av dagvatten bör planeras från större vägar. Ett önskemål är att avsätta vissa centrala ytor för omhändertagande av dagvatten.</p>	<p>Den fördjupade översiktsplanen redovisar inte exakt områden som ska sparas utifrån ett dagvattenperspektiv. Kommunens ambition är dock att jobba vidare med den frågan i en kommande dagvattenstrategi. Under avsnittet för reglerande ekosystemtjänster finns kartmaterial som visar marker som fyller viss funktion inom hanteringen av dagvatten.</p>
<p>Offentliga sammankomster</p> <p>Mark som är lämplig för tillfälliga offentliga sammankomster (höga ljud, många människor mm)</p>	<p>Inom den fördjupade översiktsplanen pekas inga nya områden för offentliga sammankomster ut med en exakt position. Synpunkten noteras och förmedlas</p>

<p>bör pekats ut. Platserna ska vara belägna så att störningen på omgivningen blir så liten som möjligt.</p>	<p>vidare till kultur- och fritidskontoret.</p>
<p>Undvika motsättningar vid blandade verksamheter</p> <p>Det är bra ur många aspekter att blanda bostäder med olika verksamheter, men det finns också problem. Miljönämnden får hantera många ärenden gällande klagomål på buller på platser i Borlänge där bostäder har hamnat för nära industrier, åkerier, fotbollsplaner osv. Det kan vara bra att ha en strategi för att undvika motsättningar när man blandar olika verksamheter.</p>	<p>Vid blandning av verksamheter och bostäder finns många aspekter att ta hänsyn till, vilket kommer ställa krav på att en bred mängd aktörer involveras och bidrar med kunskap i tidigt skede. Inom rutinerna för detaljplanearbeten finns idag kontaktytor mellan aktörer redan i ett tidigt skede för att fånga upp frågor av den här karaktären.</p>
<p>Konsekvenser</p> <p>Det är viktigt att det i det färdiga förslaget är väl beskrivet vad det blir för konsekvenser av de olika ställningstagandena i FÖPen.</p>	<p>I utställningsversionen kommer det att finnas en hållbarhetsbedömning som redovisar planförslagets konsekvenser ur ett hållbarhetsperspektiv.</p>
<p>Struktur</p> <p>Förslaget som webbversion upplevs som svår och rörig att läsa, det behövs en förbättring av rubrikstrukturen. Det blir viktigt att kunna hänvisa till FÖPens ställningstagande i beslutsskrivningen och då krävs en numrering i webversionen. Det blir även svårt att läsa när ÖPn måste läsas parallellt. Miljönämnden anser att det även bör finnas ett traditionellt samlingsdokument som är lätt att söka i. Det är också viktigt att alla kartlager blir tillgängliga och kan jämföras med varandra.</p>	<p>Webbversionen har utvecklats under arbetet mellan samrådsversion och utställningsversion, med utgångspunkt att göra upplägget mer pedagogiskt och användbart för såväl tjänstemän och andra som använder planen som ett arbetsverktyg samt Borlängeborna. Till utställningsversionen kommer en kartfunktion med möjlighet att välja och lägga olika kartlager på varandra för att jämföra dess innehåll att finnas.</p>
<p>Borlänge energi</p>	
<p>En synpunkt vi vill trycka på, är att vi har den uppfattningen att ett fjärde ben i Bäckelunds rondellen skulle vara olyckligt för BE, då det skulle skära av befintlig tomt och därmed kraftigt försvåra för verksamheten. Vi kan inte heller se nyttan med denna lösning, då en cirkulationsplats planeras vid Ritargatan.</p>	<p>Synpunkten noteras. Planförslaget har ändrats och det fjärde benet i Bäckelunds rondellen har tagits bort i utställningsversionen.</p>
<p>Stadsmiljö - Trafik</p> <p>BE anser att den av Trafikverket utvecklade fyrstegsprincipen vid planering av infrastruktur bör</p>	<p>Avsnittet för trafik har kompletterats med ställningstagande att i infrastrukturplaneringen ska fyrstegsprincipen finnas som utgångspunkt.</p>

<p>beaktas. Den innebär:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Tänk om</u> Det första steget handlar om att först och främst överväga åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt. 2. <u>Optimera</u> Det andra steget innebär att genomföra åtgärder som medför ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen. 3. <u>Bygg om</u> Vid behov genomförs det tredje steget som innebär begränsade ombyggnationer. 4. <u>Bygg nytt</u> Det fjärde steget genomförs om behovet inte kan tillgodoses i de tre tidigare stegen. Det betyder nyinvesteringar och/eller större ombyggnadsåtgärder. 	
<p><u>Cykelvägnät</u></p> <p>Det bör framgå av kartorna vad som är planerade gc-vägar och vad som är befintligt. Det saknas många länkar i det presenterade cykelvägnätet. Komplettera så att hela cykelvägnätet visas.</p> <p>Stommen i dagens huvudcykelstråk från centrala delar och långt ut i tätorten är viktig för att gynna cykelpendlingen. Att höja statusen på vissa utvalda huvudcykelstråk är positivt. Frågan är om och hur separering mellan gående och cyklister ska ske. Vilka investeringar är motiverade för en ort av Borlänges storlek? Detta bör utredas vidare. Benämningen cykelled är inte definierad i trafikförordningen, varför ordvalet kan övervägas.</p> <p>Det befintliga gc-vägnätet har en relativt stor andel sträckor i blandtrafik. En ambition bör vara att bygga bort dessa succesivt till separerade gc-vägar för att skapa sammanhängande stråk. I varje enskilt fall bör värdering enligt fyrstegsprincipen genomföras för att bedöma om enklare åtgärder kan göras innan beslut om nybyggnation tas.</p> <p>Målet är att skapa goda stråk som är trygga och trafiksäkra året runt. Förbättrad vinterväghållning är viktigt för att gynna andelen vinter-cyklister. Trygghet skapas med bra belysning och gc-vägar fria från skymmande vegetation. Trafiksäkra stråk skapas med hastighetssäkrade passager vid korsningar med större vägar.</p> <p>I kommande cykelplan och trafiknätsplan utreds</p>	<p>Kartorna har kompletterats så att det framgår vad som är befintligt och planerat avseende huvudcykelstråk. I kartorna presenteras huvudcykelstråk och det finmaskigare nätet uppdelat utifrån vad som är befintlig GC-väg, blandtrafik eller övrigt som parkvägar eller liknande. Det finns dock inget förslag till ändringar inom det finmaskiga nätet. Det är en fråga som kopplas till trafikplanen.</p>

<p>frågorna vidare.</p>	
<p><u>Biltrafiknät</u></p> <p>Utdrag ur FÖP: <i>”Biltransporter i stadens centrala delar ska ske på gående och cyklisters villkor. Flera av de större vägarna i tätorten (förutom E16, väg 50 och 70) bör på sikt kunna byggas om till stadsgator med plats för gående, cyklister och trädplanteringar”.</i></p> <p>Kommentar: Det är viktigt att förstå biltrafiknäts funktion innan ytor överförs från bil till cykel. Detta studeras vidare i kommande Trafiknätsplan. Att kraftigt minska biltrafiken får inte ske på bekostnad av framkomlighet och kapacitet på de större kommunala vägarna i tätorten.</p> <p><u>Projekt av eller i samarbete med Trafikverket:</u></p> <p>Byggandet av väg 70 Rommeholen-Gyllehemsvägen, mötesfri väg, pågår.</p> <p>Ombyggnation av Grådarondellen planeras till 2018.</p> <p>Trafikverket startar upp ÅVS för Trafikplats Skräddarbacken under 2017.</p> <p>Cirkulationsplatser vid E16-Masergatan samt väg 50-Ritargatan planeras.</p> <p>Sänkt hastighet på väg E16 mellan Grådarondellen och Övre Tjärnarondellen planeras.</p> <p>För detaljerade synpunkter angående biltrafiknätet, se <u>Bilaga 2</u>.</p>	<p>I planen tydliggörs att vi inte avser att tappa funktionen i bilnätet, men på vissa platser kan det komma att innebära mindre ytor för bilarna. I det arbetet är det givetvis viktigt med bra utredningsmaterial för att förutspå effekter i nätet.</p> <p>Bilaga med detaljerade synpunkter har stämts av direkt med ansvariga tjänstemän</p>
<p>Stadsmiljö – Park</p> <p>Karta ”Grön struktur och viktiga gröna stråk”</p> <p><i>Citat från FÖP: ”Det är viktigt att de gröna områdena och stråken bevaras och utvecklas, och att man tar hänsyn till dem när man ska bygga nya bostäder och skolor.”</i></p> <p><i>”På kartan visas ett förslag till en grön struktur. De mörkgröna pilarna visar på stråk eller samband som</i></p>	<p>Synpunkterna noteras. Avsnittet för park och natur har genomgått en omfattande omarbetning, för att bli tydligare och mer användbara. Detaljeringsgraden har ökat och i den nya kartfunktionen är det nu lättare att på ett snabbt vis uppmärksamma intressekonflikter av olika slag, genom möjligheten att lägga kartlager på varandra. En arbetsgrupp med berörda tjänstemän har arbetat med utveckling av avsnittet för <i>Park och friluftsliv</i>. Borlänge energi har varit involverade i denna och frågorna har således diskuterats direkt med berörda tjänstemän.</p>

finns idag.”

För att agera i linje med ovanstående formuleringar och för att kunna avgöra när konflikter uppstår mellan gröna och andra intressen behöver de gröna stråken förfinas. Det finns avsevärt fler områden av stråkkarakter som binder samman områden i staden både i biologiskt och socialt hänseende och som behöver lyftas fram.

Gröna stråk redovisas på ett väldigt övergripande sätt, som delvis är relevant då man nog kan säga att tex. Nygårdsravinen och Bergeboravinen är jämförelsevis viktiga stråk och att en grön korridor längs älven är positivt både biologiskt och socialt. Men; presentationen upplevs som väldigt svepande och tilltydlig och om man tittar på, eller bara är medveten om hur landskapet/staden ser ut så finns det även ställen där sambanden inte upplevs helt konsistenta (tvärs över järnvägen och över åkermarken vid tyllsnäs tex). Ett exempel på ett viktigt stråk som bör finnas med är stråket mellan Mats Knutsrondellen genom Nygårdsparken fram till Jaxtorget.

Kartan behöver beskrivas och bli tydligare i att det är en idé/konceptskiss. Denna idéskiss behöver bearbetas så att man parallellt också visar en ny karta med tydligare och mer detaljerad information.

Kartorna är grovhuggna och behöver anpassas till befintliga strukturer (vägar, älven mm). Man kan kanske använda befintliga geometrier från gamla grönsplanen och klassa på ett sätt som lämpar sig för presentation i detta projekt? Mindre parker mm som inte redovisas kan vara nog så viktiga i ett område där brister råder. Att ta med även mindre ytor gör dessutom att kartmaterialet ser mindre hafsigt ut.

Parkstruktur måste redovisas. I nuvarande FÖP arbete har parkbehovet eller parkernas sociala värde inte kvantifierats eller beskrivits på annat sätt. Hur stora behöver olika typer av parker vara för att få plats med olika funktioner och hur tätt bör de ligga i förhållande till bostäderna? Detta behöver göras till utställningsversionen om det ska vara möjligt att göra den hållbarhetsbedömning som beskrivs under kapitel Konsekvenser.

I utställningsversionen av FÖP måste särintresset **parkstruktur** redovisas tydligt (se även kommentar 1 nedan). Steg ett är att ta fram en **målsättning** för denna.

Man bör av kartorna kunna utläsa vilket värde olika parker och naturområden har för boende och vilken användning de har i vardagslivet. Då kan kartorna vara ett underlag för detaljplanearbete och

förberedande detaljplanearbete där man slutgiltigt tar beslut om exploatering av ett specifikt område. En **prioritering** av vilka parker och naturområden som är absolut viktigast att bevara behöver tas fram för att kunna vara underlag för exploateringsdiskussioner.

I den karta i FÖP:en som slutgiltigt föreslår nybyggnation bör man kunna utläsa när parkintresset står mot ett annat intresse och varför man valt att låta ett intresse dominera. Alternativt redovisar man vissa områden som utredningsområden, d v s fördjupad analys krävs. Generellt behöver arbetet med parkstrukturen ligga före eller åtminstone parallellt med arbetet med bebyggelsestrukturen i arbetet med FÖP:en.

Kommentar 1. Citat från FÖP avsnitt - "Grön och blå struktur":

"I utställningsversionen av den fördjupade översiktsplanen kommer det att finnas förslag till vilka parker och naturområden som bör finnas i en stadsdel och hur nära bostaden de bör ligga."

Parkernas roll i **dagvatten/skyfalls hantering** behöver lyftas fram. Speciellt viktigt är det att visa att ytbehovet kommer att öka. En liten park kan behöva få en större yta för att också klara dagvattenfunktioner jämte de sociala funktionerna.

Fortsatt arbete med mål och parkstrukturkartor

Följande material behöver tas fram: Det kan läggas under avsnitt Grön och blåstruktur- grönstruktur o s v och/eller under avsnitt "Park och natur":

1. Målsättning när det gäller närhet och innehåll (storlek) Dessa kriterier är förstås nära kopplat till innehållet – kvaliteten
2. Karta med parkstruktur med utgångspunkt från pkt 1. Hur nära bör man ha till bollytor, lekplatser, samlingsplatser, livgivande grönska, promenadområden m.m. Kan man ställa andra kriterier på mer glesbefolkade områden som villaområden? En utgångspunkt för diskussion kan vara grönstrukturplan 2002.
3. Karta som graderar parkstrukturen från omistliga parker till mindre viktiga. Vilka parker är viktigast att behålla p g a befintligt eller potentiellt innehåll –sociala kvaliteter.
4. Sociotopkarta – parkernas användning (svara på vad, för vem)
5. Gröna – "sociala" samband/stråk (stråk som har eller skulle kunna ha parkkvaliteter)

<p>6. Den bostadsnära naturen – parkskogarna bör behandlas även under parkstruktur. De har ett värde som "trivialnatur" och har ofta ett stort rekreativvärde i den lilla skalan. Parkskogarna är en naturlig del i parkstrukturen. En liten skogsdunge fyller en del av ett "parkbehov" i staden.</p> <p>Eftersom tiden är knapp fram till utställningsversion bör arbetet eventuellt koncentreras till de delområden där bebyggelseutveckling föreslås. Eller med andra ord de områden där grönstrukturen kan vara hotad.</p>	
<p>Avsnitt Konsekvenser</p> <p>Begreppet "Parkstruktur" behöver ingå som en egen rubrik under hållbarhetsbedömningen som beskrivs i avsnitt "Konsekvenser". Det räcker inte att det ligger under "Grön och blå struktur" (se nedan Kommentar 2). En beskrivning över vad den nya bebyggelsen har för påverkan på befintlig "social" grönstruktur är nödvändig. Det bör framgå vilka värden har man valt att ta bort vid en exploatering och varför.</p> <p><u>Kommentar 2</u> Citat FÖP: Konsekvenser för rumsliga strukturer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bebyggelsestruktur • Grön- och blåstruktur • Trafikstruktur • Teknisk försörjning 	<p>I hållbarhetsbedömningen finns under kapitlet ekologisk hållbarhet, en övergripande utvärdering över planförslagets konsekvenser för bland annat ekosystemtjänster och vatten. Inom ekosystemtjänster ingår bland annat parkstrukturen.</p>
<p>Ledningsnät</p> <p>Det är ett bra och omfattande material som presenteras på kommunens hemsida. Att Borlänge förväntas växa och förtätas ser ledningsägarna som positivt.</p> <p><u>Dagvatten</u></p> <p>I den fördjupade översiktsplanen bör hänsyn tas till ytor för rening av smutsigt dagvatten och att utrymme ges för dessa.</p> <p><u>Elnät</u></p> <p>Med tanke på de planer som finns för nordöstra Borlänge, utreder BE behovet av att förstärka elnätet i de nordöstra delarna med en 36 kV-anlutning från Berg.</p> <p><u>Fjärrvärme</u></p>	<p>Synpunkterna noteras.</p> <p>Under avsnittet för dagvatten finns ställningstagande avseende att spara ytor för dagvatten i planeringen.</p>

BE utreder även förutsättningarna för att förstärka ledningsnätet för fjärrvärme och därmed ha möjlighet att ansluta den planerade expansionen i Barkargärdet.	
Till formellt yttrande finns även bifogade bilagor med detaljerade synpunkter.	Bilagor med detaljerade synpunkter har behandlats direkt med tjänstemän på Borlänge energi.

4.2.5 Politiska partier

Miljöpartiet de gröna	Kommentar
Som en helhet tycker vi att samrådsförslaget av planen är bra och vi ser fram emot att se utställningsförslaget av planen, där fler hänsynsaspekter presenteras.	
<i>Sökbarhet i planen</i> Om planen även fortsättningsvis enbart ska finnas på webben behöver sökfunktionen förbättras så att det är möjligt att söka enbart i planen och inte på hela borlange.se.	I det webbverktyg som kommunen använder sig av är det tyvärr inte möjligt att avgränsa sökfunktionen enbart till webbsidan för den fördjupade översiktsplanen.
<i>Lokalisering av ny bebyggelse</i> Vi behöver vara restriktiva med att ianspråka jordbruksmark eller annan naturmark för annat ändamål. Därför är det positivt att i första hand förtäta bebyggelsen i tätorten. Men vi håller med om att det är nödvändigt att bygga nya bostadsområden och det är bra att det finns många sådana områden så att det finns mark att bygga bostäder. Det är också viktigt att det byggs blandad bebyggelse, både olika boendetyper och olika verksamheter – bostäder, arbetsplatser, service – tillsammans. Det är positivt att det finns planer på att bygga ihop Skräddarbacken med övriga tätorten så att det blir en koppling mellan stadsdelarna. Buller och andra aspekter behöver vägas in innan det går att ta ställning till var bebyggelse inte är lämplig. Buller och dålig luftkvalitet kan ge stora negativa hälsoeffekter så vi måste ta det på allvar. Vid lokalisering av förskolor och skolor behöver man beakta elevernas möjligheter att ta sig dit utan att vara beroende av att bli skjutsade. Det gäller både av miljö-, trafiksäkerhets- och hälsoskäl. Dels	Den fördjupade översiktsplanen pekar ut 7 utredningsområden för bostäder, där vi bedömer att det finns goda möjligheter att bygga fler bostäder och där det samtidigt finns andra vinster, såsom nämns i yttrandet, att bygga samman staden och nyttja befintlig infrastruktur. Som övergripande inriktning finns också uttalat att skapa en blandning inom bebyggelsen såväl mellan hustyper som upplåtelseformer. I arbetet med utredningsområdena för bostäder kommer flera aspekter att vägas in, exempelvis risker, buller och konkurrerande anspråk som exempelvis park eller jordbruksmark. Skolor och förskolor ska enligt princip framförallt lokaliseras till de områden där flest bostäder förväntas tillkomma, då kan transportbehovet effektiviseras och möjlighet till gång och cykel stärkas.

<p>behöver det finnas möjlighet att åka buss, men framför allt behöver det vara möjligt att gå och cykla dit, för yngre elever givetvis tillsammans med vuxna. Då är det viktigt att förskolorna och skolorna placeras nära bostadsområdena, och att de placeras så att så många som möjligt har så nära som möjligt dit.</p>	
<p><i>Tillgänglighet till målpunkter</i></p> <p>Det måste finnas goda möjligheter att åka buss, gå och cykla till vanliga målpunkter. Det kan handla om mataffärer, idrottsanläggningar, arbetsplatser, skolor. Exempelvis behövs det cykelväg till det blivande ridhuset. Det vore också bra att förbättra eller förtydliga cykelvägarna på Norra Backa.</p> <p>Det är viktigt att gång- och cykelvägar planeras så att man kan röra sig i stråk med hög trygghet och säkerhet och att det inte blir onödiga omvägar, då finns risken att man i stället väljer en mindre säker genväg. Övergångsställen eller gångpassager över vägar måste vara tydligt markerade så att alla (men särskilt barn och äldre) säkert kan passera och så att bilisterna saktar ner farten. Brister som behöver åtgärdas finns bland annat vid Hemköp på Tjärna Ängar, förskolan Trollskogen mot Plogstigen samt runt Kupolenområdet.</p> <p>I arbetet med cykelplan och fotgängarprogram behöver tillgängligheten och tryggheten för fotgängare och cyklister belysas och åtgärder för hur den kan förbättras behöver tas fram och genomföras.</p> <p>Självklart behöver det också vara möjligt att nå målpunkter med bil för dem som inte har möjlighet att åka kollektivt, gå eller cykla. Men för att vi ska nå ett hållbart samhälle, både ekonomiskt, socialt och miljömässigt, måste vi försöka göra det enklare och mer attraktivt att åka kollektivt, gå eller cykla i stället för att åka egen bil.</p>	<p>Att stärka möjligheterna till hållbara transportmedel, genom framförallt stärkta möjligheter till att gå, cykla och åka buss är en av planens huvudinriktningar. Den fördjupade översiktsplanen pekar ut ett huvudcykelstråk, som nämns i yttrandet ska vara trygga och säkra genom exempelvis god skyltning och belysning. Till det huvudcykelstråket finns också ett finmaskigare nät, där cykelväg exempelvis till det ridhus som nämns passar in. Utvecklingen av det finmaskigare nätet finns inte med inom den fördjupade översiktsplanen, detta nät avses istället att utvecklas inom ramen för den trafikplan som håller på att tas fram. Till trafikplanen ska det finnas handlingsplaner med åtgärder för utveckling av exempelvis gång- och cykelvägar.</p>
<p><i>Trygghet</i></p> <p>Det vore önskvärt att lyfta fram trygghetsaspekter i planen, exempelvis för fotgängare och cyklister. Hur buskage, planskilda korsningar och andra mörka platser påverkar borlängeborna och vårt rörelsemönster och viljan att vistas utomhus i främst mörker.</p>	<p>Planförslagets resonemang avseende trygghet och aspekter för att öka säkerheten finns genomgående i planen. Belysning, siktförhållanden och rent trafiktekniska lösningar som planskilda korsningar eller liknande är exempel på åtgärder som kan öka den upplevda tryggheten.</p> <p>Trygghet är dock ett svårt begrepp konkretisera och beskriva, då det till stor del är en upplevelse hos den enskilda individen. I planen tror vi dock att åtgärder som de nämnda ovan är viktiga att jobba vidare med i</p>

	planeringen när vi exempelvis anlägger nya gång- och cykelvägar eller bygger nya bostäder.
<p><i>Luftföroreningar</i></p> <p>Vi ser gärna en bättre beskrivning av luftföroreningarna i tätorten, hur vi kan minska dem och vad de får för konsekvenser på bebyggelsen. Så att de bostäder vi bygger ger möjlighet till ett hälsosamt boende.</p>	<p>Synpunkten noteras. Luftföroreningarna i tätorten beror till stor del på trafiken och en minskning av trafiken på exempelvis stationsgatan, skulle ha positiv inverkan på luftkvaliteten Borlänge centrala delar. Texterna har utvecklats något för att beskriva problematiken ytterligare.</p>
<p><i>Busstrafik</i></p> <p>Norra Backa är ett bra handelscentrum som ligger centralt, men det är tyvärr inte så lätt att åka buss dit. Busshållplatserna borde finnas nära entréerna, närmre än bilparkeringsplatserna. Busslinjer kan också behöva dras om så att bussen kan stanna nära affärerna. Det gäller även andra handelsområden. Det är positivt att flytta busstrafiken från Stationsgatan för att ge bussarna mer utrymme och skapa väntrum. Däremot behöver det utredas var det är bäst att lokalisera ett nytt busstorg, så att det ligger optimalt ur ett resandeperspektiv. När bussarna flyttas från Stationsgatan kan vi få en attraktiv stadsgata med uteserveringar och folkliv. Om det även fortsättningsvis ska vara möjligt att köra bil på Stationsgatan måste biltrafiken köra på de oskyddade trafikanternas villkor.</p>	<p>Som en del i arbetet med kommunens nya trafikplan, finns det med att se över möjligheterna att stärka förutsättningar för kollektivtrafik, gång och cykel till och inom de större handelsområdena. Förslaget till flytt av busstrafiken är än så länge på en visionär nivå och ska som yttrandet påpekar utredas ytterligare innan det kan bli realitet. I den utvecklingen bör det även ses över hur stationsgatan kan utvecklas för att skapa mervärden som tydligare mötesplats och gynna handeln i centrum.</p>
<p><i>Cykling</i></p> <p>Det är väldigt bra att det föreslås fyra ”större cykelleder”. Det är viktigt att de lokaliseras där flest har behov att cykla. Det är också viktigt att de större cykellederna är prioriterade vad gäller snöröjning, så att cyklister vintertid i förväg vet var det först är snöröjt och därmed vilken väg som är mest lämpad att ta.</p> <p>Det vore bra om cykelvägvisningen kunde förbättras så att det är lättare att veta vilken väg man ska cykla till olika stadsdelar eller andra målpunkter.</p> <p>I vissa länder och städer synliggörs cykelvägarna genom exempelvis röd asfalt. Det vore intressant att undersöka om det är möjligt att göra något sådant i Borlänge och på vilket sätt som skulle vara bäst att lösa det.</p>	<p>Planen pekar ut ett huvudcykelstråk som också kommer var det prioriterade vad gäller snöröjning. Kommunikations och informationsinsatser för att öka medvetenheten hos Borlängeborna likt det som föreslås noteras och tas med till arbetet med trafikplan för Borlänge kommun, där den typen av frågor hör hemma.</p>
<p>För att förbättra möjligheterna att korsa järnvägen vid resecentrum på en ”större cykelled” föreslås i</p>	<p>Synpunkten noteras och tas med i det fortsatta</p>

<p>planen att en ny bro byggs eller att en befintlig bro breddas. I väntan på att det kan göras anser vi att det bör utredas om det är möjligt att prioritera om utrymmet på Dagnybron eller Centralbron så att cyklar får mer plats på bekostnad av bilar.</p>	<p>infrastrukturarbetet.</p>
<p><i>Cykelparkeringar</i></p> <p>Cykelparkeringar behöver finnas närmast målpunkterna. Cykelparkeringarna bör utformas så att det alltid är möjligt att låsa fast cykeln vid cykelstället. Tak är också önskvärt så att man slipper sätta sig på en blöt cykel.</p> <p>Det behöver finnas möjligheter att parkera sin cykel över natt utan att vara rädd att cykeln blir stulen. Det gäller i synnerhet vid resecentrum. Någon typ av parkeringsgarage vore bra där, eller andra möjligheter till att låsa in cykeln. Även cyklar med korg och barnstol behöver kunna parkeras där, vilket tyvärr inte är fallet i de små cykelgarage som finns där idag.</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i et fortsatta arbetet med trafikplan.</p>
<p><i>Riksintresse Sör Amsberg</i></p> <p>I förslaget står det att taken ska ha röda takpannor inom riksintresseområdet Sör Amsberg. Vi anser att det även bör ges möjligheter till så kallade gröna tak (gräs- och sedumtak) eller solpaneler på taken.</p>	<p>Synpunkten noteras och tas med till det kommande arbetet med att utforma områdesbestämmelser för Sör Amsberg.</p>
<p><i>Mikroproduktion av förnybar energi</i></p> <p>För att öka den förnybara energin som finns till vårt förfogande behöver kommunen i planarbete och i övrigt uppmuntra till mikroproduktion av förnybar energi på alla lämpliga byggnader inklusive kommunala byggnader.</p> <p>Det skulle vara intressant att vid bygglovgivning ha med aspekten att orientera fastigheternas tak så att de placeras på ett gynnsamt sätt ur solenergisynpunkt.</p>	<p>Synpunkterna noteras. I kommunens Energi- och klimatstrategi finns beskrivet att ny bebyggelse ska placeras så att solinstrålning gynnar ett energieffektivt användande av byggnader. Kommunen erbjuder också energi- och klimatrådgivning till Borlängebor, där produktion av egen el ingår som en del.</p>
<p><i>Filial till Fågelmyra</i></p> <p>För att minska transporterna till Fågelmyra vore det bra om det finns någon slags filial till Fågelmyra centralt i Borlänge, exempelvis vid Borlänge Energi, där det också är möjligt att lämna trädgårdsavfall.</p>	<p>Frågan om en mer central återvinningscentral utreds, för att minska transporter och underlätta för Borlängeborna att återvinna sitt avfall. Någon ny plats för detta finns dock inte utpekad.</p>

Moderaterna	Kommentar
<p>Planen bygger på en framtid där man förutsätter att människor i större utsträckning går och cyklar än vad man gör idag. Borlänge är en till ytan utbredd stad med villaområden och bostadsområden med en till trevånings hus och vi har för lite på buss-/kollektivtrafik för att en sådan omställning ska fungera i någon större omfattning. Att man kallar avstånd på 2-3 km som centrumnära känner vi är verklighetsfrånvänt med tanke på hur människor agerar och faktiskt väljer i sin vardag. Dessutom är Borlänge än så länge en landsortskommun/inpendlingsort där människor från andra kommuner med bristande kollektivtrafik pendlar in till jobbet. Även de måste kunna ställa bilen någonstans, annars flyttar jobben.</p> <p>Vad är det som säger att människor i nära framtid kommer att ha så mycket mer tid i sin vardag att de väljer att cykla och gå istället för att ta bilen? Anledningen till att människor tar bilen och vill parkera så nära målet som möjligt är just tidsbrist. Inte att man tycker det är jobbigt att gå 400 till 600 meter.</p>	<p>I den kommungemensamma översiktsplanen finns tydliga planeringsinriktningar för ökat användande kollektivtrafik samt gång och cykel som den fördjupade översiktsplanen bygger vidare på.</p>
<p>Vad är ett hållbart samhälle?</p> <p>Framtidens bilar är fossilfria, en verklighet inom bara några år från nu, ska dessa fossilfria bilar ratas på samma grund som bensin och dieslbilar?</p> <p>Vad blir konsekvensen av att man marginaliserar biltrafik och parkeringar i en ort där flertalet är beroende av bilen för att komma till arbetet, mataffären, skolan etc. kommer människor att bo kvar eller väljer de att flytta? Vilken hänsyn tas till den stora mängd människor som lider av fysiska handikapp, artros eller liknande ledsjukdomar?</p> <p>Vi Moderater tycker inte att Stationsgatan ska stängas för trafik.</p> <p>Men det är ok att bussarnas hållplatser flyttas.</p>	<p>Planförslaget innefattar inget ställningstagande att Stationsgatan ska stängas för trafik, utöver att busstrafiken föreslås att flyttas, till förmån för att kunna använda ytan på ett mer dynamiskt vis och ge mer plats för människor.</p> <p>Framtidens bilar må som nämns i yttrandet bli alltmer hållbara, de kommer dock fortfarande vara ytkrävande och ha en negativ inverkan på folkhälsan. Av den anledningen vill vi även fortsatt få fler att välja mer hållbara transportsätt som gång, cykel och buss. Att avstå kortare bilresor för något av ovanstående färd sätt är en viktig fråga, som skulle ha stor inverkan på såväl miljö som folkhälsa.</p>
<p>Att stänga centrala Borlänge ytterligare kommer att vara dödsstöten för de butiker som faktiskt är kvar.</p>	<p>I samrådsförslaget presenteras förslag på platser för framtida parkeringshus. Borlänge kommun har tagit</p>

<p>Låt bli att planera bort alla bilar, Planera in parkeringshus strategiskt i centrala Borlänge (närmare än 400 meter). Gör det lättare för handlarna i centrum genom att öppna upp för fler gatstensparkeringar och genomfarter med gång/cykelfart. Borlänge behöver en mer markerad stadskärna. Bygg ännu högre hus i själva stadskärnan, gärna 15-20 våningar så att vi får många fler lägenheter på liten yta. Investera samtidigt i nya bilar till räddningstjänsten.</p>	<p>fram en parkeringsstrategi, där ett antal utvecklingsområden pekats ut med det övergripande syftet att effektivisera markanvändningen inom centrala Borlänge, genom att undersöka och utveckla parkeringssystemet.</p>
<p>Planera för en överbyggnad av stora delar spårdiket som kan utnyttjas till bostäder, park/mötesplats och parkeringsplatser.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Ett kulturhus nyttjas till större del på kvällar och helger då de flesta människor är lediga från arbetet. Ger detta verkligen ett större tryck på butikerna i centrum? Titta gärna bredare på tankarna kring ett nytt kulturhus. Blir det verkligen bra att göra om Domushuset? Vad händer med nattklubben som antligen rullar på? Är Sveatorget med närheten till restaurangnavet en bättre placering i samband med det befintliga biblioteket</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med till planeringsarbetet av ett kulturhus.</p>
<p>Vi vill även se mer liv och rörelse på Sveatorget även på dagtid. Idag ser det ut som en stor stenöken. Lekplatsen skulle kunna utrustas med häftigare och roligare redskap anpassade för barns lek. De märkliga metallhästarna, som står där idag, är visserligen uppvärmda och sköna att sitta på under vintertid, men samma hästar blir skällheta på sommaren när solen hettar upp dem och är alltså inte särskilt barnvänliga.</p> <p>För den allmänna trevnaden kan behövas flera bänkar, mer grönska och varför inte en liten scen för enklare underhållning? Det finns säkert flera idéer. Det satsas nu för fullt på verksamhet för barn och ungdom på biblioteket, Asken och BOMO (konsthallen) som samtliga är placerade i anslutning till torget och det borde därför vara naturligt att man även i utomhusmiljön tar hänsyn till denna målgrupp.</p> <p>Varför inte låta barn och ungdomar själva få tycka till om hur de vill utforma torget?</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med till ansvariga för park och torg utveckling. I kapitel park och friluftsliv finns tydliga ställningstaganden att utveckling av parker och grönytor ska göras med delaktighet av Borlängeborna, där utgör barn och unga såväl flickor som pojkar en del men även vuxna män och kvinnor.</p>
<p>Till moderaternas förslag och kommentarer fanns i yttrandet också bifogat ett dokument med svar på frågor som ställts i samrådsförslaget.</p>	

4.2.6 Intresseorganisationer, föreningar och större markägare

Bergvik skog	
<p>Riksintresse för kulturmiljön vid plantskolan i Sör Amsberg</p> <p>Bergvik är positiva till att den nuvarande gränsen justeras för att omfatta den verkliga kulturmiljön. Vi föreslår att gränsen ändras så att plantskolans inhägnade område hamnar utanför riksintresseområdet.</p>	<p>Befintlig avgränsning för riksintresse i Sör Amsberg behålls och föreslagna ändringar i samrådsförslaget tas bort i planhandlingarna efter tydligt ställningstagande i frågan från Länsstyrelsen. Det betyder att den nuvarandegränsen även fortsatt gäller. Se även kommentar till länsstyrelsens yttrande angående gränsen för området.</p>
<p>Gröna områden och gröna stråk</p> <p>Bysjörundan är en vandringsled som fungerar bra idag och vi anser att inga ytterligare åtgärder behöver göras.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Naturresevat – Äxuln</p> <p><u>Vi motsätter oss reservatsbildning av Äxuln.</u> De värden som finns är idag redan skyddade och vi ser inte behovet av någon reservatsbildning. Bergvik har under många år gynnat naturen inom området såväl enskilt som tillsammans med kommunen.</p> <p>De lövskogar som finns inom området skyddas idag genom att de är avsatt skog och Bergvik har även tecknat ett naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen för att gynna vitryggig hackspett och andra arter beroende av lövskogsmiljöer.</p> <p>Inom området finns ett arboretum, en genbank som bolaget skapat, som vi vill bevara för framtiden.</p> <p>Kommunens betesdjur vistas och betar på platsen och ett nyttjanderättsavtal säkerställer att korna får nyttja området. Bergvik är positiva till att fortsätta nuvarande samarbete med kommunen och låta korna beta på platsen.</p> <p>Bergvik vill säkerställa verksamhetens fortlevnad. Vi vill ha rådighet över området för vår industri inklusive dess plantagemarker och ha möjlighet att expandera, inom ramen för våra naturvårdsåtgärder, i framtiden om behov uppstår. Plantskolans verksamhet är även en viktig samhällsaktör, då verksamheten idag sysselsätter 14 heltidsanställda och ytterligare 6 säsongsanställda samt 30 sommarjobbare i åldrarna 16-22 år. Därutöver tillkommer även entreprenörer.</p>	<p>Planhandlingarna ändras och förslaget att reservatsbilda Äxuln tas bort. Kommunens långsiktiga intention är att området ska vara tillgängligt för Borlängeborna som ett rekreativområde, genom fortsatt samarbete mellan kommunen och Bergvik skog. I kartan finns området utmärkt som rekreativområde.</p>

Hallgruppen Borlänge	Kommentar
<p>Mötesplatser</p> <p>Man behöver sprida ut mötesplatserna i Borlänge. Detta för att både barn ungdomar och vuxna kommer ut och till nya miljöer. Det kan också vara en bra ide att lägga en mötesplats på en neutral plats där det inte bor så mycket folk.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Konsekvenser</p> <p>Av att centralisera mötesplatserna vid det område där det bor mycket folk så kan det lätt bli bara de närboende som nyttjar mötesplatsen. Det kan till och med bli så att de närmast boende ser mötesplatsen som deras egna mötesplats. Då kan de kommuninvånare som kommer ute ifrån centrum till mötesplatsen känner sig mindre välkomna.</p> <p>Om man däremot lägger mötesplatsen på en neutral plats så blir det en plats för ALLA kommuninvånare och då känner sig alla välkomna.</p> <p>Sedan blir det en ökad och koncentrerad trafik med både buss, bil, cykel och gående till en central mötesplats. Detta kan skapa en negativ miljöpåverkan på boende i området. Först så kommer ju utsläppen att öka från bussar och bilar som oftast är stort. Sedan ökar olycksriskerna för gående och cyklister när man samlar mycket folk på en centralplats centralt i en stad. Det är oftast redan trångt på dessa platser och mycket folk där.</p> <p>Om man lägger mötesplatserna centralt så är det som redan nämnts oftast trångt på dessa platser. Så vid en ökad folkmängd blir det svårare att utöka med nya typer av mötesplatser.</p> <p>Hallgruppens förslag till mötesplats är att skapa ett nytt idrottscenter i Borlänge, stationerat i och runt gamla Coop komplexet.</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta arbetet med att utveckla kultur- och fritidsverksamhet. Det finns fördelar och nackdelar med både det ena och det andra alternativet, kommunen avser att skapa lösningar där möjlighet ges till så många Borlängebor som möjligt att nyttja större mötesplatser på rättvisa villkor.</p>
Tunabygdens hembygdsförening	Kommentar
<p>Tunabygdens hembygdsförening ansluter sig till och stödjer det yttrande som Dalarnas museum avlämnat beträffande förslag till fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort.</p>	<p>Synpunkten noteras. Se kommentarer till Dalarnas museums yttrande.</p>
Tunabygdens fågelförening m.fl.	Kommentar
<p>När markanvändningen läggs fast i en kommuns planer är det av stor vikt att naturvården, som ett viktigt samhällsintresse, blir en integrerad del av</p>	<p>Huvudavsnittet för <i>Park och natur</i>, har utvecklats på flera punkter efter samrådet för att konkretisera och tydliggöra viljeinriktningarna för bland annat</p>

<p>samhällsplaneringen. Att säkerställa naturvärdena har sedan länge ansetts som viktigt för Borlänge kommun. Detta ska ses som lika väsentligt för den biologiska mångfalden som för Borlängebornas hälsa och välbefinnande. Vi instämmer i flertalet av de avgränsningar och naturvårdsanspråk som redovisas i planens kartdel. Några detaljsynpunkter vill vi dock redovisa, enligt följande punkter:</p>	<p>naturvärden.</p>
<p>Området norr om Bysjön som kallas Äxuln har dokumenterade naturvärden för såväl landskapsbild, friluftsliv som biologisk mångfald. Området behöver ett förstärkt juridiskt skydd. Vi anser att hela området norrut med odlingslandskap och lövskog på Häggenäsudden bör skyddas. I förslaget är ett alltför litet markområde redovisat.</p> <p>Islingbyholen är ett område där kommunen och SSAB är huvudsakliga markägare. Holen med sin lövskog med hög andel död ved är skyddsvärd för främst fågellivet, men också som strövområde. En reservatsbildning borde vara enkel att genomföra med få markägare och inga påtagliga motstående intressen. Området är också en viktig grön barriär mellan tung miljöbelastande industri och bebyggelsen i Islingby.</p>	<p>I samrådsförslaget fanns Äxuln och Islingbyholen utpekade som förslag på nya reservat. I den omarbetade versionen till utställning har reservatsförslagen för dessa två tagits bort och kommunen har istället valt att peka ut områdena som viktiga för rekreations och friluftsliv. I kartmaterialet finns dock tydligt utmarkerat att områdena är värdekärnor med höga värden för såväl biologisk mångfald som kulturella ekosystemtjänster. Detta möjliggör att kommunen kan arbeta vidare tillsammans med markägaren för att utveckla och bevara områdenas värden.</p>
<p>Skogen vid Lusmyren har tidigare diskuterats för reservatsskydd med Trafikverket. Med bakgrund i nyligen utförda avverkningar och ingrepp i lövskogen bör området snarast bli föremål för diskussioner om formellt skydd. Naturvärdena vid Lusmyren har under lång tid minskat på grund av starka exploateringsintressen som tagit mark i anspråk. Det är hög tid att bevara det som fortfarande finns kvar både för mångfalden och som närströvområde för Borlängeborna.</p>	<p>Lusmyren är utpekad som förslag till nytt naturreservat, vilket visar en tydlig viljeinriktning från kommunen att jobba vidare för skydd av området.</p>
<p>Ett område som helt saknas i samrådsversionen är ett skogsområde vid Igelmyren strax öster om Barkargärdet med stora dokumenterade naturvärden av främst kryptogamer. Ett förslag till skydd har inlämnats som ett medborgarförslag till kommunen. Området ägs dessutom till stor del av kommunen och borde vara relativt lätt att säkerställa som skyddat område. Vi förväntar oss att kartdelen kompletteras med detta område.</p>	<p>Igelmyren finns med i planen utpekad som en värdekärna för biologisk mångfald och som rekreationsområde, vilket ger en god grund för att jobba vidare med utveckling/skydd av området.</p>
<p>Bostadsrättsföreningen Ekbacksgården</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Vi är inledningsvis givetvis positiva till att Borlänge planerar för nu bebyggelse och att man också avser att knyta ihop de områden som nu ligger isolerade. Vi har dock svårt att förstå varför inte dessa tankar</p>	<p>Den kommunövergripande översiktsplanen för FalunBorlänge säger att nya planerade bebyggelseområden ska ske i riktning mot varandra, för att kunna nyttja kommunal och kommersiell service</p>

<p>omfattar t.ex. Hönsarvet/Medvåga. Stråvan att rikta sig mot Falun som ligger ca två mil bort känns närmast utopisk. Speciellt som båda kommunerna förlagt sina handelsområden i motsatta riktningar.</p>	<p>samt vinster genom redan etablerad infrastruktur. Stort utbyte av arbetskraft sker också mellan Falun och Borlänge, att städerna växer närmare varandra sker således i syfte att stärka FalunBorlänge som en attraktiv region på arbetsmarknaden.</p> <p>I det centrala stråket från Skräddarbacken genom centrum till Barkargärdet bedöms utvecklingen kunna ske effektivast, genom att kunna nyttja befintlig infrastruktur och kopplingar till service med mera.</p>
<p>En så stor utbyggnad som framgår av planen kommer att väsentligen förändra karaktären av Barkargärdet. De historiskt omtyckta möjligheterna till friluftsliv och lek som alltid funnits i skogsområdet kommer att om inte försvinna så åtminstone försvåras. Att området har varit använt för lek och rekreation finns dokumenterat så tidigt som vid förra sekelskiftet.</p> <p>Att gatorna i vårt område bär namn som Källparksgatan och Ådergatan vittnar om de rika vattenflöden som rinner i området. Extra dräneringar ha fått göras för att hantera de stora vattenmängder som främst under våren trycker på mot föreningens fastighet. Skogen omedelbart ovanför vårt område innehåller också några större våtmarker. Att då ta bort den skog som i dag hanterar mycket av detta vatten kan innebära stora problem i framtiden.</p> <p>Bostadsrätten är idag placerad så att halva bebyggelsen står på berg. Berget sträcker sig en bra bit upp i skogen varför ny bebyggelse innebär att sprängningar för denna måste ske. Vi vill påminna om att vid de sprängningar som gjordes för vattenledningen mellan Borlänge och Falun uppstod sättningar i ett av våra hus. Risker är överhängande för att nya sprängningar i vår närhet kommer att orsaka ytterligare skador på husen.</p>	<p>Utredningsområdet öster om barkargärdet ligger strategiskt väl placerat och det föreslås i planen att utredas vidare för bostadsbebyggelse. I det fortsatta arbetet finns en mängd aspekter att ta hänsyn till, bland annat som nämns här i synpunkterna inverkan på ekosystemtjänster som området idag tillhandahåller, dels reglerande tjänster kopplat mot vatten, men även kulturella genom nyttjandet av skogen som rekreationsområde. I kartlager för "utvecklingsområden" finns ytterligare information inför det fortsatta arbetet med en eventuell ny stadsdel i Barkargärdet. I kartan finns också ett utkast av det senaste förslaget till bebyggelsestruktur, där hänsyn i den mån det är möjligt tagits till skogen och dess funktioner.</p>
<p>Skanova</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Borlänge tillhör en av de kommuner i landet som Skanova ser som intressant att prioritera vid en satsning med fiberinfrastruktur, som möjliggör bredband till medborgare och näringsliv.</p> <p>Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.</p> <p>Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på planeringsunderlaget. Kontakta https://www.ledningskollen.se</p>	<p>Synpunkten noteras. Informationen förmedlas vidare till kommunens bredbandssamordnare.</p>

För ledningssamordning kontakta Skanovas Nätförvaltning för det aktuella	
Ellevio	Kommentar
<p>Ellevio har tagit del av förslaget till fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort och har inget att erinra men vill ändå påminna om att</p> <p>-Uppförande av byggnader, vägar eller andra anläggningar inte får innebära att tillträde till kraftledning eller ställverk för felavhjälpning och underhåll förhindras. Markanvändningen i en ledningsgata får heller inte ändras utan ledningsägarens tillstånd.</p> <p>-Detaljplanläggning av ett område kan medföra krav på ombyggnad eller flytt av ledning. En sådan åtgärd bekostas normalt av exploatören.</p> <p>-I samband med planer och bygglov följa den försiktighetsprincip gällande lågfrekventa elektriska och magnetiska fält som framtagits av svenska myndigheter.</p>	Synpunkten noteras.
SSAB	Kommentar
<p>Bostäder och behov av skyddsområden</p> <p>SSABs läge med närheten till centrum och övriga bostadsområden ställer redan idag stora krav på försiktighet vid drift och planering av verksamheten. Skyddsområdena mellan industriområdet och bostadsområden är begränsade, något som bolaget anser särskilt bör beaktas vid nybyggnation och planering för framtida markanvändning.</p> <p>Inom SSABs industriområde transporteras, lagras och används stora mängder gasol, naturgas och syrgas. Om det skulle ske en olycka med gasutsläpp inom SSAB finns en risk att även områden utanför verksamheten kan påverkas. Små skyddsområden innebär att vissa befintliga bostadsområden ligger inom riskzoner för att drabbas av skada vid en eventuell gasolycka.</p> <p>Bolagets verksamhet inklusive tunga transporter pågår dygnet runt och kan innebära en risk för störande buller till omgivningen. Bullerkraven i SSABs miljötillstånd gäller vid närmaste bostad. Industriområdets läge med bostäder nära inpå i alla</p>	Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta arbetet med utredningsområde för bostäder i centrala Borlänge. I den utredningen utgör riskfrågorna en viktig del att ta hänsyn till.

<p>värderstreck gör att marginalen till gällande villkor är små och kraven kommer med stor sannolikhet att skärpas vid framtida miljöprövningar. Bullerdämpande åtgärder är både komplicerade och kostsamma och kan innebära stora begränsningar vad gäller SSABs möjlighet att fortsätta utveckla och bedriva verksamheten i Borlänge.</p> <p>Mot bakgrund av ovanstående säkerhets- och bulleraspekter anser bolaget att det är högst olämpligt med fler bostäder nära inpå SSABs industriområde. Den långsiktiga planen bör istället vara att bevara, eller där så är möjligt, utöka skyddsområdena mellan SSABs industri och bostäder.</p>	
<p>Islingbyholen – naturreservat SSAB har under 2015 tecknat ett nyttjanderättsavtal med Borlänge kommun angående den del av Islingbyholen där SSAB är fastighetsägare. Avtalet innebär att kommunen har rätt att disponera området som naturområde för rekreation och bevarande av biologisk mångfald utan att SSABs övriga rättigheter inskränks. I dagsläget behöver SSAB inte nyttja denna del av industriområdet för industriell verksamhet, däremot används direkt angränsande områden till Islingbyholen för lagring och masshantering (Savelgärdet).</p> <p>SSAB är trångbodda inom industriområdet och kan vid en eventuell framtida expansion behöva ta idag outnyttjade ytor av industriområdet i anspråk. Stålindustrin står inför stora utmaningar kopplat till klimatfrågan vilket kan innebära en helt ny typ av stålframställning. SSAB har i ett pressmeddelande 4 april 2016 meddelat att bolaget tillsammans med LKAB och vattenfall initierar ett projekt för koldioxidfri stålindustri. Detta kan på sikt medföra stora förändringar vad gäller processer vid verksamheten i Borlänge och därmed även ett förändrat behov av markytor för industriell verksamhet.</p> <p>Om Islingbyholen skulle göras till ett naturreservat ser bolaget en stor risk med att detta kan begränsa såväl nuvarande verksamhet i anslutning till Islingbyholen som en eventuell framtida expansion av verksamheten inom Savelgärdet och Islingbyholen.</p>	<p>Islingbyholen har i utställningsförslaget ändrats från naturreservat till att istället klassas som rekreativområde. Kommunen har för avsikt att långsiktigt kunna fortsätta samarbetet med SSAB för att ge Borlängeborna möjlighet att nyttja området till rekreation samt att stärka/bevara biologisk mångfald i området.</p>
<p>Ny vägsträckning - Barbergsleden</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i den fortsatta</p>

I förslaget finns en ny vägsträckning, Barbergsleden, som på kartan ser ut att gå precis i kanten av SSABs industriområde vid Savelgärdet. Vid planering av den nya vägsträckningen är det, av samma skäl som nämnts ovan, viktigt att beakta SSABs möjligheter att fortsatt nyttja området för nuvarande behov och även säkerställa möjlighet till en eventuell framtida expansion av verksamheten.	planeringen av en ny vägsträckning.
Svenska kraftnät	Kommentar
Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har ingenting att erinra mot upprättat förslag.	Kommunen tackar för svar och visat engagemang.
Naturskyddsföreningen	Kommentar
I de sex delarna förs det resonemang som mest är visioner och frågeställningar. Vi ser det som relevanta överväganden överlag. Konkreta förslag saknas dock! Exempelvis används termen KLIMATANPASSNING. Hur ser det förslag ut som minskar climateffekterna genom lägre behov av transporter och energi?	Termen klimatanpassning används för att beskriva vad kommunen behöver göra för att möta utmaningar som ett ändrat klimat medför. Det vi valt att titta närmare på där är konsekvenser av större regnmängder och ett varmare klimat. Huvudinriktningar i planen är att bygga samman staden för att nyttja befintlig infrastruktur, stärka möjligheter för kollektivtrafik, gång och cykel samtidigt som bilens utrymmen ska minskas.
Park och natur	Synpunkten noteras.
Vi ser med glädje att målet är att binda samman naturområden och parker i gröna stråk. Detta för att ta del av de ökade ekosystemtjänster som kommer bli effekten av förändringen.	
Grön och blå struktur	Avsnittet för park och natur har utvecklats och gjorts mer detaljerat. Information om befintliga parker och liknande är inte en fråga för den fördjupade översiktsplanen, frågan skickas vidare till kommunens markavdelning.
Ni visar mycket tydligt att det råder brister i sammankopplingen av de gröna strukturer som finns i Borlänge tätort. Här finns även behov om att upplysa Borlängebor och turister med skyltar beskrivningar.	
Naturområden och friluftsliv	Lusmyren och Nygårdsravinen är båda utpekade som förslag till nya naturreservat samt att de ingår i de gröna och blå stråk som pekats ut.
Mycket upplyftande att se ett ökat skydd av viktiga naturområden. Vi har som förslag att ytterligare förstärka området från Tjärnaberget via Lusbäcken genom Nygårdsravinen och Lusmyren ända fram till Smäcken och Frostbrunnsdalen. Detta för att skapa en grön och blå struktur.	
Ekosystemtjänster	Synpunkten noteras.

FÖP för ett förnuftigt resonemang kring ekosystemtjänster och vi kan inget annat än stärka betydelsen av att undvika att bygga i områden där det kan påverka effekten av ekosystemtjänsterna negativt.	
--	--

4.2.7 Privatpersoner

Privatperson 1	Kommentar
Önskemål att friluftsområdet ovanför Olbäcksgatan, östra barkargärdet ska finnas kvar.	Östra Barkargärdet är utpekad som ett utredningsområde för nya bostäder. Hänsyn till områdets kvaliteter för rekreation och friluftsliv kommer vara en del att beakta i utformningen av området. I kartan finns ett utkast på bebyggelse struktur, som tagits fram i det tidigare arbetet med utveckling av området.
Privatperson 2	Kommentar
Förslag att bygga ett höghus vid Hagakyrkan på 28-32 våningar så att bostadskön i Borlänge kortas. Idén har tidigare förts fram till Jan Boman. Ett höghus där skymmer inte övrig bebyggelse och utnyttjar den lilla mark som finns i centrum.	Synpunkten noteras. Området finns med i det utredningsområde för bostäder som pekats ut runt stadshuset. Inom ramen för det arbete kommer eventuell tillkommande bebyggelse att utredas.
Privatperson 3	Kommentar
Skogen mellan Bergebo, sjukstugan, och barkargärdet ska bevaras helt eftersom den används flitigt av dom boende i området för rekreation såsom ridning, rastning av hundar, svamp och bärplockning. Skolan i närheten använder också skogen till utflykter, Bergebo motionsanläggning orienterar i skogen. Det finns också mycket vilt, många fridlysta växter som orkidéer, blåsippor, lavar och mossor. För att folk ska må bra och hålla sig friska behövs rekreation och därför behövs barkargärdsskogen bevaras. Bästa rekreation är det som är naturligt och äkta, ej "konstgjorda" parker och dylikt.	Östra Barkargärdet är utpekad som ett utredningsområde för nya bostäder. Hänsyn till områdets kvaliteter för rekreation och friluftsliv kommer vara en del som ska beaktas i utformningen av området. I kartan finns ett utkast på bebyggelse struktur, som tagits fram i det tidigare arbetet med utveckling av området.
Privatperson 4	Kommentar
Låt rekreativområdet mellan barkargärdet – Bergebo – sjukstugan vara. Den skogen är lättillgänglig, rik på växtlighet, bär och svamp och används av boende och skola i närheten. Byggs det området måste vi ta bil till Bergebo, nu kan vi gå genom skogen. Bygg mot fågelmyravägen, där det finns mer utrymme som inte används till rekreation idag. Rikt djurliv finns också i skogen.	Östra Barkargärdet är utpekad som ett utredningsområde för nya bostäder. Hänsyn till områdets kvaliteter för rekreation och friluftsliv kommer vara en del som ska beaktas i utformningen av området. I kartan finns ett utkast på bebyggelse struktur, som tagits fram i det tidigare arbetet med utveckling av området.

<p>Privatperson 5</p>	
<p>Rör inte skogen mellan barkargärde och sjukstugan, den behövs för rekreation och trivsel. Många rör sig i skogen, motionärer, skolor. Rikt djurliv, måste få finnas någon skog kvar, människor mår bra av vetskapen att där finns en skog att vistas i. Skogen är inte så himla stor. Den måste vara kvar. Rör inte vår skog!</p>	<p>Östra Barkargärdet är utpekad som ett utredningsområde för nya bostäder. Hänsyn till områdets kvaliteter för rekreation och friluftsliv kommer vara en del som ska beaktas i utformningen av området. I kartan finns ett utkast på bebyggelse struktur, som tagits fram i det tidigare arbetet med utveckling av området.</p>
<p>Privatperson 6</p>	
<p>Bevara den gamla skogen, med dess fridlysta växter, bl.a. orkidéer. Den plätt som visas på kartorna är så liten och gör större nytta som rekreation för de som bor där och skolungdomar och de som rider. Låt det finnas lantliga miljöer kvar i Barkargärdet. Låt den vara som den är och bygg hellre i området bortanför, Tallbacken. Det måste vara bättre att välja ett annat område, än att försöka trycka in 1200 villor i ett mycket litet område. Titta i skogen, det är gammal skog, med många arter, lavar, mossor, orkidéer och blåsippor. Lyssna på våra åsikter och bevara åtminstone lite av det gamla som finns kvar i den här staden.</p>	<p>Östra Barkargärdet är utpekad som ett utredningsområde för nya bostäder. Hänsyn till områdets kvaliteter för rekreation och friluftsliv kommer vara en del att beaktas i det fortsatta utredningsarbetet. Kommunens avsikt är att i utredningen titta på olika typer av bostäder, inte enbart villor. I det tidigare arbetet med utformning av området har flera förslag tagits fram och kommunicerats med boende i området, vilket också kommer på något vis i det fortsatta arbetet. I kartan finns ett utkast på bebyggelse struktur, som togs fram i det tidigare arbetet med utveckling av området.</p>
<p>Privatperson 7</p>	
<p>Bostäder: Bygg ett eller två kollektivboenden, som hyres eller kooperativ. Med tex gemensamt kök, samlingsrum och trädgård, men egen dörr och storlek på lägenheten.</p> <p>Bygga fler hyresrätter med t.ex. solceller, balkong, takterasser, med möjlighet till odling och grannhäng.</p>	<p>Kommunens ambition är att bygga med en blandning av upplåtelseformer och storlekar på boenden i nya stadsdelar som byggs samt då befintliga stadsdelar kompletteras med ny bebyggelse. Solceller som nämns är också något kommunen uppmanar till att nyttja mer.</p>
<p>Viktigt att ha funktionshinder perspektiv i all planering, ex. fler hyreshus med hiss, delade gång och cykelbanor som är tydliga för synskadade.</p>	<p>Synpunkten noteras. Vid nybyggnation finns en mängd lagar, regelverk att följa. På länken nedan hittas bland annat, plan och bygglagen samt Sveriges diskrimineringslag, inom vilken bristande tillgänglighet sedan 1 januari 2015 betraktas som diskriminering. https://www.funka.com/design-for-alla/tillganglighet/lagar-och-regler/</p>
<p>Mötesplatser: trevligt med mötesplatser/små centrum olika stadsdelar, för dom närboende, men samtidigt behålla kupolen och större myndighetshus centralt.</p> <p>Utomhusbadet i Aquanova är viktigt för alla som inte har möjlighet att ta sig utanför tätorten med bil till olika badplatser.</p> <p>Några kommunala utomhusgym i anslutning till grönområden.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>

Privatperson 8	Kommentar
Bygg seniorboende på tomten där Moskén som utreds ska stå, många skulle nappa och frigöra sina hus.	Området är som nämns är under utredning för den nämnda användningen, men det är idag inte fastslaget vad marken kommer att nyttjas till. I närområdet finns dock andra utpekade platser där boende för äldre föreslås.
Privatperson 9	Kommentar
Mötesplatser: Rusta upp och bevara Tunets bad som är en stor och betydande mötesplats. Det främjar simkunnighet och hälsa. Barn som inte får möjlighet att gå på simskola om badet försvinner, pensionärer som går på vattengymnastik. Skolbarn mister en halv skoldag då de åker buss till Maserhallen för att ha simundervisning. Många väljer Tunets pga närheten och att det är en mindre anläggning. Att Tunets bad rustas upp och blir kvar. Badet är en otrolig tillgång och även en mötesplats som betyder mycket för stora som små.	Synpunkten noteras och förmedlas vidare till kommunens kultur och fritidskontor.
Privatperson 10	Kommentar
Mera småhustomter i skräddarbacken	Synpunkten tas med i fortsatt planeringsarbete. Ett nytt utredningsområde för bostäder har pekats ut för att koppla samman Skräddarbacken och Nygårdarna. Möjligheter till fler småhustomter i det området kommer vara en del att se över i det utredningsarbetet. Det finns dock redan idag onyttjade småhustomter i Skräddarbacken.
Privatperson 11	Kommentar
Det saknas möjlighet att ta sig över Kvarnsvedsvägen vid korsningen Hasseltigen/Kvarnsvedsvägen. Många går över vägen där idag och hastigheten är väldigt hög och mycket trafik. Enda riktiga övergången finns borta vid Åkershem, vilket många av i alla fall barnen som bor i området och går på Kvarnsvedens skola inte utnyttjar då det är en bra bit åt fel håll. Det passerar även många cyklister som kommer från cykelvägen som går bakom Åkershem och vidare genom området och följer, men den naturliga vägen kommer man fram vid Hasseltigen/Kvarnsvedsvägen. En kort gångväg fram till järnvägen från Kvarnsvedsrondellen samma sida finns redan idag men den, slutar precis innan järnvägsövergången. Förslaget hade varit att tex. flytta bilvägen lite i sidled och då få plats med en gångbana/trottoar även på denna sida längs bullerplanket fram till Hasseltigens början.	Den korsning som nämns finns inte utpekad i avsnittet för säkra korsningar inom planen. Kommunen är dock medveten om att passagen används. Den utpekade sträckan är problematisk då det finns flera passager likt den som nämns. Frågan tas med och vidarebefordras till arbetet med trafikplan för Borlänge kommun, där frågor likt denna kommer att vägas mot varandra för prioritering.
Privatperson 12	Kommentar
Mötesplatser: en bra mötesplats är idrott. Det är	Synpunkten noteras. I planen pekas inga nya platser

<p>alldeles för få idrottshallar och ishallar i Borlänge. 10-åringar har istider vid 20 tiden, då dom egentligen borde vara hemma och redo för sängen. Två ishallar räcker tydligen inte. Nu när folkmängden i Borlänge ökats så är väl det prio 1 att barnen ska aktivera sig. Det är väl även en perfekt mötesplats för nyanlända att komma in i samhället också, genom idrott. Gör en stor arena med de flesta sporter samlade, handboll, innebandy, fotboll, skatepark, hockey och gym. Kanske en hall med konstgräs där inte bara A-lagen får vara på utan även barn. Finns många barn som bara har fotboll som intresse och det finns ju inga tider för inomhusfotboll på vintrarna för dessa småkillar. Ett Borlänges egna "Lugnet" som finns i Falun. Där kan hela familjen samlas, medan barnen tränar så kan även föräldrarna träna om de vill. Är det nåt som är attraktivt så är det möjligheter till sport och idrott. Där får man eventuellt även bort lite av buset från gatorna. Har man allt samlat på samma ställe så samlas även Borlänges människor på samma och inte delas upp i grupperingar.</p>	<p>för större idrottsplatser eller anläggningar ut, istället avses redan befintliga att utvecklas vidare. Ett arbete för att utveckla sportfältet pågår, där flera funktioner ska utredas och dess attraktion som mötesplats ska stärkas.</p>
<p>Bo & arbeta: borde använda rälsbuss mellan bl.a. Avesta-Falun för att snabbt ta sig till jobbet. Med stopp i Hedemora, Säter och Gustafs.</p>	<p>Synpunkten berör en fråga av regionalt intresse som sträcker sig utanför den fördjupade översiktsplanens geografiska avgränsning. Inom den fördjupade översiktsplanen finns tydliga viljeinriktningar att stärka kollektivtrafikens marknadsandelar jämte mindre hållbara färd sätt, men då avses framförallt buss och tåg.</p>
<p>Park & natur: Vi har härliga Dalälven som vi inte utnyttjar. Öppna upp så man kan åka båt ända till Siljan. Släpp fler sjötomter. Sätt upp flera utegym så folk kan aktivera sig.</p> <p>Fixa rälsbuss. Utnyttja järnvägen, bussar till och från bl.a. Gustafs är ju ingen höjdare. Om ni tänker på miljön så vore detta bra.</p>	<p>Synpunkterna noteras.</p>
<p>Hänsyn: Ta god hand om våra äldre, låt dom inte bara sitta på ålderdomshemmen och vänta in döden. Låt tex skolkörer sjunga för dom, låt eleverna på Hotell & Restaurang få bjuda på mat, låt de som går frisörinjen fixa deras hår osv. Ge även de hemlösa en chans till boende. Dom borde väl också få plats på Gylle vårdshus?</p>	<p>Den fördjupade översiktsplanen hanterar inte hur verksamheten inom äldreboenden genomförs, däremot finns inom avsnitt för bostäder förslag till lägen för nya äldreboenden för att möta det behov som enligt prognoserna finns.</p>
<p>Privatperson 13</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Mötesplatser: Räddningen för centrum är att det fortsätter utvecklas till ett "nöjescentrum" med aktiviteter och restauranger. Låt Norra Backa och Kupolen vara handelscentrum. Finns många tomma kontorslokaler i Centrum som kan göras om till bostäder. Modernisera fula fasader. Som med gamla Åhlsengaraget ovanför bion. Det ger nytt liv och andas framåtanda. Gör likadant på utsidan mot Siljansvägen. Det lockar blickarna in mot "stan". Nu</p>	<p>Fördjupade översiktsplanen föreslår att en utredning av centrala Borlänge ska tas fram, för att titta på hur centrala Borlänge skulle kunna utvecklas med bostäder och verksamheter.</p>

är infarterna till centrum inte lika inbjudande som ex vid kupolen från rv 50.	
Privatperson 14	Kommentar
Mötesplatser: Utegym på sportfältet Cafe eller kiosk på sportfältet.	Synpunkten har relevans som bakgrundskunskap och förmedlas vidare till den arbetsgrupp som jobbar med utveckling av sportfältet.
Bo & arbeta: Bygg i gammal charmig stil eller putsade fasader.	Synpunkten noteras.
Privatperson 15	Kommentar
Mötesplatser : Utomhusbassäng, typ som lugnet i Falun. Park och natur : Trygga parker och motionsspår. Central träningsbana med hinder mm. (Utomhus) Park och natur : Det är bra cykelbanor i Borlänge Hänsyn : Trygghet Annat : Levande centrum.	Synpunkterna noteras.
Privatperson 16	Kommentar
Annat: utegym som är vanligt i andra kommuner	Synpunkten noteras och förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidskontor.
Privatperson 17	Kommentar
Park och natur: Aktivitetsparken som är planerad att byggas på Tjärna ängar, tycker det är bättre att den byggs på sportfältet så alla har möjlighet att vara där. För om den kommer ligga på Tjärna ängar så kommer inte mina barn få gå dit med tanke på allt som händer där.	Tjärnaängs parkens olika delar kompletterar varandra och bildar en helhet som ska tilltala många olika målgrupper. Att bryta ur aktivitetsparken och placera den på en annan plats skulle försämra innehållet i parken och motverkar syftet om en mötesplats för olika målgrupper.
Privatperson 18	Kommentar
Park och natur: Skidspår med snö öppna längre tid av säsongen. Bättre, bredare cykelstråk med filer för promenadcyklande som pendel- och snabbcyklande.	I planförslaget uttrycks planeringsinriktningar för att utveckla fyra huvudcykelstråk, där cykel och gående separeras. Det finmaskigare nätet ska hanteras inom den kommande trafikplan som kommunen arbetar med för att utveckla infrastruktur, för exempelvis gång- och cykelvägar. Den fördjupade översiktsplanen hanterar inte frågor om drift av fritidsanläggningar. Frågan hänvisas till kommunen kultur- och fritidskontor.
Privatperson 19	Kommentar
Park och natur: Jag önskar en enkel bmx cykelbana i området kring sportfältet. Kostar en grävmaskin en vecka ex planering så klart. Lika	För sportfältet pågår just nu ett omfattande arbete för hur området kan utvecklas och vilka aktiviteter som ska inrymmas där. Synpunkten tas med till

som finns i Leksand sommarland.	arbetsgruppen för sportfältet.
Privatperson 20	Kommentar
<p>Mötesplatser: Behov av mötesplatser både i centrum och andra stadsdelar (behöver matställen/kaféer, butiker och samlingsplatser). Bra mötesplatser är trevliga mötesplatser, ute (torg, parker och gator) med träd o blommor/grönska, och inne (till ex. biblioteket)</p> <p>Bo och arbeta : Man ska kunna bo och arbeta i centrum och utanför centrum. Viktigast är att bygga bra och prisvärda bostadsrätter 1:or (max. 300 000 kr, 2000 avgift) och 2:or (max. 500 000, 3000 avgift), prisvärda hyresrätter centralt och utanför centrum 1:or-5:or.</p> <p>Park och natur: Grönska, träd och blommor - mera!</p> <p>Park och natur : Mycket bra bussförbindelser till alla områden inom Borlänge-stad. Bättre gång- och cykel vägar.</p> <p>Hänsyn : bra det ni skrivit</p> <p>Konsekvenser : bra det ni skrivit</p> <p>Annat : Det ni skrivit ni vill göra för Borlänge är fantastiskt bra!! Se till att det blir tillräckligt många små lägenheter som alla har råd med!!! Det är viktigast.</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta arbetet. En ambition i byggandet av nya bostäder är att blanda både typer och storlekar men även upplåtelseformer. Priser på bostäder är svåra att styra och är inget vi kan hantera inom ramen för det här arbetet.</p>
Privatperson 21	Kommentar
<p>Bo och arbeta: Hustomter i Södra Amsberg. Stora områden bakom tunabyggens område vid Bysjön</p>	<p>Området som nämns ligger inom riksintresse för kulturmiljö Sör Amsberg och utgör jordbruksmark, vilket medför att detta inte är ett område där det är aktuellt att föreslå nya bostäder.</p>
Privatperson 22	Kommentar
<p>Mötesplatser: Var är alla 4H gårdar? Gör gård tillgänglig i centrum. Motionsredskap i parker finns på flera ställen. Billiga hyror. Gör bostäder i centrala delar i eventuellt outhyrda affärslokaler.</p> <p>Park och natur: se fyra H idé. Stadsodling är på frammarsch! Sätt fruktträd i parker. Bra med vattenparken. Det ska vara enkelt. Buss gratis. Hellre människor och djur centralt än bilar. Fler fantasifulla lekplatser. Vinterträdgård typ botaniska. Hantverkare i centrum, för att få en levande stadskärna, ge billiga hyror. Gör bostäder i centrala delar i eventuellt outhyrda affärslokaler.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Planen pekar inte ut specifika etableringar av verksamheter. Ur ett ekosystemperspektiv vore det värdefullt med något liknande den föreslagna verksamheten.</p> <p>FÖP pekar ut ett flertal utredningsområden för utveckling av befintliga områden, där bland annat nya bostäder, arbetsplatser, grönstruktur och infrastruktur som möjliggör ett hållbart levnadssätt är viktiga.</p>
Privatperson 23	Kommentar
<p>Mötesplatser: Det bör skapas mötesplatser för barn och unga som inte är köpcentra, café, idrottshall etc. Alla familjer har inte råd att förse</p>	<p>Synpunkten noteras. Den fördjupade översiktsplanen föreslår inte några nya mötesplatser, utan har för avsikt att redan befintliga ska fortsätta att utvecklas</p>

<p>sina barn/ungdomar med pengar, alla barn och unga är inte intresserade av idrott! Mötesplatser såsom bibliotek med utbyggd verksamhet, ungdomsgårdar m.m. Mötesplatser där unga och gamla kan mötas, tex torg med tak där man kan mötas oavsett väder.</p>	<p>och göras mer tillgängliga.</p>
<p>Bo och arbeta: Kommunen bör satsa på billiga mindre hyresbostäder för unga, ensamstående och äldre som vill "byta ner sig". Idag saknas hyresrätter, speciellt mindre hyresrätter med rimlig hyra.</p>	<p>I planförslaget eftersträvas en blandning av boendeformer inom bostadsområdena för att människor av olika ålder, behov och inkomst ska kunna bo i samma område.</p>
<p>Park och natur: Parkområdena i centrala Borlänge, ex Hummelparken och parken utanför Mjälhgaskolan bör bevaras som rekreationsplatser för de boende i området. "Mjälgaparken" kan utvecklas med liten lekplats, frisbeegolfbana, grillplats eller liknande. Den parken används av skola, förskola och boende och är välbesökt vår, sommar, höst. Kommunen bör satsa på fortsatt utbyggnad av promenad och cykelvägar ut mot kringområden för att stimulera fysisk aktivitet. Likaså vore det bra om det skapades ett "hälsospår" i den centrala delen av Borlänge (Östermalm, Hagalund etc). Detta kunde kopplas till olika sevärdheter/historia längs spåret.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Parken som nämns utanför Mjälhgaskolan (Matjesparken) ingår i planen som ett utredningsområde för skola, där avsikten är att bygga om/ut den befintliga förskolan Östermalmsgården för att klara det ökade antalet elever som finns inom Borlänges centrala delar. Det förväntas medföra att delar av parken behöver tas i anspråk för utbyggnaden.</p>
<p>Hänsyn: Hänsyn bör tas till att bevara den grönska som finns i den centrala delen eftersom det är av vikt för både fysisk såväl som psykisk hälsa. Dessutom är det viktigt för att bevara en viss biologisk mångfald. Skall det förtätas med bostäder bör mark användas som ex parkeringsytor, bygga på extra våning/våningar på redan befintliga byggnader m.m.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Planförslagets utvecklingsstrategi grundas till stor del utifrån ett ställningstagande att förtäta redan befintliga bostadsområden och värna de gröna ytor i den mån det är möjligt.</p>
<p>Konsekvenser: Om grönytor minskar så minskar även invånarens trivsel. Det räcker inte med små trädgårdsträd och betongkrukor, det krävs större gräsytor, rejäla träd, färger och former. Dessa grönytor skapar mötesplatser mellan människor men även mellan människa och natur.</p>	<p>Planen föreslår inte några större ingrepp i befintlig grönstruktur, förutom vid några utbyggnader av befintliga skolor där grönområden kan komma att behöva tas i anspråk. Årbysänkan pekas ut som ett utvecklingsområde för park, där det ska arbetas vidare med hur områdets gröna kvalitéer ska tas tillvara och göras tillgängliga för Borlängeborna.</p>
<p>Privatperson 24</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Mötesplatser: Badplats Talludden ösjön gärna också camping med ställplatser.</p>	<p>Badplatsen vid Talludden, Ösjön, ligger utanför planområdet. Arbete med en fördjupad översiktsplan för Runn och Ösjön har precis startats upp i kommunen, yttrandet tas med till det arbetet.</p>
<p>Bo och arbeta: Undvik Tunaslätten för industri bebyggelse. Bygg oss närmare Falun.</p>	<p>Prioriterad utbyggnadsriktning som översiktsplan FalunBorlänge pekar ut är att städerna ska växa mot</p>

	varandra. Planförslaget föreslår inte några nya områden för industri utöver de som pekats ut i översiktsplanen.
Park och natur: Öka möjligheten till att enklare använda cykeln. Det är nyckeln till ett bra och attraktivt boende. Bryt våra naturliga barriärer så att enklaste vägen blir med cykel. ex. fler cykelbroar över älven (Nyckelby, Amsberg, Tunaån / Tyllsnäs mfl. Asfaltera runnleden till Falun.	Att det ska bli lättare att cykla, gå och åka buss är en viktig inriktning för hela planen. Bilens utrymmen ska minskas för att ge mer utrymme åt mer hållbara transportsätt. Planen föreslår nya mer effektiva huvudcykelstråk. Den föreslår dock inga nya cykelbroar över älven, istället avses att stärka befintliga stråk.
Privatperson 25	Kommentar
Mötesplatser: Finns många restauranger men inga vegetariska och inga med nyttig mat. Park och natur: Tycker att det ska vara lättare att ta sig till Liljekvistska parken från stan, skulle vara bra om man tar bort "Domushuset eller åtminstone gör en öppning i huset så att parken blir mer tillgänglig. Sedan kan man utöka parken så att det finns rabatter längs med gatorna hela vägen ner till Sveatorget. Skridskobana och fikaservering på ST el Liljekvistska. Gör cykelvägar där invånarna har gjort stigar! Annat: Asfalten är så dålig på så många vägar så den måste lagas NU. Bygga mer hållbart och i gammal fin stil.	Synpunkterna noteras och tas med i det utredningsarbete som föreslås för centrala Borlänge.
Privatperson 26	Kommentar
Mötesplatser: Jag tycker att Borlänge centrum ska bli lite färggladare och mysigare. Jag tycker de känns lite grått och som ett betong område, mer små gulliga butiker och fik. Liksom lite mer känsla och mer personlig. Kanske nån mer större butikskedja i stan som kommer dra mer folk dit än bara på kupolen. Park och natur: Jag tycker vi har väldigt fina parker i Borlänge och att vi ska behålla det. Fler upplysta gå/cykel vägar	Synpunkterna tas med som bakgrund till det fortsatta arbetet med utredningen för utveckling av Borlänges centrala delar.
Privatperson 27	Kommentar
Bo och arbeta: Har ett förslag om att bygga om den gamla hattfabriken som ligger mitt i centrum nära sveatorget till bostäder den byggnaden står idag mycket oanvänd, är övertygad om att där skulle man kunna skapa unika och spännande lägenheter hattmuseet skulle man kunna skapa på ett annat ställe och kanske göra ett helt nytt museum där alla våra museum får plats som ett center för Borlänges sevärdheter och historia	Synpunkterna tas med som bakgrund till det fortsatta arbetet med utredningen för utveckling av Borlänges centrala delar.

<p>Park och natur: Bygg över det fula spårdiket som klyver våran stad i två delar med en fin park.</p>	<p>Överbyggnad av spårdiket har under lång tid funnits med som en möjlig utvecklingsåtgärd för centrum, det innebär dock stora investeringar och ligger inte som ett konkret förslag. Det finns dock med en som en visionär idé för framtiden.</p>
<p>Privatperson 28</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Enligt kartan är ett område av Lusmyren föreslaget som naturreservat och jag undrar om detta förslag är aktuellt. Som jag förstår äger Trafikverket större delen av marken, så hur skulle förslaget förverkligas?</p>	<p>Synpunkten noteras. Det stämmer att marken till viss del ägs av trafikverket, frågan avses att lösas genom någon typ av avtal eller förvärv av marken.</p>
<p>Privatperson 29</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Bo och arbeta: Förstör inte parkeringen vid Maximteatern med hundratals bostäder. Bevara framkomligheten till teatern, handikappade och äldre behöver den. Dessutom kommer hundratals lägenheter skymma denna anrika byggnad. Kommunen har få bevarade äldre byggnader och Maximteatern är en. Förslag på platser att bygga bostäder på: området intill Hagakyrkan där det varit planer på moskébygge, där skulle hundratals lägenheter kunna byggas med stor framgång den sk brända tomten på Målaregatan där tidigare Pub Mysen låg. på Ovanbroparkeringen, blev ju lyckat projekt med höghus vid Sveagatan på området mitt emot mammografin på Tunagatan, det området vore ypperligt för ett höghus och väldigt nära till tågstationen. Står massa släp att hyra där idag. Hänsyn: Hänsyn till kulturella byggnader samt till funktionshindrade/äldre är av stor vikt. Konsekvenser: Borlänges nuvarande kulturella mötesplats (teatern) blir hårt drabbad.</p>	<p>Planerna på nya bostäder på parkeringen vid Maximteatern har redan beslutats, vilket gör att vi i den här planen enbart kan konstatera att det är byggnationer på gång inom området. Vad gäller övrigt tillkommande bostäder, har framförallt 7 utredningsområden för bostäder pekats ut, där förutsättningar för nya bostäder ska ses över närmare.</p>
<p>Privatperson 30</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Mötesplatser: Borlänge är stort till ytan, så att små "stadsdelscentrum" finns kring t. ex närbutiker är nödvändigt. Går det att planera för en något ökad nivå av service inne i centrala delarna vore det positivt. Men det kanske ger sig av sig självt med ett busstorg.</p>	<p>Synpunkten noteras ett utredningsarbete för bostäder och verksamheter i centrum ska göras, för att undersöka möjlighet till nya bostäder och till viss del även verksamheter osv. för att stärka attraktiviteten.</p>
<p>Bo och arbeta: Blandning är bra. Det hade varit fint med ett litet flerfamiljshus i 2-3 våningar på lucktomter i villaområden istället för ännu en ynka enplansvilla. Områdena bör byggas ihop lite mer, där det är möjligt. Särskilt Bullermyren, Tjärna Ängar och Jakobsgårdarna är "öar" åtskilda från de "finare" villaområdena med större vägar eller järnvägar. Att så få nya bostäder planeras i de södra delarna av staden medan många planeras i tätbebyggda områden som Tjärna ängar är en mindre bra idé. Det är</p>	<p>Grundläggande planeringsinriktningar i planen avseende ny bebyggelse är att blanda såväl upplåtelseformer som bostadstyper. Samtidigt följer den fördjupade översiktsplanen intentionerna i Översiktsplan FalunBorlänge som pekar ut att städerna ska växa i riktning mot varandra. Därav har störst prioritet fästs vid att stärka boendestråket från skraddarbacken via centrala Borlänge mot Domnarvet och vidare till Barkargärdet. I de södra delarna förväntas ny bebyggelse kunna tillkomma, men inte i</p>

<p>dåligt med utrymme överallt, men att redan täta områden blir ännu tätare kommer slå fast strukturen med att "dåliga" områden med flerfamiljshus och "fina" villaområden är åtskilda.</p>	<p>samma utsträckning som i stråket som nämnts ovan.</p>
<p>Park och natur: Älvravinerna och Nygårdsdalen är viktiga områden för mig. Jag använder Älvravinerna till löpturer, promenader och för att förhoppningsvis se bäver eller rådjur. Parkerna kring Stadshuset och Lunde Mats Gata borde kunna utvecklas mer. Bakom stadshuset finns ett konstverk samt en transformatorstation placerad mitt på gräsmattan, exempelvis. Sportfältet borde också kunna utvecklas mer för att ha en större biologisk mångfald. Den där "åkern" som befinner sig i limbo högst upp mot Mårdgatan borde kunna användas bättre.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Avseende mötesplatser, finns ställningstaganden i planen som säger att vi ska fortsätta utveckla redan befintliga mötesplatser och parker, istället för att skapa helt nya.</p> <p>Ett utredningsarbete för att utveckla och stärka sportfältets attraktionskraft pågår just nu, där flera funktioner ska beaktas och utvecklas ur ett ekosystemtjänstperspektiv, exempelvis biologisk mångfald.</p>
<p>Gå, cykla och åka buss: Positivt att en översyn av gång- och cykelstråken finns med i planen. Jag anser att biltrafiken tar alldeles för stor plats i Borlänge i dagsläget. Det finns ett flertal "stora" vägar i kommunal ägo som borde ses över; Hagavägen, Röda vägen, Jussi Björlings väg, för att nämna några. De är breda raksträckor och svårframkomliga för oskyddade trafikanter. Området mellan högskolan och kupolen är inte lämpat för oskyddade trafikanter med dagens utformning. Det är svårt att korsa Röda vägen och ännu svårare att ta sig över Maskinistgatan till fots/cykel. Jag ser positivt på ett busstorg vid Stationen. Det borde kunna binda ihop centrum med stationen på ett "logiskt" sätt. Stationen känns mer avlägsen från centrum än vad den faktiskt är idag.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Planförslaget säger att det ska bli lättare att gå och cykla genom att föra över ytor från biltrafiken ska föras över till dessa trafikslag istället. Kommunen kommer under kommande år att ta fram en trafikplan med utvecklingsinriktningar/prioriteringar för trafiken i Borlänge. I den fördjupade översiktsplanen pekas tre utredningsområden för trafiken ut. Ett av dessa områden är stråket från Jakobsgårdarna via framtidsdalen och kupolen in mot centrum.</p>
<p>Hänsyn: Positivt att det föreslås att markförlägga kraftledningar. De tar upp yta samt gör inget positivt för stadsbilden direkt. Klimatanpassning behövs också synas nog. Gångtunnlar och vägar blir ofta översvämmade eller ishala medan bilvägarna är torra, plogade och sandade. Jag tror att det ökar risken för att folk tar bilen.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Synpunkter avseende gångtunnlar och cykelvägar tas med till ansvariga för utveckling av gång- och cykelvägar.</p>
<p>Konsekvenser: Staden växer och har kanske inte de bästa förutsättningarna för det... Ytkrävande industrier, stora vägar, högspänningsledningar och järnvägar begränsar användningsområdena. Strukturer har byggts in sedan länge och en del av dem borde kunna luckras upp.</p>	<p>Synpunkten noteras. Borlänge har på gott och ont som nämns flera barriärer att ta hänsyn till i tätorten. Dessa strukturer kan vara svåra att bygga bort dels till följd av dess kopplingar jämte andra strukturer, men även på grund av höga kostnader för att omlokalisera dessa. Konkret föreslår planen nedgrävning av vissa högspänningsledningar. Mer om det går att läsa i kapitlet <i>Strålning</i>.</p>
<p>Privatperson 31</p>	<p>Kommentar</p>

<p>Bo och arbeta: Möjligheterna att däcka över järnvägsdiket som delar staden borde seriöst undersökas. Överbyggnaden skulle kunna göras till bostäder och kontor. Det skulle kunna göras om spåren mot Mora/Falun kunde sänkas någon meter. Naturligtvis ett långsiktigt och kostsamt projekt, men stora ytor nära centrum skulle vinnas. Dessutom vinner man fördelen att stadshalvorna som nu delas av järnvägsdiket knyts ihop.</p>	<p>Överdäckning av spårdiket har under lång tid funnits med i utvecklingstankar för centrala Borlänge, men innebär som påpekas stora kostnader. I nuläget är ett dubbelspår mellan Falun och Borlänge mer prioriterat.</p>
<p>Privatperson 32</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Annat: Jag tycker att det är synd att man inte tar vara på älven bättre. Om man börjar bygga mer på andra sidan Islingby-bron, sett från stan, så kommer man närmare Falun och kan samtidigt ta vara på vattnet. Ett bra exempel på detta är Norrköping som behållt det vackra från sin industrihistoria och skapat fina och populära promenadstråk, bostäder, kontor mm längs strömmen som löper genom stan. Det enda vi har för att ta vara på älven är rundan "älven runt" som går mellan två vattenkraftverk... Krasst sett.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Älven är en fin resurs för Borlänge som stad. Att bygga i närhet till älven är dock svårt på många platser till följd av risker kopplat till ras och skred. Synpunkterna om bättre stråk för rekreation i närhet till älven delges ansvariga för utveckling av frilufts- och rekreationsområden.</p>
<p>Privatperson 33</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Annat: Vården, Vi får verkligen hoppas att Landstinget Dalarna rycker upp sig o både bygger ut o renoverar Vårdcentralen. Så det finns plats alla dessa nya patienter som kommer att komma! I 15 års tid har vi väntat på ombyggnad men hittills hamnat sist i den prioriteringslistan. Nu är det dags!!!</p>	<p>Frågor rörande renovering och utbyggnad av vårdcentralen hanteras inte inom den fördjupade översiktsplanen.</p>
<p>Privatperson 34</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Mötesplatser: Borlänge är tillräckligt stort för att också ha mindre mötesplatser i stadsdelscentrum runt om i kommunen. Ett torg med sittplatser och kanske en liten fontän kan räcka. Största resurserna bör dock satsas på Borlänge centrum.</p>	<p>Synpunkterna noteras.</p>
<p>Park och natur: Exploatering av naturområden utanför citykärnan bör ske med varsamhet. Resurser ska läggas på befintliga stadsdelsparker (i synnerhet Liljeqvistska parken och Vattenparken) så de kan fortsätta vara vackra år efter år. Framtida satsningar på Folkets park, Sportfältet och en ny park vid Tjärna Ängar är positivt!</p>	<p>Synpunkterna noteras.</p>
<p>Bo och arbeta: Viktigt att det finns bra cykelvägar till och från arbetsplatser, inte bara till centrum utan även ut mot industriområdena. Det bör finnas bra cykelvägar till kommunens alla delar. Bra förslag att brädla gångbron vid</p>	<p>Planförslaget säger att det ska bli lättare att gå och cykla genom att ytor från biltrafiken ska föras över till mer hållbara trafikslag. Kommunen kommer under kommande år att ta fram en trafikplan med utvecklingsinriktningar/prioriteringar för trafiken i</p>

centralstation och göra ett naturligt stråk mellan kupolen/Ikea och centrum. Kan bli bättre än idag då både järnvägen och stor parkeringsyta kan upplevas som en barriär mellan handelsområdet och centrum.	Borlänge.
Hänsyn: Se till att det finns papperskorgar uppsatta där mycket folk rör sig och att de töms vid jämna mellanrum.	Synpunkten noteras.
Annat: Angående höghuset som planeras att byggas vid kupolenrondellen så tycker jag att det bör satsas rejält på höjden. Det kan bli ett landmärke för kommunen och ett stort kliv mot att tillhöra gruppen av mellanstora städer i Sverige. Läget är unikt bra då det är både centralt och har mycket trafik som passerar på riksvägen nedanför. Jag tänker mig ett hus upp mot hundra meter och med en restaurang på toppen, bostäder och butiker på bottenplan.	Synpunkten noteras.
Privatperson 35	Kommentar
Mötesplatser: Riv huset helt och hållet som Apotek Hjärtat och Liljan är. Ytorna blir då öppnare och friare. Stan behöver andas. Nu tycker jag att allting är instängt. Om huset kan rivas så tror jag att man kan se friare ytor mot Jussi Björling museét, mot järnvägsstation och parken. Som jag skrev förut så tror jag centrum kunde andas. Nu är det bara instängt med husen där Handelsbanken är, en väg i mitten och huset där Liljan och andra företag håller till. Min planering är att bussarna avgår som vanligt i centrum. Fast huset har rivits. Konsekvenser: Konsekvenserna är att de som jobbar på apoteket, Liljan m.m. får ändra på sina arbetsplatser. Det positiva är att det finns tomma lokaler att utnyttja i centrum.	Centrala Borlänge är ett av de områden planen pekar ut för ett fortsatt utredningsarbete för möjligheter till nya bostäder, mötesplatser och hållbart leverne. Synpunkten hanteras som bakgrundskunskap till det arbetet.
Privatperson 36	Kommentar
Mötesplatser: för muslimerna, inget bygge av moské. Bygg ut vid bullermyrens skola istället. I muslimskt center är inte alla välkomna som i en kyrka. Bo och arbeta: bostad till alla, även svenskar. Bygg fler radhus eller kedjehus, med rimlig hyra Park och natur: det finns fina parker nu, som tex vattenparken, liljekvistiska och tjärnasjön. Gå, cykla och åka buss: bättre belysning, och lagning av gropar. Hänsyn: hänsyn till Alla Medborgare. Konsekvenser: Vi Som bott här länge, blir eftersatta, övergrepp bör hindras på allmänna platser. Annat: ta hand om de som finns här innan, ni tar hit fler.	Frågan om moskébygge har diskuterats under lång tid och hanteras inte inom ramen för fördjupad översiktsplan. Planen har en tydlig viljeinriktning att möjliggöra för olika typer bostäder såväl radhus och kedjehus som flerfamiljshus och villor. Blandade upplåtelseformer är också något som planen önskar att skapa, för att skapa en bättre blandning i bostadsområdena. En annan viktig grundpelare i arbetet med den fördjupade översiktsplanen är att stärka förutsättningarna för hållbara resor genom gång, cykel eller kollektivtrafik, ett verktyg för att lyckas med det är som nämns att arbeta med belysning och säkra vägar av god standard. En hållbarhetsbedömning för hela planförslaget kommer att tas fram, som belyser konsekvenserna av

	förslagen i FÖP ur ett hållbarhetsperspektiv. Syftet med FÖP är att visa en viljeinriktning för hur mark och vatten ska användas i kommunen. Utgångspunkten är att marken ska användas på ett sätt som gynnar en långsiktigt hållbar utveckling.
Privatperson 37	Kommentar
Bygg bostadsrätter med egna uteplatser med odlingsmöjligheter i södra delarna av staden.	Synpunkterna noteras. Den prioriterade utbyggnadsinriktningen som pekas ut i planen är stråket från Skräddarbacken via centrum mot Domnarvet och Barkagärdet. I de södra delarna av staden förväntas mindre etableringar kunna bli möjliga.
Privatperson 38	Kommentar
Det skall inte byggas något åt Gylle, Åselby, Hytting och Romme. Jag vill helst inte att det skall byggas alls Tycker att vi skall vara rädd om Borlänge. Måste det byggas får det bli på Tjärna ängar eller Jakobsgårdarna.	Borlänge utvecklas som stad och planförslaget ser att det finns möjligheter för ny bebyggelse inom befintliga bostadsområden i hela planområdet, inkluderat gylle, åselby, hytting och romme.
Privatperson 39	Kommentar
Sjödestination Borlänge, gör Borlänge mer till en "sjöstad" med båtliv, trevliga restauranger och caféer nära vattnet/älven - som sammanbinder Borlänge med sjön Runn. Det tror jag skulle göra Borlänge än attraktivare att bo och leva i. SSABs kaj vid älven nedanför ICA Maxi tror jag vore ypperligt lämplig för ovanstående. Jag tror att SSAB kan flytta på rullagret, som för tillfället huserar på kajen, till något annat ställe på deras stora fabriksområde. Sjödestination Borlänge kan väl avskärmas mot SSAB med höga gröna växter som tex pil och dylikt. Att sommartid länka samman kajen med centrum tror jag görs bäst genom att upprätta en busslinje däremellan som löper längs med Stationsgatan inpå Östermalm och därefter svänger ned mot ICA Maxi rondellen, för att därefter fortsätta ned mot den fina kajen.	Synpunkten noteras. Kommunens intention är att kunna nyttja älven och dess attraktionskraft. Utredningar som gjorts för att kunna tillgängliggöra älven visar dock på stora utmaningar kopplat till geologiska förutsättningar, med risker för ras, skred och erosion..
Privatperson 40	Kommentar
Bussarna borde tas bort från centrum. Bygg bostadsrätter i markplan, garagehus och lite grönytor runt husen. Prioritet att även bygga pensionärsbostäder. Hoppas att projekt Buskåker byggs. Gör ett promenadstråk efter älven från husen vid Mjälga till Matjes Emils gård.	Synpunkterna noteras. Planförslaget föreslår en flytt av bussarna från stationsgatan till Ovanbroaprkeringen, samtidigt föreslås ett utredningsarbete för utveckling av Borlänges centrala delar, där fler bostäder och parkeringshus utgör två viktiga delar.

Privatperson 41	Kommentar
Ett höghus vid Hagakyrkan, passar utmärkt med tanke på skuggan från en byggnad med 24-32 våningar. Dels är det bra mark. En kyrka som det talas om idag, finns det bättre lägen för.	Synpunkten noteras.
Privatperson 42	Kommentar
Bra att fler bostäder bygg i centrum. Beakta behovet av tillgänglighet ur alla aspekter, bland annat ur handlarnas perspektiv. Bygg inte bara bort p-platser utan lägg även till korttidsplatser (mot högre avgift) längs stationsgatans norra delar och målaregatan i första hand.	Planförslaget viljeinriktning är att bygga fler bostäder i centrum, bland annat på mark som idag används för parkering. Kommunen har tagit fram en parkeringsstrategi som pekar ut ett antal utvecklingsområden för kommunen att jobba vidare med för att utveckla och stärka parkeringssystemet. Som exempel på utvecklingsområden kan tidsreglering på olika parkeringsplatser, parkeringsavgifter samt rutiner och utredningar för att säkerställa att tillräckligt många parkeringsplatser finns till förfogande då exempelvis bostäder byggs på befintliga parkeringsplatser nämns. En viktig fråga avseende parkering är att styra rätt målgrupp till avsedda parkeringsytor.
Gör en ordentlig genomgång med alla berörda för flytten av bussarna från stationsgatan till Ovanbroparkeringen. Det är en komplex fråga med tydliga för- och nackdelar. Det får inte bli så att centrum får en stor men tom eller trädfylld yta som i Swecos visionsbild. Centrum behöver mer folk inte färre, som blir fallet om bussarna flyttas. Det blivande kulturhuset, ska få en stor öppen gång mellan stationsgatan och Liljeqvistska parken. Om det inte blir något Kulturhus borde byggnaden rivas och ge plats för ett torg ihop med Liljeqvistska parken. Ta bort mitträcket på stationsgatan, det utgör idag en barriär. Gör om stationsgatan/Berganäsvägen till ett gångfartsområde.	Synpunkten är relevant som bakgrundskunskap i det fortsatta arbetet för en eventuell flytt av bussarna och utredningar för utveckling av Borlänge centrum.
Privatperson 43	Kommentar
Vi ska ha en mataffär i centrum.	Planförslaget pekar på möjligheterna att bygga drygt 900 nya bostäder inom centrala Borlänge, vilket skulle medföra ett bättre underlag för en mataffär i framtiden.
Privatperson 44	Kommentar
Mötesplatser: Femminuters radien. Inom fem minuter ska mötesplatser och funktioner finnas. Trevliga ja, men också annorlunda och fantastiska men inte minst funktionella - korta köer, smidigt, enkelt. Mötesplatser som tillmötesgår kollektiva och individuella syften. Arena för Augmented reality.	Synpunkterna noteras.

<p>Bo och arbeta: Bygg kontor, arbetslokaler, butiker, restauranger och kaféer i Tjärna ängar och Bullermyren där marknadskrafterna bor. Det gör att det finns människor i stadsdelen dygnet runt. Det gör stadsmiljön tryggare och mer upplevelserik, och gör det lättare att träffa nya och gamla vänner och obekanta. Bygg ut västkusten mellan Borlänge och Falun.</p>	<p>Planförslaget föreslår att en blandning av bostäder och verksamheter ska eftersträvas inom bostadsområden runt om i staden.</p>
<p>Park och natur: Borlänge är riktigt bra på detta. Vårda och utveckla det vi har.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Gå, cykla och åka buss: Möjliggör för elbils-/miljöbilsuthyrning i parkeringshus som ligger strategiskt i förhållande till buss, järnväg, taxi, flyg. Underlätta för cyklister att kombinera cykel och hyrbil genom säker cykelparkering hos biluthyrare respektive cykeluthyrare/förvarare.</p>	<p>En grundpelare i arbetet med den fördjupade översiktsplanen är starka förutsättningarna för hållbara resor genom gång, cykel eller kollektivtrafik. Att uppmuntra till nya tekniska lösningar för klimatsmarta initiativ är också något kommunen ska arbeta utifrån.</p>
<p>Hänsyn: Järnvägsövergången Ringen. Miljökonsekvenser vid köbildning i den växande staden.</p>	<p>Planförslaget pekar ut järnvägsövergången vid Ringen som en av flera övergångar där det är önskvärt med åtgärder för ökad säkerhet och bättre trafikflöde.</p>
<p>Konsekvenser: Bygg ut västkusten mellan Borlänge och Falun. Sprider ut flöden. Skapar jobb. Attraktiva lägen för starka marknadskrafter.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Privatperson 45</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Park och natur: Ser gärna att Lusmyren blir naturreservat.</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Privatperson 46</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Park och natur: Igelmyren, Barkargärdet. Förslaget genom medborgarförslag som Naturkulturområde. Inte långt från Ornäs skola m.m. Hoppas det är under behandling. Lusmyren, gråalsskogen, väster S. Backa måste få något sorts skydd och mera uppmärksamhet, skyltning m.m. Just nu upplåter Trafikverket skogen till motorsågsutbildning. Helt otroligt!</p>	<p>Igelmyren finns med i materialet utpekad som en värdekärna för biologisk mångfald och som rekreationsområde, vilket ger en god grund för att jobba vidare med utveckling/skydd av området.</p> <p>Lusmyren är i planen föreslaget som naturreservat, för att stärka skyddet av områdets naturvärden.</p>
<p>Privatperson 47</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Park och natur: Jag tycker att Islingbyholen är väl värd att bli ett nytt naturreservat! På sommaren är den verkligen en lugn, stadsnära oas med mycket fin och varierad natur. Den bör verkligen bevaras, utvecklas och skyddas för framtiden!</p>	<p>Synpunkten noteras.</p>
<p>Gå, cykla och åka buss: Att gå och cykla över Islingbybron är verkligen ingen rolig upplevelse.</p>	<p>Gång och cykelvägen på Islingbybron kan som nämns upplevas som otrygg och obehaglig, av flera skäl.</p>

<p>På vintern är det ofta någon decimeter med snö och slask som plogats över från motorvägen och som leder till att man antingen får genomblöta skor när man går eller får kämpa med att släpa cykeln. Säkerheten och ljudnivån är dock ett ännu värre problem. Man känner sig inte alls säker när man passerar över bron, då bara ett tunt stålstaket skiljer en från bilar som kör i mellan 80 och långt över 100. När långtradare passerar kan man mest likna det med en näradöden-upplevelse. Denna passage är ju ett väldigt viktigt stråk för många som vill kunna ta sig till jobb och skola och situationen för fotgängare och cyklister bör förbättras rejält snarast! Om Trafikverket har hela ansvaret så bör ändå kommun trycka på för att få till förbättringar!</p>	<p>Kommunen tar med sig frågan och vidarebefordrar önskemål om bättre snöröjning av bron för att skapa en utifrån förutsättningarna trevligare upplevelse att passera över bron.</p>
<p>Privatperson 48</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Då det behövs en hel del smålägenheter i centrum är mitt förslag att man bygger på våningsplan på redan befintliga byggnader i stan det skulle också ge ett till mervärde i form av en finare bebyggelse då många av fastigheterna i centrum har en tråkig utformning med platta tak.</p>	<p>Synpunkten är relevant som bakgrundskunskap i det fortsatta arbetet med att utreda utbyggnad av fler bostäder i centrala Borlänge.</p>
<p>Privatperson 49</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Gratis kollektivtrafik i Borlänge.</p>	<p>Synpunkten noteras. Gratis kollektivtrafik har diskuterats i Borlänge med slutsats att den just nu ska fortsätta att bedrivas som en samhällsfinansierad verksamhet.</p>
<p>Privatperson 50</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Mötesplatser: Mötesplatserna i Borlänge är mycket bra. Men ett kulturhus i centrum hade givetvis ökat attraktiviteten extremt.</p>	<p>Synpunkten är relevant som bakgrundskunskap i det fortsatta arbetet för utvecklingen av centrum.</p>
<p>Park och natur: Gör det enklare att ta sig till Gyllbergen. Idag går inte pärlan att nå utan bil.</p>	<p>Tyvärr är det som påpekas att det idag inte går att nå Gyllbergen med kollektiva trafikslag, då dessa söker att nå en så bred upptagning som möjligt. Att öka tillgängligheten för den fina resurs som Gyllbergen utgör är en fråga som skickas med till kommunens kommande arbete med att ta fram en friluftslivsplan. Viktigt att komma ihåg i sammanhanget är att vi inom tätorten har flera fina naturreservat som går att nå såväl via kollektivtrafik som till fots eller med cykel, exempelvis Älvrvavinerna och Frostbrunnsdalen.</p>
<p>Gå, cykla och åka buss: Det kanske är dags att anpassa handelsområdena för fotgängare. Främst är det Maskinistgatan utanför Pizza Hut jag tänker på. Att ta sig per fot från Kupolen till</p>	<p>Sten&Ström planerar för en gång- och cykelväg i nytt läge över kupolenparkeringen från Kupolens norra entré mot Willys/Pizza hut. I samband med det kommer kommunen att anlägga ett farthinder över</p>

<p>Willys är nästan livsfarligt då det inte finns någon naturlig passage över vägen. Lika så är det om en kommer från trappan under E16 från Hagalund i riktning mot Willys. Om det över huvudtaget ska finnas en trappa där bör det också i direkt anslutning finnas ett övergångsställe över Maskinistgatan. I övrigt så finns det lite att göra för fotgängare på Norra Backa där bilister är första klassens medborgare. Smidigare gångvägar för att slippa passera över parkeringsplatser efterfrågas</p>	<p>Maskinistgatan.</p> <p>För att förtydliga trafiksituationen på norra Backa har åtgärder vidtagits. Idag finns inga ytterligare åtgärder planerade. Frågan kommer dock att lyftas inom ramen för arbetet med den trafikplan som kommunen jobbar med.</p>
<p>Privatperson 51</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Jag bor i Romme och jobbar i centrala Borlänge men inte i centrum. Jag har cyklat mellan Romme och stan i många år och i många väglag. Jag tycker att cykelbanorna oftast är skapligt bra skötta, men inte alltid. Jag upplever att gc-banorna i centrala Borlänge sköts mycket bättre än de i ytterområdena. Det finns en del problem när gångare och cyklister delar på samma väg, det heter gc-bana tyvärr. Gångarna vet inte vilken sida de ska gå på, höger-vänster-hela banans bredd, är vanligt förekommande. Det är inte ett underhållsproblem i det fallet, men det skulle inte skada att skylta vilken sida gångarna ska hålla till. Det finns ett enda ställe i Borlänge, vad jag vet, där det skyltas "Gå till vänster och cykla till höger".</p> <p>Jag har erfarit att det är särskilt krångligt att ta sig fram på cykel mellan centrum och Kupolen. Längs ytterkanterna på gc-banan mellan Trafikverket och Kupolen är det plattor, och jag antar att det är gångarna som ska gå där, och i mitten är det en asfalterad yta (till cyklisterna?). Är detta meningen så fungerar det uselt. Skyltning kanske skulle fungera men troligtvis inte. Målad mittlinje kanske skulle hjälpa till men troligtvis inte. Målade symboler kanske skulle hjälpa till, men troligtvis inte. Folk bryr sig inte.</p> <p>Jag upplever också problem där cykelbanorna tar slut och man istället får cykla längs gator i bostadsområden. Gatorna sköts inte och packad snö blir till snösörja och därefter isgator. Om snösörjan togs bort skulle inte det bli samma problem med isgator. Om grusning sker alltså.</p> <p>Problem i övrigt som ställer till kan vara:</p> <p>På sommaren: oftast bra cykelbanor. Glaskross som inte blir bortsopat finns förstås.</p> <p>Hösten: där det är dåligt sly- och buskageröjt</p>	<p>Synpunkterna har relevans som bakgrundskunskap till det fortsatta arbetet med att utveckla och effektivisera Borlänges cykelvägnät. Kommunen jobbar med en ny trafikplan som föreslås titta närmare på exempelvis skyltning och mer detaljerade driftfrågor. Fördjupade översiktsplanen föreslår ett nät med fyra huvudcykelstråk med separering mellan gång och cykel samt ett antal korsningar med järnväg och biltrafik där säkerheten för cyklister och gående behöver höjas. Driftfrågor avseende underhåll av befintliga cykelvägar, vidarebefordras till ansvariga för drift av stadsmiljön.</p>

<p>längs gc-banorna är lövhalkan ett problem. För nåt år sedan felanmälde jag en sträcka till Borlänge Energi flera gånger och inget hände. Det gick en tid och sen fortsatte jag att felanmäla och inget hände. Då cyklade jag på bilvägen istället.</p> <p>Vintern: snöröjning sköts oftast bra, ganska snabbt efter att snön har fallit. Det som då dyker upp är att gc-banan är röjd men inte anslutande bilvägar. När bilvägarna har röjts är det vallar o dyl på gc-banan. Jag upplever sträckan mellan Bro och Buskåker särskilt svåracyklad vid snöfall. Gc-banans röjning försvinner under bilvägens röjning. Därefter kommer förstås töväder och då uppstår snösörja på gc-banan. Vad händer då? Inget! Snösörjan får ligga kvar på gc-banan och frysa till is. Gissa om det är otrevligt att cykla på knöliga isvalkar. Så småningom grusas isen med vassa gruskorn och då blir det punka.</p> <p>Våren: det vanliga, rullgruset. Har man tur att bo i delen av Borlänge där rullgruset blir bortsopat först får man vara nöjd. Har man otur och bor i delen av Borlänge där rullgruset blir bortsopat sist, blir man inte nöjd.</p>	
<p>Privatperson 52</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Bo och arbeta: Ser mycket positivt på att försöka blanda bebyggelsen med större och mindre hyresrätter, bostadsrätter, villor m.m. Försök "binda ihop" jakobsgårdarna mer med centralare delarna i Borlänge? Park och natur : Viktigt med parker även centralt. Borlänge är bra på parker! Gillar vattenparken, under dagen. Liljeqvistska parken är också fin och rolig för barnen. Gillar den lilla hörnan med fina växer som finns där. Positivt att Hummelparken görs om. Den har så fint och bra läge.</p> <p>Mer grönska i centrum? Till exempel vid, eller i anslutning till Sveatorget? Finns något intresse i kommunen för fler odlingslotter? Eller kanske en utökning av befintliga lotter. Alternativt enklare att ta sig dit med cykel. Det skulle åtminstone locka mig. Personligen har jag inget intresse av en kolonilott men däremot en mindre odlingslott. Antingen någon som ligger mer centralt (jag bor själv centralt) eller utanför centrum men med möjlighet att ta sig dit genom att gå, cykla eller åka kollektivt. Ser mycket positivt på att kommunen tagit över ansvaret för naturreservatet Frostbrunnsdalen och vill bilda fler kommunala naturreservat.</p>	<p>Synpunkterna har relevans som bakgrundskunskap i fortsatt arbete. Stadsodling och tillvaratagande samt förstärkning av de ekosystemtjänster naturen ger är en fråga som kommunen ser utvecklingspotential i. Det handlar dels om att bevara värdefulla gröna ytor, men även att möjliggöra etablering av fler odlingslotter likt de i Tjärnaängsparken samt att agera proaktivt för att få fler att intressera sig för och odla i mindre skala.</p>

<p>Gå, cykla och åka buss: En GC-plan för tätorten behövs! Stråk med större gång- och cykelleder med förgreningar låter bra. Det är svårt att ta cykeln till Borlänge idag. Många åker bil. Det kan även kännas oskyddat att som cyklist cykla längs till exempel Hagavägen, genom Hagalund. Jag tycker själv att östra hamngatan är ett bra stopp för bussarna, eftersom det är centralt. Men det finns ju också mycket att vinna på att inte ha en genomfart för fordonstrafik där och att istället ha den "vid sidan av". Bra idé att knyta ihop en busscentral med tågstationen. Kanske blir då också stationen på ett mer självklart sätt en länk till både norra backa och in till centrum? Det händer väldigt ofta att man får visa vägen för personer som inte kommer härifrån. Om man är vid tågstationen får man förklara var centrum ligger. Om man är i centrum får man förklara var tågstationen ligger. Staden "förklarar" inte sig själv. Det kan med andra ord vara lite svårt att hitta i centrum om man inte är härifrån. Kan inte bostäder och lokaler placerade så nära järnvägen, som förslaget visar, bli problematiskt ur säkerhets- och risksynpunkt och ev. med tanke på buller? Jag tycker att det borde vara lättare att gå eller cykla över vägen från kupolen och mot Willys och Intersport osv. Trafiksituationen där idag är inte bra. Många går och cyklar över där idag, lite var som helst. Otroligt att det inte sker fler olyckor där! Även busshållplatsen vid SSAB, västra porten. Många springer över vägen där pga för långt till närmaste övergångsställe. Farligt!? Norra backa känns idag ibland väldigt "hårt och ogästvänligt", särskilt på kvällarna. Kanske svårt att göra något åt detta. Men något som fick det området att se mer gästvänligt kanske vore bra?</p>	<p>Synpunkterna noteras. Övergripande inriktning för planen är att göra det enklare att gå och cykla, där tre utredningsområden för att stärka sambanden mellan olika stadsdelar ska utredas. Ett av dessa är kopplingen genom centrum från resecentrum till gång- och cykelvägen över siljansvägen. Kommunen jobbar just nu också med en ny trafikplan för att utveckla trafiken i Borlänge. Synpunkterna tas med till det arbetet. I den ska bland annat det finmaskiga nätet av GC-vägar ses över samt även skyltning för igenkännande hanteras. I frågan om ny busstation är det något som måste utredas ytterligare innan det kan fattas några beslut i frågan. Det finns regelverk för riskhantering och kommunen har fört diskussioner med Länsstyrelsen avseende riskhanteringsavstånd i förhållande till järnvägen. Vid byggnationer ska det alltid göras en grundläggande riskutredning, för att bedöma eventuella risker från exempelvis järnvägen eller transportleder för farligt gods.</p>
<p>Privatperson 53</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Gå, cykla och åka buss: Jag bor i Islingby, har barn på skola i Domnarvet och arbetar på Tunagatan. Det går ingen buss varken till skola eller centrum förbi oss. Jag skulle kunna promenera på ca 25min, men det förutsätter att barnen på något sätt tar sig själva till skolan. För att cykla till Domnarvets skola krävs att viadukten vid rondellen byggs om på så vis att cyklister är skyddade på egen cykel/gångväg. Och för att jag ska kunna cykla tryggt till jobbet så måste cykel/gångvägen på bron över älven från Islingby till ica maxi breddas. Cykel med cykelkärra kan inte möta moped på ett tryggt sätt just på bron tex. Känns otryggt möta moped gående också pga bredden. En egen gång/cykelbro skulle vara att föredra.</p>	<p>Synpunkten noteras och tas med i det fortsatta arbetet med trafiknätsplan för Borlänge kommun, där bland annat säkerhetsåtgärder och det finmaskigare cykelnätets funktion ska utredas och åtgärder prioriteras. Gång och cykelvägen på Islingbybron kan som nämns upplevas som otrygg och obehaglig, av flera skäl. Kommunen tar med sig frågan och vidarebefordrar önskemål om såväl en breddning som bättre snöröjning av bron för att skapa en utifrån förutsättningarna trevligare upplevelse att passera över bron.</p>

Privatperson 54	Kommentar
<p>Jag bor i Paradiset och ser fram emot den nya parkanläggningen där. Jag har lämnat synpunkter om det tidigare.</p> <p>Det jag nu har ett mycket starkt önskemål om, är att det byggs en riktigt bra konsertlokal så att tex klassisk musik får ett utrymme i musikstaden Borlänge. Dalasinfoniettan får gärna flytta hit. Det skulle vara ett bra komplement till Borlänges kulturliv som jag tycker har en slagsida idag. Hur står det till med de planer som varit uppe tidigare om att bygga ett kulturhus i centrum?</p>	<p>Synpunkterna noteras. Kommunen jobbar med att skapa ett nytt kulturhus för att stärka Borlänges kulturliv.</p>
Privatperson 55	Kommentar
<p>Mötesplatser: Bygg ett konserthus/kulturhus i kombination med Musikskolans verksamhet (och dess ca.1000 elever som behöver en naturlig mötesplats och konsertplats), Asken och kanske biblioteket? Där kan ALLA mötas i olika former av konserter, jam, musikcafé, utställningar, workshops, seminarier, föreläsningar, teaterföreställningar, både med och av Musikskolans elever, andra estetiska verksamheter inom kommunen men även för föreningar med bl.a. musikinriktning i kommunen, och professionella uppsättningar.</p> <p>Konsekvenser: Ett konserthus/kulturhus lokaliserat i centrum (läs Stationsgatan isch) får folk att ta sig in dit och upptäcka stadskärnan! Det sätter igång ekonomin i centrum och folk kommer förhoppningsvis att ta bussen in och hem samt mötas och socialisera sig. Det kommer locka människor utanför Borlänge och kommer gynna hela kommunen. Kanske kan ett café/matställe drivet av kommunen finnas i samma hus?</p>	<p>Synpunkterna är relevanta som bakgrundskunskap i det fortsatta arbetet. Kommunen jobbar med att skapa ett nytt kulturhus för att stärka Borlänges kulturliv.</p>
<p>Park och natur: Fler papperskorgar generellt sätt i centrum! Annars hamnar skräpet på gatan.</p> <p>Gå, cykla och åka buss: Bussförbindelserna bör gå via resecentrum vilket borde vara en knutpunkt för de flesta bussarna.</p>	<p>Den fördjupade översiktsplanen föreslår en ny knutpunkt vid Ovanbroparkeringen mot resecentrum, för att få ett tydligare resecentrum och stärka möjligheterna för kollektivt resande.</p>
Privatperson 56	Kommentar
<p>Park och natur: Många ställen är igenväxta, är slyigt borde åtgärdas.</p> <p>Annat: Studentbostäder borde finnas så nära högskolan som möjligt exempelvis på</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta arbetet. Grönytan som nämns intill Hagaskolan, är under planläggning med syfte att möjliggöra bostadsbyggande. Om det blir studentbostäder eller</p>

grönområdet vid hagaskolan där det planeras för bostäder (gamla bandyplan).	annan typ av bostäder är inte fastställt.
Privatperson 57	Kommentar
Jag tycker att man inte ska förstöra den gamla fina by som barkargärdet är och att skogen ska behållas. Flyttade hit på grund av detta. Jag strövar eller joggar ofta i omgivningarna. Det finns bättre ställen att bygga på. Förstör ej gammal historisk mark. Det vore ett helgerån. Jag har släktforskat och vet vad en sådan här gammal bebyggelse kan betyda.	Östra Barkargärdet är utpekad som ett utredningsområde för nya bostäder. Hänsyn till områdets kvaliteter för rekreation och friluftsliv är en viktig del att beakta i utformningen av området. Kommunens övergripande utbyggnadsstrategi som beslutats inom Översiktsplan FalunBorlänge, är att staden ska växa mot Falun, vilket gör Barkargärdet till det högst prioriterade området för en utveckling av staden i beslutad riktning. Samtidigt kan staden då också kopplas samman med befintlig bebyggelse och de värden som det medför kan tas tillvara. I kartan finns det senaste utkastet till stadsdelsindelning för östra barkargärdet redovisat, viktigt att komma ihåg är att det inte är något beslutat material, men det visar att hänsyn tagits för att bevara delar skogen.
Privatperson 58	Kommentar
För det första så tycker jag ni förklarar väldigt dåligt och textmässigt krånglar till det så mycket att det inte går för vanligt folk att begripa vad ni håller på med i detta ärende! Det finns en regel som säger att man är skyldig att anpassa sig efter mottagaren! Vilket jag inte tycker att ni gör! skäms! Jag vill inte ha någon bebyggelse i barkargärdet's skog överhuvudtaget, inte heller bebyggelse öster om kraftledningen! Bygg ut centrum på höjden istället. För min del som är naturälskare, hundägare, motionär, svamp och bärplockare samt jägare så är det en katastrof om området bebyggs!	Synpunkterna noteras. Hänsyn till områdets kvaliteter för rekreation och friluftsliv är en viktig del att beakta i utformningen av området. Kommunens övergripande utbyggnadsstrategi som beslutats inom Översiktsplan FalunBorlänge, är att staden ska växa mot Falun, vilket gör Barkargärdet till det högst prioriterade området för en utveckling av staden i beslutad riktning. Samtidigt kan staden då också kopplas samman med befintlig bebyggelse och de värden som det medför kan tas tillvara. I kartan finns det senaste utkastet till stadsdelsindelning för östra barkargärdet redovisat, viktigt att komma ihåg är att det inte är något beslutat material, men det visar att hänsyn tagits för att bevara delar skogen.
Privatperson 59	Kommentar
Plankontorets medarbetare presenterade planen vid ett antal stationer. Många människor från Barkagärdet fick genom planmaterialet en uppfattning om hur plankontorets chefer ser på utvecklingen i området. I Barkargärdet har vi arbetat för att ett natur- och fritidsområde ska bevaras öster och norr om den gamla byn. Vi har också fått gehör för detta och det försäkrades av Beate Löwenberg från plankontoret. Men ändock finns inte detta natur- och fritidsområde markerat på plankartan. Hon beklagade detta och försäkrade att området ska ritas in. Jag gjorde en anteckning om att jag skulle presentera ett förslag hur området ska	Synpunkterna noteras. Under samrådet presenterades materialet på ett vis som olyckligtvis kunde uppfattas felaktigt, vilket vi blivit medvetna om och har förståelse för att förvirring kan ha uppstått. Kommunen vill dock vara tydlig med att processen för att utreda möjligheterna till en ny stadsdel öster om barkargärdet kommer att ta vid i det arbete som tidigare genomförts, vilket har varit förankrat på plats i barkargärdet. Diskussioner bland annat avseende natur- och fritidsområdets värde för Borlängeborna har förts i det arbetet. Ett förslag skiss till planprogram togs fram då och under samrådsmötet visades denna skiss igen. Den kommer fortsatt ligga som utgångspunkt för kommande utredning. När arbetet kommer att tas upp igen är just nu oklart. Då frågan avseende natur- och

<p>avgränsas. Nu inser jag att det fodrar ett samråd med berörda i området och planansvariga. Olbäcken har strandskydd och det ska respekteras.</p>	<p>fritidsområdets värden engagerar många i området kommer boende engageras på något vis även under det kommande arbetet för att få ge inspel och lämna synpunkter på arbetet.</p>
<p>Privatperson 60</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Mötesplatser: Det borde finnas platser som har öppet för ungdomar att samlas och umgås, ungefär som humlans ungdomsgård. Men en som lockar fler personer och som kanske har helgöppet, där skulle man kunna fånga in ungdomar som har det svårt och kunna erbjuda en tillfällig fristad.</p> <p>Bo och arbeta: Nya bostäder anser jag skulle byggas på i centrum, på höjden. Lägenheter som har ett rimligt pris för kanske pensionärer och ungdomar.</p> <p>Park och natur: Vårda de parker som finns.</p> <p>Gå, cykla och åka buss: utöka cykelvägar och bussar, särskilt busstrafiken på landsbygden.</p> <p>Hänsyn: Vårda landsbygden, sätt inte upp industrier där det kunde ha byggts bostäder, som exempelvis Rågåkersgatan med all lastbilstrafik och industri som tillkommit minskar "idyllen" av landet.</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta arbetet.</p>
<p>Privatperson 61</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Mötesplatser: Jag tycker man bör ha mötesplatser även utanför centralorten. Trots allt är vi ett antal som väljer att bo i Borlänge fast inte i stadskärnan</p> <p>Bo och arbeta: Vi måste bygga billiga hyresrätter så våra ungdomar har möjlighet att flytta hemifrån utan att flytta till annan ort.</p>	<p>Den fördjupade översiktsplanen ha inte tagit ställning till huruvida vi ska samla eller sprida mötesplatser, som frågan var ställd i samrådet. Istället avser kommunen att utveckla de redan befintliga mötesplatserna, för att skapa ett trevligt Borlänge. Vilket innebär att det även fortsatt ska finnas mötesplatser runt om i tätorten och inte bara i centrum.</p> <p>En grundläggande planeringsinriktning är att blanda olika upplåtelseformer och bostadstyper när vi bygger nytt. Det innebär bland annat att bygga fler hyresrätter.</p>
<p>Privatperson 62</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Bo och arbeta: Bygg och utveckla Borlänge överallt, utom i Romme! I Romme vill vi vara historiska.</p>	<p>Den fördjupade översiktsplanen föreslår utbyggnad inom hela Borlänge tätort. I vilken omfattning kommer dock skilja mellan olika stadsdelar. Viss utbyggnad kan dock förväntas även i Romme.</p>
<p>Privatperson 63</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Bo och arbeta: Större utbud på studier, det är en skam att civilingenjör utbildning inte längre är ett alternativ. Ungdomen är framtiden, och dem förlorar ni utan utbildningsalternativ. Bygg på höjden, bygg på lägenhetshusen. Det ser</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta arbetet. Högskolans utbildningsprogram är inget som hanteras inom ramen för den fördjupade översiktsplanen. Kommunen jobbar just nu med ombyggnation av Tjärnaängs parken och utredningar</p>

<p>ståtligt ut och skulle göra Borlänge en stad att vara stolt över. Riv de K-märkta husen, de tar plats och är bakåtsträvande. Bygg över järnvägsgröpan i centrum, den tar upp central plats och ser för taskig ut.</p> <p>Park och natur: Ordna en ordentlig park och samlingsplats för evenemang, kanske i en sänka för att få tillgång till en naturlig scen. Se till att planera sänkan så kvällssolen värmer alla frusna. Underhåll gångstigarna med stockar över sankmarker i naturen runt om Borlänge, man blir alltid att fantisera om hur bra det måste varit förr när man hade tid att fixa upp de där ensamma stockarna i skogen. Och visst kan vi bättre nu för tiden.</p>	<p>för att utveckla sportfältet pågår. Det pågår också diskussioner om ett nytt kulturhus för att stärka kulturlivet. På kommunens markkontor pågår arbete med en friluftsplan, för att utveckla friluftslivet och se över skötsel av befintliga naturområden.</p>
<p>Privatperson 64</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Mötesplatser: Tycker det bör stå: VÄLKOMMEN TILL före Borlänge, som redan står på gången över järnvägen vid stationen. Skulle precis få rum på de tomma rutorna.</p>	<p>Synpunkten noteras och vidarebefordras till ansvariga inom organisationen.</p>
<p>Privatperson 65</p>	
<p>Vi tycker det är mycket viktigt att vi framför våra åsikter gällande ev. byggnation i våran skog!</p> <p>Vi flyttade till Bäckstigen 1996 och valde det här stället för att det var helt enkelt så bra att bo på! Eftersom jag kommer från Hälsingeskogarna, ville jag ha närhet till skogen, naturen och åkrarna. Det fick jag.</p> <p>Vi blir STORT besvikna om ni sätter igång att bygga i "vår" skog! Då menar jag skogen från Barkargärdet där vi är bosatta och upp mot Bergebo. Det är och har alltid varit vår OAS!!</p> <p>Vi har hundar, och har haft häst. Skogen har betytt mycket för den delen då man rastar hundarna, eller rider ut i naturen. Enkelt att ta sig direkt ut i skogen. Där ute känns det som man bor på landet. Alla fåglar, rådjur och den sanna tystnaden. Den lummiga, gröna skogen, som gör att man kan andas lättare efter en lång dag på jobbet.</p> <p>När våra 3 döttrar var små var vi ofta ute i skogen och byggde kojor eller hade picknick. Det är så barn ska få växa upp, med naturen inpå knutarna! De känner också stor sorg, om ni ska göra ingrepp i vår skog.</p> <p>Är nyss hemkommen från en lång skogs promenad med min man och våra hundar.</p>	<p>Östra Barkargärdet är utpekad som ett utredningsområde för nya bostäder. Hänsyn till områdets kvaliteter för rekreation och friluftsliv är en viktig del att beakta i utformningen av området. Kommunens övergripande utbyggnadsstrategi som beslutats inom Översiktsplan FalunBorlänge, är att staden ska växa mot Falun, vilket gör Barkargärdet till det högst prioriterade området för en utveckling av staden i "rätt" riktning och samtidigt kunna koppla det samman med befintlig bebyggelse.</p> <p>Den fördjupade översiktsplanen föreslår inte något nytt om hur den tänkta bebyggelsen ska se ut. Det senaste förslaget till utformning av bebyggelsen är fortfarande det förslag som kommunen utgår ifrån. Det förslaget finns redovisat i kartan. Arbetet med slutgiltig utformning kommer att fortgå utifrån det förslaget.</p>

<p>Vi njöt av naturen som är speciellt angenäm nu då alla fåglar sjunger sina vackraste sånger, och innan myggen kläcks! Underbart!!</p> <p>Vi har deltagit på de möten om ev.byggnationer som varit, fast det senaste som var i februari var redan kl.15.30 så ingen av oss kunde komma ifrån jobbet så tidigt. När jag väl anlände för att få en glimt av de senaste planerna, hade ni börjat plocka ihop. Men av vad jag förstod har ni ändrat på planerna ytterligare en gång. Sist vi var i Bergebo på möte, våren 15, var ni beredda att backa på byggnationerna i våran skog, och skulle bygga mer åt Fågelmyrahållet. Då kändes det så skönt! Men nu var ni visst tillbaka till plan A igen, och tänkte invadera vår skog igen!!!! Om jag förstått saken rätt? Har försökt googlat fram vad som sades på mötet, men har inte hittat nåt.</p> <p>Vi vill ha kvar våran skog!</p>	
<p>Privatperson 66</p>	
<p>I ett globalt perspektiv är problemen ökande befolkning och överutnyttjande av planetens resurser, och allt som kan göras för att motverka detta ska göras. Det gäller även på det lilla primärkommunala planet.</p> <p>Det är inte rimligt att framtidens städer breder ut sig över produktiv jordbruksmark, skog eller mera renodlad natur. Det expansiva sättet att tänka håller oss kvar i beroendet av bilen, ställer stora krav på utbyggnad av infrastruktur och förstör miljön.</p> <p>Allt talar för att vi istället ska använda oss av mark som redan är bebyggd och förtäta bostadsbyggandet där. Det är det moderna sättet att bygga städerna och vår framtid.</p> <p>I centrum av Borlänge finns ett stort antal relativt låga hus på 3-4 våningar, som borde kunna byggas till med ytterligare 3-4 våningar. Jag tänker på området mellan järnvägen, Siljansvägen och väg 70. Även i Hagalund finns möjlighet att bygga på befintliga flervåningshus.</p> <p>När inte detta räcker till finns områden i angränsande delar av Södra Backa med begränsad användning idag, som kan omvandlas till bostadsmark.</p> <p>Detta skulle göra centrum mera attraktivt även för handel och det skulle öka chanserna för att kaféer, matställen och mötesplatser i centrum</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta arbetet. En grundinställning för kommunen är att fortsätta utveckla redan bebyggda områden och i den mån det är möjligt undvika att bebygga jordbruksmark, ibland kan det dock vara nödvändigt när samtliga intressen vägts samman. Att bygga på redan befintliga hus, är ett alternativ som kommunen tittat på och det finns möjlighet för det på vissa platser. Men ofta är det inte möjligt utan att riva befintliga hus och bygga nytt, vilket innebär stora kostnader och även där kan man fråga sig vad som är bäst ur ett hållbarhetsperspektiv. Att bygga ett mer klimatsmart och modernt Borlänge, där vi nyttjar mer hållbar teknik är en viktig utveckling som den fördjupade översiktsplanen ska ge förutsättningar till, bland annat genom stärkta möjligheter till hållbart resande och solenergi genom en genomtänkt placering av byggnader.</p>

<p>kan överleva och utvecklas. Det skulle även ge underlag för kvartersbutiker för livsmedel.</p> <p>Gator, cykelvägar och gångbanor finns redan liksom närhet till buss och tåg. Tack vare detta är det också lätt att ta sig till naturmiljöer en bit ifrån centrum.</p> <p>Kombinerar man detta byggande med modern teknik kan solenergi försörja en stor del av staden med el och stadsodling kan ge invånarna en grönare omgivning och färska grönsaker en del av året. Varför inte dessutom bygga tak över någon av gågatorna, så man kan få en stor vinterträdgård med uteserveringar året om.</p>	
<p>Privatperson 67</p>	
<p>Min vision för den fördjupade översiktsplanen är att skapa förutsättningar för en blandstadsmiljö. Det vill säga en blandning av service, bostäder och verksamheter.</p> <p>Borlänge kommun ska vara kontrastrik, brodig och levande. Även om områden förtätas måste det finnas utrymme för flera grönområden. Vårt framtida Borlänge med andra ord.</p> <p>Det talas ofta om hållbar samhällsplanering och detta innefattar också ekonomiska hållbarhet. Jag saknar en redovisning av sambandet mellan fler jobb och fler bostäder. Visserligen är de så kallade utjämningsbidragen mellan landets kommuner omfattande men att bygga bostäder utan samband med fler arbetstillfällen är inte ekonomiskt hållbart.</p> <p>Analys efterfrågas därför att analys behövs också om vad dagens marknad klarar av vad det gäller hyresrätter. Det råder en mycket stor bostadsbrist i regionen i allmänhet och i Borlänge i synnerhet. Nyproduktionstakten måste skruvas upp ordentligt. Antalet aktiva i Tunabyggens bostadskö var i februari ca 18 000 personer. Cirka 13 400 av dessa var då inte hyresgäster hos bolaget.</p> <p>Vi vet att Tunabyggen klarar av att låta bygga mellan sextio och åttio bostäder per år under de närmaste fyra åren i förhållandet till sin ekonomi. Vad gör att privata intressenter framledes i stor omfattning ska välja just Borlänge? Hur mycket måste hyresnivåerna höjas?</p>	<p>Synpunkterna noteras. Den fördjupade översiktsplanens grundläggande inriktning är att bygga samman staden, med start i centrum och sedan vidare framförallt inom det prioriterade stråk från Skräddarbacken via centrum och Domnarvet, innan nya stadsdelar byggs. Nya stadsdelar ska i enlighet med översiktsplan FalunBorlänge byggas mot Falun, varpå området öster om Barkargärdet finns utpekad som ett "nygammalt" område att fortsatt utreda för bostadsbebyggelse. Genom ett effektivare nyttjande av befintlig infrastruktur och stärkta möjligheter för hållbara resor samt bättre blandning i bostadsområdena kan värden för såväl ekonomisk, ekologisk som social hållbarhet skapas.</p> <p>Borlänge är enligt statistik mellan kommuner av liknande storlek, med våra 3375 nya arbetstillfällen under de senaste 10 åren en av de kommuner i Sverige där antalet arbetstillfällen ökat mest. Den utvecklingen i kombination med förutspådd befolkningsutveckling motiverar behovet av nya bostäder.</p>
<p>Som en integrerad del av FÖP borde finnas kommunens trafikstrategi som anger hur Borlänge kommun ska skapa ett hållbart</p>	<p>Synpunkterna noteras. Kommunen jobbar med en trafikplan som kan liknas vid den trafikstrategi som efterfrågas i yttrandet. Trafikplanen ska peka ut en</p>

<p>transportsystem för framtiden. En högre andel av resor som görs med hållbara färdssätt ska eftersträvas så att mobiliteten kan bibehållas samtidigt som att miljön förbättras.</p> <p>Resorna med kollektivtrafik ska fortsätta öka. Närmaste busshållplats bör finnas inom 400 meter för boende i Borlänge.</p> <p>Bilismen ses som en negativ företelse i planen. Utan tvekan finns problemet med att bilar tar plats kvar även om frågan om drivmedel tycks vara löst inom tio år. Men även här behövs en analys mellan vad kollektivtrafiken kan tänkas klara av och vad som måste klaras av med privatbilar. Redan nu märks åtstramningar i den lokala kollektivtrafiken på grund av skenande kostnader.</p> <p>Det propageras också för att gå och cykla mer och det går bra när det är barmark. Alla som bor i bostadsområden vet att fram på vårvintern förvandlas lokalgatorna till omöjliga för annat än bilar. Den snö som i ett antal snöfall fått packas smälter igenom och blir spårig. Här finns det plats för självrannsakan hos fullmäktiges ledamöter som bestämt hur mycket det får snöa innan snösvängen drar igång. Ska vi gå och cykla på vintern måste snöröjningen dras gång direkt efter snöfall med bara någon cm i snö. Det kostar förstås pengar.</p> <p>Att bygga cykelbanor är oerhört mycket billigare än att bygga vägar.</p>	<p>långsiktig utveckling av Borlänges trafik och kopplas gentemot beslutade styrdokument. Den fördjupade översiktsplanen planen utgår ifrån det som redan beslutats i översiktsplan FalunBorlänge som säger att ytor för bilen ska föras över till förmån för mer hållbara transportsätt. Funktionen i vägnätet ska behållas, men det ska bli lättare att kunna gå, cykla eller åka buss. Vilket kan ske genom mer attraktiva och säkra gång och cykelvägar med god belysning, sikt och bra underlag. Det skapar även bättre förutsättningar för ett ökat nyttjande av kollektivtrafik, genom att det blir lättare att ta sig till busshållplats eller andra knypunkter för kollektiva resor.</p> <p>För att stärka förutsättningarna och skapa bättre möjligheter för fler att nyttja mer hållbara transportsätt kan den fördjupade översiktsplanen peka ut en prioriterad markanvändning, men det är också viktigt att jobba med påverkansarbete, kommunikation och drift för att göra det attraktivt, med en hög grad av nyttjande.</p>
<p>Alla boende i Borlänges tätort bör ha högst 200 meter till närmsta närströvsområde, grönområde eller liknande.</p>	<p>Kapitlet för parker och friluftsliv har kompletterats med ett ställningstagande om att ett avstånd om max 300 meter till närmaste grönområde ska eftersträvas från bostäder, skolor och arbetsplatser.</p>
<p>Det har redan visat sig att källargarage tenderar att bli för kostnadskrävande för bostäder i flerbostadshus. Att i stor omfattning bygga bort markparkeringsgarage i centrum ter sig minst sagt äventyrligt för centrumets framtid och kostnadskrävande. I slutändan kommer det att bli en huvudvärk för kommunstyrelsen som kan tvingas bygga parkeringshus och betala underskottet av driften om denna frågeställning inte analyseras noggrant. På senare år har säkerheten mot ofredanden, stölder och rån ökat i P-husen.</p> <p>Därför känns det inte rätt i min värld att bidra till "dödandet" av Borlänge centrum genom att förtäta och bebygga parkeringsplatser som Maxim, Vasaparken och Wallintorget. Borlänge</p>	<p>Synpunkterna noteras.</p>

<p>centrums utveckling får inte förstöras på grund av brist på närliggande och lättillgängliga P-platser.</p>	
<p>Under finans- och byggkrisen från 1990-talets år lärde vi oss att de sista som slutar bygga är unga familjer som tror på framtiden och bygger sina drömmars villa. Det är därför helt obegripligt att Borlänge kommun försatt sig i en situation där Borlänge är sämst i omgivningen med att erbjuda villatomter.</p> <p>Borlänge kommun kan idag erbjuda mindre än femton villatomter på marknaden. Jämför gärna med till exempel Gagnef med 100 och Säter 40. Falun har bara i närheten till Borlänge ett område mellan Tallen och Källviken med 175 till 200 villatomter, en del redan bebyggda.</p> <p>Inte heller finns några krafttag redovisade i den fördjupade översiktsplanen för att förbättra situationen de närmaste åren vad gäller villatomter i Borlänge.</p> <p>I samband med Att ÖP'n behandlades i kommunfullmäktige yrkade jag återremiss för att Sunnanö var alldeles för styvmoderligt behandlat. Privata fastighetsägare är villiga att exploatera. Kommunalt vatten finns utdraget. Ändå valde kommunen att spika fast galoscherna. Ett snabbt planeringsinitiativ skulle förbättra situationen och verka för att hjälpa upp situationen med utbudet av attraktiva villatomter.</p> <p>Viktigt att behålla möjligheterna för Dalarna Science Park/Teknikdalen att utvecklas. Därför är det tveksamt om denna tillväxtpotential stryps vid Vattenparken genom bostadsbebyggelse.</p> <p>När jag läser om att ett 20-tal kommuner får "buda" på en batterifabrik påminns vi om att Borlänge inte längre har något stort "arbetsplatsområde". Det kanske finns fler alternativ. Ett tämligen självklart alternativ är utmed vägen till Fågelmyra. Att i större omfattning ta i anspråk Tunaslättens jordbruksmark ter sig inte realistiskt. FÖP bör därför ta med området längs Fågelmyravägen.</p> <p>Även om Oberget ligger utanför planområdet anser jag att det är hög tid att intensifiera planeringen där. Det är ganska sannolikt att Borlänge-Falun kommer att växa samman till en</p>	<p>Synpunkterna noteras.</p>

bandstad om säg tjugo till trettio år.	
Privatperson 68	
<p>Bo och arbeta: Vi gillar idén med den föreslagna utbyggnadsinriktningen för bostäder men har synpunkter på prioriteringen av utbyggnadsordningen. Vi anser att det idag råder en obalans mellan västra och östra Borlänge när det gäller bostäder och service som busstrafik och bredband. Den kan rättas till om fler bostäder byggs på östra sidan om Dalälven och att utbyggnaden där ges högre prioritet än vad som föreslås. Därigenom bygger vi också i riktning mot Falun och stärker den gemensamma arbetsmarknaden i Borlänge-Falunregionen. Utbyggnaden av Borlänge Östra bör gå före en utbyggnad i Skräddarbacken. Det finns röster i Borlänge Östra som är skeptiska eller motsätter sig en bostadsutbyggnad i området. Vi tillhör inte dem och anser att de naturvärden som finns i hög grad kan tillgodoses vid en kommande exploatering.</p>	<p>Synpunkterna noteras. Utbyggnadsriktningen mot Falun via östra sidan av Borlänge pekas ut i översiktplan FalunBorlänge för ny bebyggelse. I vilken ordning olika stadsdelar inom det prioriterade stråket från Skräddarbacken via centrala Borlänge genom Domnarvet och vidare mot östra barkargärdet som den fördjupade översiktsplanen pekar ut är inte beslutat. Det är många olika faktorer som påverkar i vilken ordning en utbyggnad kommer ske. En grundinställning är dock att börja med förtätning inom området av en kilometer runt resecentrum, och sedan bygga samman staden innan nya stadsdelar likt den i Barkargärdet byggs.</p>
Privatperson 69	
<p>Vi har haft en önskan att kunna uppföra ett antal bostäder ända sedan vi köpte vårt hus med stor tomt. Ett planprogram för Romme klassade om vår fastighet till bostadsändamål och det enda som stod i vägen var en gammal detaljplan. När detaljplanen upphävdes för den här delen av Romme har man sagt att planprogrammets klassning som bostadsändamål inte ska gälla den sydöstra delen närmast järnvägen, och tyvärr verkar som det var vår fastighet man syftade på i den otydliga beskrivningen.</p> <p>Nu när man gör en ny fördjupad översiktplan för Borlänge vill vi att man skapar möjligheter för oss att vara med och utveckla Borlänge. Vi vill skapa möjligheter för fler att få bo här i denna del av Borlänge. Vi vill hjälpa till att utveckla Borlänge genom att vi uppför ett antal bostäder på vår fastighet Norr Romme 10:8. Borlänge behöver fler bostäder mer än vad det behöver fler kontorsfastigheter, så låt oss bygga bostäder istället för kontor på vår fastighet.</p> <p>Det finns så mycket som är bra för människor som bor i Romme. Här har man bra busskommunikationer till centrala delarna. Nära till skola, nära till häst och ridanläggningar, nära till Romme Alpin och framförallt nära till naturen. En bra plats att bo på helt enkelt.</p>	<p>Den fördjupade översiktplanen för Borlänge tätort föreslår inte bostadsbebyggelse på tomtnivå. Då den inte är juridiskt bindande kan den inte medge bostadsbebyggelse på specifika fastigheter. Detta kan endast styras i ett detaljplane- eller bygglovsförfarande.</p>

Privatperson 70	
<p>Mötesplatser: Komplettera med utomhusbad vid Maserhallen. Det är långt till naturliga badplatser av rang från centrala Borlänge, till exempel Dammsjön. Bygg lokal badplats vid Runn. Exempel mellan Ornäs och Storsten. Riktigt bra idé att bygga idrottscenter vid Maserhallen istället för vid gamla Coop. Bättre att utveckla området för fler idrottsaktiviteter. Bygg på nuvarande fotbollsplan bakom Maserhallen och nuvarande startplats för Blodomloppet. Riv Pransgården och utnyttja platsen bättre.</p>	<p>Synpunkterna tas med i fortsatt arbete, kommunens avsikt är att utveckla redan befintliga mötesplatser och involvera Borlängeborna i arbetet för att skapa trevliga och användbara mötesplatser.</p>
<p>Bo och arbeta: Bra idé att likt visionsbild bygga fler våningar på hus vid Sveatorgen för bostäder. Bygg även på andra hus i centrum för att få fler boende i centrum. För att få ett levande centrum så behöver folk bo där. Bygg bostäder bredvid Maximteatern och ner till "gamla Dobelhuset" istället för framför Maximteaterns entré. Peabs skisser idag ser inte heller trevliga ut med endast entréer från innergården. Exempel på lyckad nyproduktion är HSB-husen vid Vasagatan på Hagalund. Även stadsradhuset vid Dalen. Dock ej Tunabyggens gula hus bredvid. Bygg hus på ödetomten och parkeringen bredvid Odd Fellows lokal (längs Hummelgatan).</p>	<p>Centrala Borlänge är utpekad som ett utredningsområde för bostäder, med syfte att se över möjligheter för nya bostäder och indirekt ett mer levande centrum. En del i det kan vara att bygga fler våningar på befintliga hus där det är möjligt. Utformning av hus är inget som den fördjupade översiktsplanen kan reglera.</p>
<p>Park och natur: Riv fastigheten vid Skolgatan vid</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta</p>

<p>Hummelparken för att bygga ihop Hummelparken och Matjesparken för att få en stor stadspark. Riv även förskolan Östermalmsgården.</p>	<p>arbetet. Hummelparken har renoverats och utvecklats senaste åren för att göras mer attraktiv. Den fördjupade översiktsplanen avser dock att skapa fler nya bostäder i centrala Borlänge. Vilket ökar behov på exempelvis förskoleplatser, därav föreslår den fördjupade översiktsplanen en ut/ombyggnad av Östermalmsgårdens förskola, där delar av Matjesparken kan komma att behöva tas i anspråk.</p>
<p>Gå, cykla och åka buss: Bygg om cykel- och gångvägen mellan centrum och Hushagen samt mellan centrum och folkets park parkeringen. Mycket skum och trist passage idag. Gör om väg och cykelbanan längs Röda vägen (mellan Ringen och Hagaskolan). Idag väldigt trist. Man är väldigt oskyddad som cyklist. Gillar visionsbild med busstorg på Ovanbroparkeringen. Bra med kontorsbyggnader längs spårdiket. Eller bygg över spårdiket enligt visionsfilmen. Bra att bygga bort gång- och cykeltunnel vid stationen för att få en trevligare stadsmiljö. Bra att få bort bussar från Stationsgatan, idag ingen trevlig promenadgata. Bra idé att bygga bostäder ovanpå Liljanhuset. Bygg om miljön längs Hagavägen. Be fastighetsägare att bygga entréer ut mot Hagavägen för att få mera liv i stadsbilden.</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta arbetet. En av den fördjupade översiktsplanens övergripande planeringsinriktningar är att göra det lättare att gå och cykla. Röda vägen som nämns ingår i ett av huvudcykelstråken som föreslås i planen. Flytt av busstorget är fortfarande på idéstadie och behöver utredas ytterligare innan beslut om eventuell flytt kan bli realitet.</p>
<p>Privatperson 71</p>	
<p>Jag har varit bosatt i Borlänge i stort sett hela mitt liv, på olika ställen i Romme, Gylle och Åselby. Jag har spelat fotboll i Brage och Stora tuna, barnen spelar fotboll i Gustafs Golf och åker längdskidor i Domnarvets DgOLF. De har också spelat i Borlänge bandy i flera år och varit med i Stora tuna friidrott.</p> <p>Mina viktiga mötesplatser är, Bergebo, Gyllbergen, Långsjön, biblioteket, Mora by (fotboll, tennis, MTB, längdskidor) Tunets motionsspår, Tunets bad, Tunets fotbollsplan, Nybrobacken, i någon mån också Tunets bandyplan.</p> <p>En bra mötesplats är normalt alltid öppen och har inga eller låga ekonomiska och sociala trösklar. Bra exempel är Bergebo, Gyllbergen, Långsjön, Nybrobacken, biblioteket</p> <p>En dålig/segregerande mötesplats har dålig tillgänglighet och/eller höga ekonomiska och sociala trösklar. Exempel är, Tunets bandyplan som normal alltid är stängd utom när barnen är i skolan. Om planen är öppen någon på timme på helgen är planen ändå full av Borlänge bandy</p>	<p>Synpunkterna noteras och tas med i det fortsatta arbetet. Den fördjupade översiktsplanen hanterar långsiktig användning av mark och vatten, för att skapa ett bra och trevligt Borlänge för alla. Vi söker att skapa en bättre blandning av både bostäder och upplåtelseformer för att bland annat skapa fler möten. Fler bostäder i redan befintliga områden stärker även underlag för bättre service, vilket i förlängningen kan innebära satsningar som du nämner. Kommunen ska ta fram en friluftspan som ska titta närmare på hur friluftslivet ska utvecklas. Exempel på viktiga platser för friluftslivet är som nämns Bergebo och Gyllbergen. Avseende synpunkter på idrottsföreningar och klubbars verksamheter hänvisas dessa till kommunens kultur- och fritidskontor.</p> <p>Att skapa förutsättningar för fler att åka kollektivtrafik är en viktig inriktning i planen. Genom trygga, säkra gång och cykelvägar samt hållplatser ska möjligheterna stärkas för fler att ta bussen istället för bilen. Vad gäller avgifter för kollektivtrafik, ligger den frågan utanför planens ansvarsområde och hänvisas till kommunens ansvariga för kollektivtrafik.</p>

och Borlänge hockey som har "träning utan ledare". Fler exempel är äventyrsbad, bio, lekland, Romme alpin mm, sånt är jättekul att det finns, men inget för en kommun att driva.

Klubbar och idrottsföreningar kan vara superbra mötesplatser. Det jag tycker att kommunen ska stödja är idrotter som kan utövas hela livet och på flera nivåer. Bra exempel längdskidor, orientering, MTB, simning, hästsport, motocross/enduro, kampsport, även fotboll och handboll har tillräcklig bredd.

Jag tycker inte man ska stödja klubbar som bara satsar på elitverksamhet eller ställer för stora krav på föräldrar, det leder till utslagning och segregation, t.ex. Borlänge bandy, Borlänge hockey.

Det är väldigt roligt att det funderas och diskuteras om samhällsplanering. Som boende i Romme undrar man om det ens har existerat någon form av samhällsplanering (förutom Borlänge energi) de senaste 40 åren. Det investeringar som gjorts i Romme sedan jag var barn är två nya lekparkar. Alla satsningar och nyetableringar bygger på att alla ska åka bil till norra backa och kupolen, det måste ändras!

Jag tycker man ska satsa på små centrum i stadsdelarna. Det skulle kunna finnas, närbutik, lokal bibliotek, ungdomsgård. Det kanske går att skapa en ny form av samhällsserviceplats som representerar kommun, lokaltrafik, post, apotek, föreningsliv och myndigheter. Kanske som kiosken i Romme men med stöd från kommunen för att kunna öka servicen.

Fortsätt bygg fjärrvärme och fiber.

Bygg en ny liten avfallsanläggning i rågåker, där ska man kunna lämna sånt som kan eldas i värmeverket, t.ex. ris trävirke brännbart.

Satsa på leder (och skidspår) och stugor i Gyllbergen, Tjärnaberget, Bergebo

Satsa på fotbollsplaner, friluftsgym, motionsspår, badplatser, isplaner, sånt som är gratis och tillgängligt, när jag var barn fanns det 3st fria tennisplaner (asfalt) i Romme, vi var där jämt.

Alla skolor och förskolor bör ha skolskog.

Lokaltrafiken ska vara lättillgänglig, billig, man ska kunna spontanåka även om man inte har mobil. I dag är det krångligt, dyrt och otryggt att

<p>åka buss. <u>Samhällservice kan inte bygga på att man ska köpa en mobil av ett visst märke!</u> Om inte chauffören vågar ha 500:- i kassan hur ska jag då våga skicka mina barn på bussen med var sin mobil för över 1000:-, de kommer antagligen att bli rånade direkt, eller? <u>Det hjälper inte att ta bort kontanterna, grundproblemet måste fixas.</u> Det finns så mycket resurser och fina bilar i denna stad, vi har fina bussar som går till de flesta hörn av tätorten. De unga som tjänar minst ska betala 50:- för att få åka med t.o.r till stan eller lösa ett månadskort för 300:-, det är skandal. Jag förstår att vissa kastar sten på bussen. Det är ju dyrare att åka buss från Jax än att åka SUV. Vilket sniket samhälle! Det borde vara gratis lokaltrafik för alla ungdomar eller årskort för 500:-. Biljetter och kort ska gå att köpa i alla affärer och kiosker. Billig och lättillgänglig lokaltrafik kan ses som en del av ett integrationsarbete.</p>	
<p>Privatperson 72</p>	<p>Kommentar</p>
<p>Borlänge Centrum är ett minne blott. Nu finns nästan bara en hög med restauranger och café. Tunabyggen planerar bostäder på Maxim Parkeringen. Varför? Måste alla människor bo i stan? Finns andra platser runt om att bygga på. Lägenheter som Tunabyggen bygger och har byggt är hyrorna hutlösa. Måste finnas andra byggmästare som kan bygga billigare. Så att ungdomar och äldre har råd att bo. Falun har lyckats bevara sin stadskärna trots köpcentrum hysterin. Så mitt förslag är - Gör om gör rätt. RÄDDA CENTRUM!</p>	<p>Att bygga mer i centrum har flera fördelar genom att redan befintlig infrastruktur kan nyttjas och utvecklas, för ett effektivt och hållbart Borlänge där människor kan mötas. Genom att bygga mer i centrum ges också underlag för ett mer levande centrum, med butiker och andra viktiga funktioner. Kommunen avser att bygga en blandning av olika typer av bostäder och upplåtelseformer för att kunna äga såväl som hyra bostad.</p>

5 Förslag till ändringar av Fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort

I det föregående avsnittet redovisas kommentarer och svar till samtliga ställningstaganden och synpunkter som inkommit under samrådet. Vissa av dessa har legat till grund för ändringar i materialet. Ändringar i planförslaget har även gjorts utifrån en fortsatt bearbetning inom projektgruppen samt till följd av ny kunskap och uppdaterade underlag. Redaktionella ändringar och viss annan bearbetning för att förbättra planförslaget har också genomförts, i syfte att göra planen mer användbar. Nedan redovisas de viktigaste ändringarna samt utvalda konfliktpunkter.

- Planeringsinriktningar har tillkommit inom samtliga kapitel inom de fyra huvudavsnitten *Bo och arbeta, Park och natur, Hänsyn samt Gå, cykla och åka buss.*

- Avsnittet för *Park och natur* har genomgått en omfattande omarbetning, med ett mer detaljerat material såväl sett till texter som kartmaterial. Planen pekar även ut olika kategorier av parker, samt anger et stånd till grönområden pekas ut.
- Utredningsområden för utveckling av viktiga funktioner i tätorten har pekats ut. Inom dessa områden finns konkurrerande anspråk, som på ett övergripande sätt beskrivs i de klickbara texter som finns i kartverktyget. Följande utredningsområden har pekats ut:
  - Sju områden för bostäder, där det även ingår skola och äldreboende samt verksamheter i vissa.
  - Två områden för skola.
  - Ett område för utveckling av grönstruktur och park.
  - Tre områden för utveckling av trafikfrågor, främst för gång och cykel, men även bil och transporter inom ett av dessa.
- Nya kapitel för förorenad mark och jordbruksmark har tillkommit under avsnittet hänsyn.
- Framtagande av nytt alternativt revidering av befintligt kulturmiljöprogram föreslås.
- I samrådet fanns förslag till ändring av gräns för kulturmiljö Sör amsberg, efter samrådet har beslut fattats om att behålla befintlig gräns.
- Samrådsförslaget pekade ut förslag på nya naturreservat i Äxuln och Islingbyholen, efter samrådet har beslut fattats om att dessa redovisas som rekreationsområden istället.
- Områdesbestämmelser ska tas fram för riksintresseområdet för kulturmiljö i Sör Amsberg.
- Planens påverkan har analyserats på översiktlig nivå i en hållbarhetsbedömning.

Linda Nilsson

Linda Nilsson

Plan- och markchef Borlänge kommun